

TÜRKİYE'DEKİ İNTERNETE DAYALI
ÖNLİSANS PROGRAMLARININ
YAPICI ÖĞRENME ORTAMLARI TASARIMI AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR DENEME

Kübra Dinçer
Yüksek Lisans Tezi
Eskişehir, 2007

TÜRKİYE'DEKİ İNTERNETE DAYALI ÖNLİSANS PROGRAMLARININ
YAPICI ÖĞRENME ORTAMLARI TASARIMI AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR DENEME

Kübra DİNÇER

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı
Danışman: Yard. Doç. Dr. Mehmet Emin MUTLU

Eskişehir
Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Şubat 2007

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZÜ

TÜRKİYE’DEKİ İNTERNETE DAYALI ÖNLİSANS PROGRAMLARININ YAPICI ÖĞRENME ORTAMLARI TASARIMI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİNE YÖNELİK BİR DENEME

Kübra DİNÇER

Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şubat 2007

Danışman: Yard. Doç. Dr. Mehmet Emin MUTLU

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye’deki internete dayalı önlisans programlarını, yapıcı öğrenme ortamları tasarımı açısından değerlendirmektir.

Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde belge taraması yapılmış, uzman kişilerle görüşme gerçekleştirilmiştir. İnternete dayalı önlisans programlarının öğrenme ortamları hakkında bilgi toplamak için ayrıca internet üzerinden sunulan demo dersler incelenmiş, yanıtız kalan bir takım sorular için de ilgili kişilerden e-posta yoluyla bilgi alınmıştır. Araştırma, 2005 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda yer alan beş üniversitedeki internete dayalı önlisans programlarının yapıcı öğrenme ortamları tasarımına yönelik kriterlerden oluşan bir kontrol listesi ile değerlendirilmesi sonucu gerçekleştirilmiştir. Değerlendirme sonrasında ulaşılan veriler, nitel analiz yöntemi ile çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

Ulaşılan sonuçlara göre, öğrenme ortamlarının hepsinin aktif öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşıladığı görülmüştür. Tümünde “Zihinsel Modelleri Oluşturma ve Anlamlandırma” ve “Öğrenme Hedefleri Destekli Araç Teknolojisi Kullanımı” kriterlerinin karşılandığı görülmüştür. Elde edilen bulgulara göre, tamamı ile yapıcı öğrenme ortamları yaratılmadığı, bazı üniversitelerdeki internete dayalı öğrenme ortamlarının diğerlerine göre yapıcı öğrenmeyi daha fazla destekledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

ABSTRACT
**A PILOT STUDY ON EVALUATION OF INTERNET-BASED ASSOCIATE
DEGREE PROGRAMS IN TURKEY INTERMS DESIGNING
CONSTRUCTIVIST LEARNING ENVIRONMENTS**

Kübra DİNÇER

Department of Distance Education

Anadolu University Institute of Social Sciences, February 2007

Advisor: Assistant Professor Mehmet Emin MUTLU

The main purpose of this study is to evaluate the Internet-based associate degree programs in Turkey in the perspective of designing constructivist learning environments.

Qualitative research pattern was used in the research. During the data collection process, literature review was done, and content expert interview techniques were employed. Observation of some online demo-classes and the complementary information received from the authorities via e-mail served to collect data regarding to learning environments of internet-based associate degree programs. The research was carried out through the evaluation of Internet-based associate degree programs at five universities listed in 2005 OSYS (Student Selection and Placement Exam) Higher Education Programs and Quotas Guide. This evaluation was implemented in the guidance of a checklist that consists of criteria for constructivist learning environments design. Post- evaluation data was analyzed and interpreted through qualitative analysis method.

The results indicated that all the learning environments met the criteria for the evaluation of active learning. It was observed that criteria for “Constructing Mental Models and Making Meaning” and “Tool Technology Use in Support of Learning Goals” were met. The findings revealed that constructivist learning environments were not fully developed, and Internet-based learning environments in some universities support the constructivist learning more than the others do.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Kübra DİNÇER'in "Türkiye'deki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Yapıcı Öğrenme Ortamları Tasarımı Açısından Değerlendirilmesine Yönelik Bir Deneme" başlıklı tezi 8 Şubat 2007 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	<u>Adı Soyadı</u>	<u>İmza</u>
Üye (Tez Danışmanı)	: Yard. Doç. Dr. Mehmet Emin MUTLU	.....
Üye	: Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL	.....
Üye	: Doç. Dr. Cengiz Hakan AYDIN	.....

Prof. Dr. Nurhan AYDIN
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Türkiye’deki internete dayalı önlisans programlarının, yapıcı öğrenme ortamları tasarımı açısından değerlendirilmesine yönelik bu araştırma, beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problemine, amacına, önemine, varsayım ve sınırlılıklarına; ikinci bölümde konuyla ilgili literatür taramasına; üçüncü bölümde araştırmanın yöntemine; dördüncü bölümde araştırmanın bulguları ve yorumuna; beşinci bölümde ise araştırma sonuçları ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırmamın gerçekleşmesinde birçok kişinin katkısı olmuştur. Öncelikle, araştırmamın her aşamasında yardım ve desteğini esirgemeyen danışman hocam Yard. Doç. Dr. Mehmet Emin MUTLU’ya teşekkürlerimi sunarım. Araştırmamda beni yönlendiren Prof. Dr. Ali Ekrem ÖZKUL, Prof. Dr. Murat BARKAN, Doç. Dr. Cengiz Hakan AYDIN hocalarıma teşekkür ederim. Araştırma verilerinin çözümlemesi sürecinde yol gösteren Öğr. Gör. Bülent BATMAZ hocama yardımlarından dolayı teşekkür ederim. Araştırmamda veri toplama sürecinde, benimle görüşme gerçekleştirerek değerleri zamanlarını ayıran hocalarıma katkılarından dolayı teşekkürlerimi bir borç bilirim. Ayrıca araştırmam boyunca desteğini esirgemeyen eşim Gökhan Deniz DİNÇER’e, manevi desteğinden ötürü aileme ve arkadaşlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eskişehir, 2007

Kübra Dinçer

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖZ	ii
ABSTRACT	iii
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	iv
ÖNSÖZ	v
ÖZGEÇMİŞ	vi
TABLOLAR LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	4
1.3. Önem	4
1.4. Varsayımlar	4
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Kısaltmalar ve Tanımlar	5
2. LİTERATÜR TARAMASI	6
2.1. Uzaktan Eğitim	6
2.2. İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim	8
2.2.1. Türkiye’de İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Uygulamaları.....	9
2.2.1.1. İstanbul Bilgi Üniversitesi İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Programı	10
2.2.1.2. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programları	10
2.2.1.3. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi e-Öğrenme Portalı ve E- eğitim Programları	11
2.2.1.4. Sakarya Üniversitesi İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Programları	14
2.2.1.5. Mersin Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programları	15
2.2.1.6. Doğu Akdeniz Üniversitesi İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Programı	15
2.2.1.7. Çukurova Üniversitesi İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Programı	15
2.2.1.8. Ahmet Yesevi Üniversitesi İnternet Üzerinden Uzaktan Eğitim Programları	15
2.2.1.9. Diğer Uygulamalar	17
2.2.2. Türkiye’deki İnternete Dayalı Önlisans Programları.....	21
2.2.2.1. Anadolu Üniversitesi İnternete Dayalı Bilgi Yönetimi Önlisans Programı.....	21
2.2.2.2. Sakarya Üniversitesi İnternete Dayalı Önlisans Programları	32
2.2.2.3. Mersin Üniversitesi İnternete Dayalı Önlisans Programları.....	41
2.2.2.4. Doğu Akdeniz Üniversitesi İnternete Dayalı Bilgi Yönetimi Önlisans Programı.....	45
2.2.2.5. Çukurova Üniversitesi İnternete Dayalı Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Önlisans Programı	49
2.2.2.6. Ahmet Yesevi Üniversitesi İnternete Dayalı Bilgisayar Programcılığı Önlisans Programı.....	53

2.3. İnternete Dayalı Öğrenme Ortamlarının Tasarımı ve Tasarımda Kuram Boyutu	54
2.3.1. Yapıcı Öğrenme Kuramı	56
2.3.1.1. Yapıcı Yaklaşımlar	58
2.3.1.2. Yapıcı Öğrenme İlkeleri	59
2.3.2. Yapıcı Öğrenme Ortamları	61
2.3.2.1. Yapıcı Öğrenme Ortamları Tasarımı	63
2.3.2.2. İnternete Dayalı Yapıcı Öğrenme Ortamları	64
2.3.3. Programların Değerlendirilmesinde Kullanılacak Bileşenler	66
2.3.3.1. Aktif (Manipülasyon/ Dikkatli)	67
2.3.3.2. Yapıcı (Açık İfadeli/Yansıtıcı)	67
2.3.3.3. Kasıtlı (Yansıtıcı/ Düzenleyici)	68
2.3.3.4. Özgün (Karmaşık, Bağlamsal)	68
2.3.3.5. Takımla Öğrenme (İşbirlikli, Etkileşimli)	69
3. YÖNTEM	71
3.1. Araştırma Modeli	71
3.2. Evren ve Örneklem	71
3.3. Veriler ve Toplanması	72
3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	76
4. BULGULAR VE YORUM	77
4.1. Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme	77
4.2. Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme	91
4.3. Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme	96
4.4. Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme	103
4.5. Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme	109
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	119
5.1. Sonuç	119
5.1.1. Aktif Öğrenmeyi Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar	119
5.1.1.1. A Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	120
5.1.1.2. B Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	121
5.1.1.3. C Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	122
5.1.1.4. D Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	122
5.1.1.5. E Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	123
5.1.2. Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar	124

5.1.2.1. A Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	125
5.1.2.2. B Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	125
5.1.2.3. C Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	126
5.1.2.4. D Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	126
5.1.2.5. E Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	127
5.1.3. Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar.....	127
5.1.3.1. A Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	128
5.1.3.2. B Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	129
5.1.3.3. C Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	130
5.1.3.4. D Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	131
5.1.3.5. E Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	132
5.1.4. Özgün Öğrenmeyi Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar.....	133
5.1.4.1. A Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	134
5.1.4.2. B Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	134
5.1.4.3. C Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	135
5.1.4.4. D Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	135
5.1.4.5. E Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	136
5.1.5. Takımla Öğrenmeyi Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar	137

5.1.5.1. A Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	138
5.1.5.2. B Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	138
5.1.5.3. C Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	139
5.1.5.4. D Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	140
5.1.5.5. E Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar	140
5.2. Öneriler	141
EKLER.....	144
KAYNAKÇA.....	147

TABLOLAR LİSTESİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
Tablo 1. Nesnelciliğe Karşı Yapıcılık.....	55
Tablo 2. Geleneksel Öğrenme Yöntemlerine Karşı Yapıcılık.....	58
Tablo 3. Araştırmanın Çalışma Evreni	72
Tablo 4. Programların Değerlendirilmesinde Kullanılan Veri Toplama Yöntemleri....	75
Tablo 5. Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme.....	77
Tablo 6. “Öğrenenin Gerçek Dünya Objeleriyle Etkileşimi” Kriterini Karşılamada Benzerlikler.....	79
Tablo 7. “Öğrenenin Gerçek Dünya Objeleriyle Etkileşimi” Kriterini Karşılamada Farklılıklar	80
Tablo 8. “Gözlem ve Derinlemesine Düşünme” Kriterini Karşılamada Benzerlikler....	83
Tablo 9. “Gözlem ve Derinlemesine Düşünme” Kriterini Karşılamada Farklılıklar	84
Tablo 10. “Öğrenen Etkileşimleri” Kriterini Karşılamada Benzerlikler	87
Tablo 11. “Öğrenen Etkileşimleri” Kriterini Karşılamada Farklılıklar	88
Tablo 12. “Araç Kullanımı” Kriterini Karşılamada Benzerlikler.....	90
Tablo 13. “Araç Kullanımı” Kriterini Karşılamada Farklılıklar.....	90
Tablo 14. Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme	91
Tablo 15. “Uyumsuzluk/Şaşırma” Kriterini Karşılamada Benzerlikler	93
Tablo 16. “Uyumsuzluk/Şaşırma” Kriterini Karşılamada Farklılıklar	93
Tablo 17. “Zihinsel Modelleri Oluşturma ve Anlamlandırma” Kriterini Karşılamada Benzerlikler.....	95
Tablo 18. “Zihinsel Modelleri Oluşturma ve Anlamlandırma” Kriterini Karşılamada Farklılıklar	95
Tablo 19. Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme	96
Tablo 20. Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme	103
Tablo 21. “Daha Yüksek Seviyede Düşünme” Kriterini Karşılamada Benzerlikler ...	106
Tablo 22. “Daha Yüksek Seviyede Düşünme” Kriterini Karşılamada Farklılıklar.....	107
Tablo 23. Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme.....	110
Tablo 24. “Öğrenenler Arasındaki Etkileşim” Kriterini Karşılamada Benzerlikler....	112
Tablo 25. “Öğrenenler Arasındaki Etkileşim” Kriterini Karşılamada Farklılıklar.....	112
Tablo 26. “Sosyal Tartışma” Kriterini Karşılamada Benzerlikler.....	115
Tablo 27. “Sosyal Tartışma” Kriterini Karşılamada Farklılıklar.....	116

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil</u>	<u>Sayfa</u>
Şekil 1. Sanal Şirket - Anadolu Yayıncılık A.Ş. Web Sayfası	23
Şekil 2. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Uygulama Giriş Sayfası Örneği.....	24
Şekil 3. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Ödev Sayfası Örneği.....	24
Şekil 4. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Çalışma Koşulları Sayfası Örneği	25
Şekil 5. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Sözlük Sayfası Örneği	26
Şekil 6. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Sıra Sizde Sayfası Örneği	27
Şekil 7. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Ekip Sitesi Genel Tartışma Sayfası Örneği	28
Şekil 8. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Akademik Danışmanlık Sayfası Örneği	29
Şekil 9. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Canlı Destek Sayfası Örneği.....	30
Şekil 10. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Ders Arası Sitesi	31
Şekil 11. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Tartışma Sitesi	31
Şekil 12. Sakarya Üniversitesi İnternet Destekli Öğretimde kullanılan “Sanal Sınıf” Modeli.....	34
Şekil 13. İşletme Programı Pazarlama Yönetimi Örnek Ders Sayfası	35
Şekil 14. Ders Araçları.....	36
Şekil 15. Öğrenci Giriş Sayfası Örneği	37
Şekil 16. Forum Platformu Örneği	38
Şekil 17. İlerleme Raporu Örneği	39
Şekil 18. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Sohbet Sayfası Örneği	48
Şekil 19. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Forum Sayfası Örneği.....	48
Şekil 20. Ders İçerik Sayfası Örneği	52
Şekil 21. Anlamlı Öğrenmenin Beş Özelliği	67

1. GİRİŞ

Uzaktan eğitim sistemi yeni bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanarak amacına daha kolay ve verimli biçimde ulaşmaktadır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin bir uzantısı olan internete dayalı uzaktan eğitim modeli de, uzaktan eğitimin kalitesini artırarak, günümüzde kabul gören eğitim yaklaşımlarından biri olmuştur.

İnternete dayalı uzaktan eğitim modeli kullanılarak geliştirilen eğitim programlarının sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Türk eğitim sisteminin yükseköğretim basamağında da çeşitli internete dayalı uzaktan eğitim programları açılarak, eğitimin etkinliğinin ve veriminin artırılması amaçlanmaktadır. İnternete dayalı eğitim programlarının istenilen amaca hizmet edebilmesi ise yaratılacak öğrenme ortamlarının tasarım kalitesine bağlıdır.

Öğrenme ortamları insanların nasıl öğrendiğini açıklayan öğrenme kuramlarına göre tasarlanmaktadır. Dolayısıyla öğrenme kuramları internete dayalı eğitim programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının tasarımını etkilemektedir. Bu çalışmanın amacı Türkiye'deki internete dayalı önlisans programlarını, yapıcı öğrenme ortamları tasarımı açısından değerlendirmektir.

İngilizcede "constructivism" olarak adlandırılan kavram Türkçe kaynaklarda "oluşturmacılık, yapısalcılık, yapıcılık, inşacılık ve yapılandırıcılık" gibi değişik kavramlarla karşılık bulmaktadır. Bu çalışmada "constructivism" kavramı için "yapıcılık" kavramı benimsenmiştir.

Araştırmanın bu bölümünde problem, amaç, önem, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

1.1. Problem

Eğitim alanındaki geleneksel yapıların, gençliğin değişen ihtiyaçlarını karşılama, yetişkinlere gereğince hizmet sağlama, eşitsizliği giderme, kuram ile uygulamayı bağdaştırmak için gerekli ortamı sağlama gibi sorunları çözmede yetersizlikleri ve

eksiklikleri bulunmaktadır (Barkan ve Eroğlu, 2004). İşman (2005)'a göre, genel olarak eğitim sorunlarının çözümünde bilişim teknolojilerinin kullanılması gerekmektedir.

Eğitimde teknoloji kullanımı okullarda kullanılan radyo, TV, video ve tepegöz gibi araçlar ile eski tarihlere gidebilmekle birlikte, günümüzde eğitim kurumlarının gelişimi ve niteliğini etkileyen en önemli gelişme bilgisayar, internet ve ilişkili teknolojilerdir (Aksoy, 2003). Öğrenci sayısının çoğalması, eğitim talebindeki artış, bilgi miktarının artışı, ğretmen yetersizliği, bireysel farklılıklar eğitimde bilgisayarlara olan ihtiyaı ortaya çıkaran nedenlerdendir (Alkan, 1998). Bilgisayarın, retim, ğretim, yönetim, sunu ve iletişim aracı olarak kullanılabilmesi onu diğer ğretim araçlarından farklı kılmaktadır (Yalın, 2006). Eğitimdeki ihtiyaçları karşılamada kullanılan teknolojilerden birisi de internettir. İnternet, daha fazla bilgiye kolay ve hızlı biçimde ulaşmayı sağlamakta, öğrenme ve bilgi paylaşımını kolaylaştırmaktadır.

Eğitimde bilişim teknolojilerinin kullanılması ile yeni bir eğitim modeli olan uzaktan eğitim ortaya çıkmıştır (İşman, 2005). Uzaktan eğitimin geleneksel eğitim modeline göre ğrenci merkezli esnek eğitim olanağı sağlama, teknolojiden yararlanma olanağı sunma, fırsat eşitliği sağlama, eğitim programlarının uygulanmasında standart ve bütünlük sağlama, eğitimin maliyetini düşürme ve kalitesini yükseltme, zengin öğrenme kaynakları sunma, bireysel öğrenme sağlama, zaman ve mekn bağımsızlığı sağlama gibi çeşitli avantajları bulunmaktadır (Odabaş, 2004). Uzaktan eğitimin bu avantajları geleneksel eğitim modeli ile zlemeyen bir takım sorunların çözümünde etkili olmaktadır.

İlk uygulaması 1728 yıllarında posta yoluyla yapılan uzaktan eğitim, gelişen iletişim teknolojileri ile internet modelleri şeklinde yapılmaktadır (İşman, 1998). Eğitim platformu olarak internetin kullanılmaya başlanması uzaktan eğitimin istenilen kaliteye ulaşabilmesini sağlamıştır. Bu uzaktan eğitim biçimini internetin yaygınlaşması, ucuzlaması ve bant genişliğinin artması ile internete dayalı uzaktan eğitim modelinin ortaya çıkmasını sağlamıştır (Al ve Madran, 2004).

Üniversiteler yeni teknolojilerin sağladığı avantajları kullanmak ve programlarının erişilebilirliğini artırmak için yeni programlar tasarlayarak daha çok kişiye klasik eğitim anlayışından farklı bir eğitim vermeyi hedeflemektedir (Başaran ve Tulu, 1999). Türkiye'deki bazı üniversiteler de çeşitli sertifika, önlisans, lisans ve lisansüstü eğitim programlarını geleneksel eğitim programları tasarımından farklı olarak internete dayalı uzaktan eğitim modelini kullanarak tasarlamaktadır.

İnternete dayalı eğitim programlarının öğrenenler için anlamlı olabilmesi, programların sunulduğu ortamların en iyi şekilde tasarımını gerektirmektedir. İyi tasarlanmış bir öğrenme ortamı öğrenenin beklentilerini karşılayarak kaliteli öğrenme gerçekleşmesine olanak sağlamaktadır. Deryakulu (2001)'na göre etkili, verimli ve çekici öğretim uygulamaları çoğu zaman güçlü bir öğrenme kuramına dayanmaktadır. Çevrimiçi ders gelişimi ve öğretimine uygulanan en sıklıkla sözü edilen teorik çerçevelerden biri yapıcılıktır. Yapıcı bir çerçevede, öğrencilerin geniş ölçüde aktif öğrenme ve keşfetme yoluyla etraflarındaki dünyayı anlamayı arayan katılımcı bireyler oldukları düşünülmektedir (Knabe, 2004).

Oğuz (2004)'a göre belli bir alanda uzmanlaşma yolunda ilerleyen üniversite öğrencileri, bilgiyi eleştirebilecekleri, sorgulayabilecekleri ve yorumlayabilecekleri yapıcı öğrenme ortamlarına ihtiyaç duymaktadır. İnternete dayalı öğrenme ortamlarının sağladığı olanaklar ile bu gereksinimlerin karşılanacağı düşünülebilir. Yapıcı kurama göre tasarlanmış internete dayalı öğrenme ortamları öğrenenlerin aktif, sorgulayan, araştıran ve keşfederek öğrenen yaratıcı bireyler olmaları yönünde gelişmelerine katkı sağlayacaktır.

Türkiye'deki bazı üniversitelerde bulunan çeşitli internete dayalı eğitim programlarının etkililiğinin artırılması ve geliştirilmeleri açısından değerlendirilmelerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada Türkiye'de bulunan internete dayalı önlisans programlarının, yapıcı öğrenme ortamlarının tasarım bileşenlerine uygunluğu değerlendirilmiştir.

1.2. Amaç

Araştırmanın genel amacı, Türkiye’deki internete dayalı önlisans programlarını yapıcı öğrenme ortamları tasarımı açısından değerlendirmektir. Bu amaçla aşağıdaki soruya cevap aranmıştır:

1. Türkiye’deki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları yapıcı öğrenme ortamlarının tasarım bileşenlerini ne derece karşılamaktadır?

1.3. Önem

İnternete dayalı uzaktan eğitim programlarının etkili ve verimli olabilmesi öğrenme ortamlarının en iyi şekilde tasarınlanmasına bağlıdır.

Bu araştırmanın;

1. İnternete dayalı öğrenme ortamlarının yapıcı öğrenme ortamları tasarımına göre değerlendirilmesi ve geliştirilmesi açısından,
2. Gelecekte internete dayalı yapıcı öğrenme ortamı tasarlayacak olanlara yön göstermesi bakımından, önemli olacağı umulmaktadır.

1.4. Varsayımlar

Bu araştırmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilmiştir:

1. Araştırmanın çalışma evrenindeki internete dayalı önlisans programlarına ilişkin veri toplama sürecinde uzmanlarla yapılan görüşmelerden doğru ve geçerli bilgiler elde edilmiştir.
2. Araştırmanın çalışma evrenindeki internete dayalı önlisans programlarına ilişkin veri toplama sürecinde incelenen demo dersler gerçek dersleri yansıtmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma;

1. 2005 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda yer alan internete dayalı önlisans programları ile,
2. Araştırmanın çalışma evrenindeki internete dayalı önlisans programlarına ilişkin veri toplama sürecinde;
  - a) 29 Nisan 2005 ve 19 Nisan 2006 tarihlerinde uzman kişilerle gerçekleştirilen yüz yüze görüşmeler ve Aralık 2006'da uzmanlara gönderilen e-postalar ile,
  - b) Görüşme gerçekleştirilen 5 uzmanın görüşleri ile,
  - c) Uzmanlara e-posta aracılığı ile iletilen sorulara, uzmanların verdiği dönütler ile,
  - d) Üniversitelerin internete dayalı önlisans programlarına yönelik yayınlarından araştırmacının ulaştığı yayınlardaki veriler ile,
  - e) İncelenen demo dersler ile,
3. İnternete dayalı önlisans programlarının öğrenme ortamlarının değerlendirilmesinde kullanılan Jonassen'ın teknolojinin yapıcı kullanımlarını değerlendirmede yardımcı olmak için geliştirdiği değerlendirme kriterlerini içeren kontrol listesindeki kriterlerle,
4. Ulaşılan kaynaklar ve kullanılan araştırma yöntemi ile sınırlıdır.

1.6. Kısaltmalar ve Tanımlar

Bilgisayar Animasyonu: Ekranda hareket illüzyonunun gösterilmesi ya da dinamik bir görüntünün özel durum serilerinin bir kayıt cihazında kaydedilmesi tekniğidir.

Çevrimiçi öğrenme: Öğretim içeriğinin veya öğrenme deneyimlerinin elektronik teknolojiler aracılığıyla dağıtılmasıdır.

Çoklu Ortam: Bilgisayarda metin, grafik, ses, canlandırma öğelerini birleştirerek sunan ortamdır.

ÖSYM: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi

ÖSYS: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi

ÖSS: Öğrenci Seçme Sınavı

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde, ilk olarak uzaktan eğitim ve gelişim evreleri üzerinde durulmuştur. Daha sonra internete dayalı uzaktan eğitim ve Türkiye’deki internete dayalı uzaktan eğitim uygulamalarına yer verilmiştir. Ardından Türkiye’deki internete dayalı önlisans programları ve bu programların sunulduğu öğrenme ortamları tanıtılmıştır. Son olarak internete dayalı öğrenme ortamları tasarımında kuram boyutu ele alınmış ve internete dayalı öğrenme ortamlarında kullanılacak yapıcı öğrenme ortamları bileşenleri belirlenmeye çalışılmıştır.

2.1. Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitimin farklı tanımları bulunmaktadır. Moore ve Kearsley (2005, s.2)’e göre “uzaktan eğitim, öğretmeyi farklı ortamlarda gerçekleştiren, özel ders tasarımı ve öğretim teknikleri, çeşitli teknolojilerle iletişim ve özel organizasyonel ve yönetsel düzenlemeler gerektiren planlı öğrenmedir”. İşman (1998, s.18) ise uzaktan eğitimi “farklı ortamlardaki öğrenci ve öğretmenlerin, öğrenme-öğretme faaliyetlerini, iletişim teknolojileri ve posta hizmetleri ile sağladıkları eğitim sistemi modeli” olarak tanımlamaktadır.

Moore ve Kearsley (2005)’e göre uzaktan eğitim birkaç tarihi kuşak boyunca gelişmiştir. İlk kuşak, öğretimin posta yazışması yoluyla olduğu zamanlardır. İkinci kuşak, radyo yayını ve televizyon aracılığıyla öğretmedir. Üçüncü kuşak, iletişim teknolojisiyle fazla bağdaşmayan daha ziyade açık üniversitelerde olmak üzere yeni bir eğitim organizasyonunun keşfi ile bağdaşmaktadır. 1980’lerde, telefon, uydu, kablo, ve bilgisayar ağları yoluyla ulaştırılan sesli ve video telekonferans derslerinde uzak bir yerden ilk gerçek zamanlı grup etkileşimi deneyimi gerçekleşmiştir. Uzaktan eğitimin en yeni kuşağı ise internet teknolojilerine dayalı sanal sınıflarda ve üniversitelerde gerçekleştirilen çevrimiçi öğretim ve öğrenmedir.

Alkan (1998)’a göre, açık üniversite veya uzaktan eğitim uygulamaları, yeni eğitim olanakları sağlayan, iş ile öğretimi bütünleştiren, eğitimde demokrasiyi sağlayan, yaşam boyu öğrenmeye imkân veren, bireysel ve kitlesel eğitim olanakları sağlayan, eğitimde

etkililik ve ucuz maliyet için seçenekler sunan bir yaklaşımdır. Kaya (2005)' ya göre uzaktan eğitim, yetişkinlere açıklığından, yüz yüze görüşmelerden, sınıflardan, yer ve zaman bağımsızlığından, kitle iletişimi ve bireyselleşme birleşiminden, öğrenci bağımsızlığı ile ilgili potansiyellerinden ve özgün yönteminden dolayı geleneksel yüz yüze eğitimin bir yedeği olarak kabul edilemeyecek kadar ayrı bir eğitim türüdür.

Uzaktan eğitimin tarihi incelendiğinde uzaktan eğitimin yeni bir kavram olmadığı görülmektedir. 1800'lerin sonlarında, Chicago Üniversitesi'nde Amerika Birleşik Devletleri'nin ilk asıl mektup yoluyla eğitim programı kurulmuştur. Birinci Dünya Savaşı sırasında radyonun ve 1950'lerde televizyonun gelişmesiyle geleneksel sınıf dışında eğitim aniden yeni öğretim alanları bulmuştur. Son zamanlarda sesli ve bilgisayarlı telekonferans devlet okullarında, yüksek eğitimde, askeriye, ticaret ve endüstri alanlarında öğretim verilmesini etkilemiştir. 1970'de İngiltere'de Açık Üniversite'nin kurulmasının ve Wisconsin Üniversitesi'nde 1986'da Charles Wedemeyer'in medyayı yenilikçi kullanmasının ardından, mektupla çalışma gelişen teknolojileri kullanmaya başlamıştır. İngiliz Açık Üniversitesi modeli üzerine dikkat çeken Pakistan, Hindistan ve Çin gibi ülkeler temel eğitim ve meslek eğitimi için düşük maliyetli öğretim sağlamak amacıyla modern öğretim yöntemleriyle ortaya çıkan teknolojileri birleştirmiştir. Türkiye, geniş ölçekli uzaktan öğrenmeye katılan bu ulusların arasına son zamanlarda dâhil olmuştur (McIsaac ve Gunawardena, 1996).

Türkiye'de uzaktan eğitim uygulamasını, 1956 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü başlatmıştır. Bu uygulamada bankalarda çalışanlar mektupla öğrenim görmüşlerdir. 1960 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindeki ilk uzaktan eğitim uygulaması olan "Mektupla Öğretim" deneme öğretimi başlamıştır. 1966 yılında Mektupla Öğretim ve Teknik Yayınlar Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Mektupla öğretimin kapsamı her düzeyde mektupla öğretim etkinliklerini içerecek şekilde genişletilerek, Mektupla Öğretim Merkezi kurulmuştur. Mektupla Öğretim Merkezi daha sonra Yaygın Yükseköğretim Kurumuna bağlanmıştır (Kaya, 2005). Yaygın Yükseköğretim Kurumu (YAYKUR) 1975 yılında kurulmuştur. Çeşitli bölümlerde orta öğretim öğretmenliği, ilkökul öğretmenliği, teknik ve sosyal

bilimler ile yabancı diller alanlarında uzaktan yüksek öğrenim hizmeti veren YAYKUR'un çalışmalarına 1979 yılında son verilmiştir (İşman, 2005).

1981 yılında Türk yüksek öğretiminin 2547 sayılı kanunla yeniden düzenlenmesiyle yüksek öğretim basamağında uzaktan eğitim yapma görevi üniversitelere devredilmiştir. Bir yıl sonra da bu görev Anadolu Üniversitesi'ne verilmiştir (Kaya, 2005).

Türk toplumsal yapısındaki değişimler nedeniyle ortaöğretime olan talebin karşılanması için, 5 Ekim 1992 yılında Açık Öğretim Lisesi kurularak televizyondan yararlanma yoluna gidilmiştir. 1997 yılında da Açık İlköğretim Okulu kurulmuştur (İşman, 2005).

Günümüzde de gelişen teknolojiler takip edilerek çeşitli uzaktan eğitim uygulamaları gerçekleştirilmektedir.

2.2. İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim

Jung (2000)'a göre internete dayalı eğitim, dağıtılan ders içeriklerinin ve etkileşimlerin internet yöntembilim ve teknolojileri tarafından sağlandığı bir uzaktan eğitim biçimidir. İnsanların, uzak çoklu ortam veritabanlarına, kaynak tabanlı öğrenmeye erişmesi için esnek yollarla kendi hızında, bireysel öğrenmeyi yönetebilmek için birbiriyle işbirlikli ortamlarda eşzamansız ya da eşzamanlı etkileşim kurmalarına olanak sağlayan bir medya varlıklı çevrimiçi ortam olarak bilinmektedir.

İnternete dayalı uzaktan eğitim, internet altyapısını kullanan tüm eğitim modellerini kapsayan genel bir yaklaşımdır. İnternet ağını kullanan telekonferans görüşmeleri, elektronik postalar, elektronik kitap ve süreli yayınlar internete dayalı uzaktan eğitimin birer parçası olarak kullanılan modellerdir (Al ve Madran, 2004).

İnternete dayalı öğrenme, dersleri geliştirme, saklama ve güncelleştirme kolaylığı, zengin öğrenme ortamları sağlaması, öğrencinin denetlenmesi, çevrimiçi destek, düşük maliyetler konusunda önemli avantajlar sağlamaktadır. Buna karşılık, eğitimi sunan kuruluşun böyle bir eğitim için sağlam bir altyapıya sahip olması gerektiği göz ardı edilmemelidir (Özkan ve Dondurmacı, 2003).

Campbell, Perlman ve Hadley (2003)'e göre okulların, web tabanlı dersleri uygulamadan önce bir takım hazırlıklar yapmaları gerekmektedir. Aşağıdaki sorular bu konuda yardımcı olmaktadır:

- *İçerik.* Dersleri ne amaçla sunmak istiyorsunuz? Hangi içerik alanlarında? Hangi sınıf düzeyleri için?
- *Öğrenciler.* Yaklaşık kaç öğrenci kayıt olacak? Öğrencilerin kayıt olması için ön gereklilikler gerekecek mi? İstenen bir genel not ortalaması var mı?
- *Öğretmenler.* e-öğretmenler kullanılacak mı? Çevrimiçi eğitsel destek olacak mı? Öğretmenlere hangi eğitim sağlanacak?
- *Teknoloji.* Sunucular, bilgisayarlar ve geniş bant erişimi mevcut mu? Öğrenciler derslere okul dışında ulaşabilecekler mi? Öğrencilere kim teknik destek sağlayacak?
- *Yönetim.* Bütün çalışmaları kim koordine edecek? Derslere ve diğer ilgili masraflara ödenmek üzere kaynaklar mevcut mu?

2.2.1. Türkiye’de İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Uygulamaları

Yüksek Öğretim Kurulu, 14 Aralık 1999 tarihli ve 23906 sayılı Resmi Gazetede “Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği” yayımlamıştır. Üniversitelerarası iletişim ve bilgi teknolojilerine dayalı uzaktan yapılan önlisans, lisans ve yüksek lisans eğitiminin amaçları; üniversitelerin eğitim-öğretim olanaklarının paylaşılmasını sağlayarak, üniversiteler arasında akademik yardımlaşmayı kolaylaştırmak, bilgi ve iletişim teknolojilerinin sağlandığı etkileşimli ortam, çoklu ortam olanakları ve sınırsız bilgiye ulaşabilme özellikleri sayesinde eğitimin etkinliğinin artırılması, yükseköğretimi yeni öğrenci kitlelerine yaygınlaştırmak ve verimini artırmaktır (Resmi Gazete, 1999).

1999 yılında uygulamaya konan “Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği” ile uzaktan eğitim, gelişen teknoloji ile birlikte değişerek ülkenin gereksinimlerine yanıt verecek şekilde gelişimini sürdürmüştür (Türkiye II. Bilişim Şurası Eğitim Çalışma Grubu Taslak Raporu, 2004).

Günümüzde üniversitelerde önlisans, lisans, lisansüstü veya sertifika programları şeklinde internete dayalı eğitim programları yürütülmektedir. Çeşitli özel şirketler tarafından da internet üzerinden eğitim olanakları sağlanmaktadır.

2005 öğretim yılı için internete dayalı önlisans, lisans ve yüksek lisans programları bulunan üniversiteler ve programları aşağıda tanıtılmaktadır.

2.2.1.1. İstanbul Bilgi Üniversitesi İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Programı

İstanbul Bilgi Üniversitesi e-MBA Programı, internet üzerinden erişilen, uzaktan öğretim tekniğine dayanan ve Yüksek Öğretim Kurulu tarafından onaylanmış ilk işletme yüksek lisans programıdır. Ders notları haftalık olarak e-MBA Programı'nın internet sitesindeki ders sayfasında yayınlanmaktadır. Ders sayfaları görsel öğelerle desteklenmiş ve içeriğindeki hareketli yapılar ile öğrenci için anlaşılır bir format ve eğlenceli bir eğitim aracı haline getirilmiştir. Dersin sonunda yer alan testler ve ders sayfasında bulunan interaktif sorular öğrencinin gelişmesini ve kendi bilgilerini sorgulamasını sağlamaktadır. Öğrenciler ders kitaplarından da konuları takip edebilmektedirler (<http://www.bilgiemba.net/tr/>).

2.2.1.2. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programları

Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde İnternete Dayalı Eğitim-Asenkron (IDE-A) Programı, METU Online Programı, Enformatik Online Yüksek Lisans Programı ve diL Uzaktan Eğitim Programı bulunmaktadır.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Türkiye'de internet üzerinden yürütülen ilk eğitim programı olan İnternete Dayalı Eğitim-Asenkron (IDE-A) projesi kapsamında Bilgi Teknolojileri Sertifika Programı'nı (BTSP) 1998 yılında başlatmıştır. BTSP, birkaç eğitim modelinin harmanlanmasıyla oluşturulan karma bir eğitim programıdır. İnternete dayalı eşzamansız eğitim, internete dayalı eşzamanlı eğitimle harmanlanmaktadır. BTSP'de, içeriğin %90'ı internet üzerinden verilmekte, dönem sonlarında bir yüz-yüze eğitim oturumuyla konuların tekrarı yapılmakta ve dönem sonu sınavı uygulanmaktadır.

Bu uygulamalar da BTSP'nin bir başka modülü olan yüz yüze eğitimi oluşturmaktadır (Vural ve diğerleri, 2002).

METU-Online Uzaktan Eğitim Programı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Enformatik Enstitüsü tarafından geliştirilmiştir. Web tabanlı olarak hazırlanan dersler, hem kampüs içi hem de kampüs dışı öğrencilere verilmektedir. Üniversitenin farklı bölümlerine ait bu dersler, eğitimin tamamen yerden bağımsız, fakat zamana ise yarı bağımlı olarak yürütüldüğü, eğitimin bir kampüs içinde elektronik tartışma destekli olarak yüz yüze sınıf ortamında yürütüldüğü, eğitimin bir kısmının yüz yüze gerçekleştirildiği, bir kısmının ise tamamen uzaktan verildiği uzaktan eğitim şekilleriyle yürütülmektedir (Çetiner, Gencel ve Erten, 1999).

İnternet Üzerinden Bilişim Yüksek Lisans Programı (Informatics Online), ODTÜ Enformatik Enstitüsü tarafından verilen çevrimiçi yüksek lisans programıdır. Program temel olarak eşzamansız eğitim yöntemlerini kullanmaktadır. Öğrenciler ve öğretim elemanları arasındaki iletişim ve işbirliği için e-posta, forum, tartışma listesi gibi eşzamansız eğitim araçları kullanılmaktadır. Etkileşimli animasyonlar, simülasyonlar ve alıştırmalarla zenginleştirilmiş web tabanlı eğitim materyali temel ders içeriğini oluşturmaktadır

(<http://www.oidb.metu.edu.tr/basvuru/ikinciogr/programlar/bilisim.htm>).

diL (Distance Interactive Learning) internet üzerinden etkileşimli bir uzaktan İngilizce dil eğitim programıdır. Program, orta veya üst düzeyde İngilizce bilenler için KPDS ya da benzeri ulusal ve uluslararası dil sınavlarına hazırlanma olanağı sunmak amacıyla geliştirilmiştir. Dersler, okuma ve çeviri bölümlerindeki açıklamaların dışında, İngilizce olarak tamamen internet üzerinden sanal sınıf ortamında yürütülmektedir (<http://www.dil.metu.edu.tr/tanitimalt.htm>).

2.2.1.3. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi e-Öğrenme Portalı ve E-eğitim Programları

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi bünyesinde e-Öğrenme Portalı hizmeti sunulmakta, internet destekli İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı ve Okulöncesi

Öğretmenliği Lisans Programı bulunmaktadır. E-egitim programları bünyesinde de Bilgi Yönetimi Önlisans Programı, e-Konaklama Programı, e-MBA Programı ve Gelişimsel Yetersizlikleri Olan Çocukların Öğretmenliği Programı yer almaktadır.

e-Öğrenme portalında e-Sınav, e-Alıştırma, e-Kitap, e-Televizyon, e-Danışmanlık, e-Sesli Kitap hizmetleri sunulmaktadır. e-Sınav hizmeti ile öğrenciler örgün sınavlar öncesi, internet ortamında çok sayıda deneme sınavı gerçekleştirerek, kendi seviyelerini gerçeğe yakın biçimde öğrenebilmektedirler. e- Alıştırma hizmeti ile öğrenciler sesli ve etkileşimli olarak hazırlanmış çoklu ortam yazılımları yardımıyla çalışabilmekte ve çok sayıda çözümlü örneği inceleyerek öğrendiklerini pekiştirebilmektedirler. e-Kitap ve e-Televizyon hizmetleri ile öğrenciler ders kitaplarına ve televizyon programlarına internet ortamında erişebilmektedirler. e-Danışmanlık hizmeti ile öğrenciler akademik danışmanlara, dersleriyle ilgili soru sorabilmektedirler. e-Sesli Kitap hizmeti ile de öğrenciler ders kitaplarını internet ortamında sesli olarak dinleyebilmektedirler (Mutlu, Kip ve Kayabaş, 2005).

İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı (İÖLP) Milli Eğitim Bakanlığı ve Anadolu Üniversitesi'nin ortak projesi olarak 2000-2001 öğretim yılında başlatılmıştır. Programın iki yılı örgün (yüz yüze öğretim) son iki yılı ise açıköğretim sistemine göre yürütülmektedir. Programın 3. ve 4. sınıf öğrencilerine isteğe bağlı olarak yararlanabilecekleri internet destekli açıköğretim modeli hizmeti sunulmaktadır. Bu uygulama her derste üniteler biçiminde sunulan, yönlendirici ve etkileşimli eğitsel içerik, foruma dayalı eş zamanlı olmayan akademik danışmanlık ve görüntülü sohbete dayalı eş zamanlı teknik destek olmak üzere üç temel bileşenden oluşmaktadır (Mutlu ve Özkul, 2005).

Okulöncesi Öğretmenliği Lisans Programı, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'ne bağlı dört yıllık bir lisans programıdır. Program tamamen uzaktan öğretim sistemi ile eğitim yapmaktadır. 2005-2006 öğretim yılından itibaren bu programda kayıtlı öğrencilere internet üzerinden e-Öğrenme desteği vermek amacıyla iki ders pilot proje olarak seçilmiş ve internet ortamında aktarılmıştır. Bu iki derse kayıtlı 7000'e

yakın öğrencinin yararlanması amacıyla programa ait “<http://www.oalp.aof.edu.tr>” internet sitesi açılmıştır (Mutlu, Kip ve Kayabaş, 2006).

e-Eğitim programlarından Bilgi Yönetimi Önlisans Programı internete dayalı olarak sunulan iki yıllık bir eğitim-öğretim programdır. Öğrenciler dersleri “<http://www.bilgi.aof.edu.tr>” internet adresinden takip etmektedirler.

e-Konaklama, Konaklama İşletmeciliği tezsiz yüksek lisans programıdır. Bu programda uzaktan eğitimde internet kullanılmaktadır. Derslerin işlenişine yönelik olarak öğrenciler WebCT programını kullanmaktadırlar (<http://ekon.anadolu.edu.tr/pisleyisi.htm>).

e-MBA Programı Anadolu Üniversitesi ve The State University of New York işbirliği ile yürütülen uzaktan öğretim tekniğine dayalı, internet üzerinden erişilen ve Yüksek Öğretim Kurulu tarafından onaylanmış Türkiye’nin ilk ve tek çift diplomalı İşletme Yönetimi yüksek lisans programıdır. Programın hedefi, iş yaşamındaki başarı sürecine bireysel kariyer gelişimini katmak isteyen profesyonellere zaman ve mekândan bağımsız olarak işletme yönetimi alanında küresel boyutta eğitim vermektir (Mutlu ve Özöğüt, 2004).

Gelişimsel Yetersizlikleri Olan Çocukların Öğretmenliği Programı, Eğitim Bilimleri Enstitüsü tezsiz yüksek lisans programıdır. Programda bilimsel hazırlık programında yer alan “Öğretim Uygulaması I” dersi dışındaki tüm dersler internet üzerinden yürütülmektedir (http://geycop.anadolu.edu.tr/program/prog_isle.htm).

Anadolu Üniversitesi çevrimiçi derslerin sunumunda WebCT, Macromedia Breeze, Moodle yazılımlarını kullanmaktadır. Anadolu Üniversitesi çevrimiçi e-Öğrenme sistemi, Açıköğretim Fakültesi Bilgisayar Destekli Eğitim Birimi tarafından yürütülmektedir (<http://cevrimici.aof.edu.tr/>).

2.2.1.4. Sakarya Üniversitesi İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Programları

Sakarya Üniversitesi'nde internet üzerinden önlisans programları, e-MBA Üretim ve Servis Sistemleri Yönetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı, Sakarya Üniversitesi ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan internet tabanlı sertifika programları ve Avrupa Birliği Bilgisayar Yetkinlik Sertifikası (ECDL) Programı bulunmaktadır.

Adapazarı Meslek Yüksekokulu'na bağlı beş adet internete dayalı önlisans programı bulunmaktadır. Teknik Programlar kapsamında Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama, Mekatronik ve Endüstriyel Elektronik programları, İktisadi ve İdari Programlar kapsamında Bilgi Yönetimi Programı ve İşletme Programı bulunmaktadır. Öğrenciler öğretim platformuna "<http://www.adamyo.sakarya.edu.tr>" internet adresinden ulaşmaktadır.

Sakarya Üniversitesi e-MBA Programı, internet üzerinden eğitim veren, Yüksek Öğretim Kurulu tarafından onaylanmış İşletme Anabilim Dalı, Üretim Yönetimi ve Pazarlama Bilim Dalı, Üretim ve Servis Sistemleri Yönetimi yüksek lisans programıdır. Dersin öğretim üyesi tarafından hazırlanan ders notları grafik ve görsel efektlerle desenlenmekte haftalık olarak e-MBA Programı'nın eğitim platformunda yayınlanmaktadır (<http://www.emba.sakarya.edu.tr/production/index.htm#ust>).

MEB SAÜ Sertifika Programları, Sakarya Üniversitesi ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanıp hayata geçirilen "İnternet Tabanlı Sertifika Programları" projesidir. Proje bünyesinde Bilgi Yönetimi ve Bilgisayar Programcılığı sertifika programları sunulmaktadır (<http://www.ido.sakarya.edu.tr/sertifika/>).

ECDL Sertifika Programı, adayların bilgi teknolojisi ve bilgisayar kullanım yetkinliklerini sertifikalandırmasını sağlayan uluslararası kabul görmüş sertifika programıdır. Başlangıç ve temel sertifikalarda eğitim internet üzerinden verilmektedir (<http://www.ecdl.sakarya.edu.tr/>).

2.2.1.5. Mersin Üniversitesi Uzaktan Eğitim Programları

Üniversitenin Mersin Meslek Yüksekokulu bünyesinde uzaktan eğitim programları bulunmaktadır. Teknik programlar kapsamında Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama, Endüstriyel Elektronik, Endüstriyel Otomasyon, Elektronik Haberleşme önlisans programları bulunmaktadır (<http://myo.mersin.edu.tr/UZAK/uzaktan.html>).

2.2.1.6. Doğu Akdeniz Üniversitesi İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Programı

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde EMU Online Programı'nda, bazı dersler çevrimiçi olarak verilmektedir. Uzaktan Eğitim Enstitüsü bünyesinde internet üzerinden verilen Bilgi Yönetimi Önlisans Programı bulunmaktadır. Öğrenciler önlisans programına ait dersleri "<http://by.emu.edu.tr>" internet adresinden takip etmektedirler.

2.2.1.7. Çukurova Üniversitesi İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim Programı

Çukurova Üniversitesi Adana Meslek Yüksekokulu'nda e-Çukurova platformu üzerinden internete dayalı olarak yürütülen Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Önlisans Programı bulunmaktadır. Öğrenciler öğretim platformuna "<http://e.cukurova.edu.tr/>" internet adresinden ulaşmaktadır.

2.2.1.8. Ahmet Yesevi Üniversitesi İnternet Üzerinden Uzaktan Eğitim Programları

Ahmet Yesevi Üniversitesi'nde biri Çimkent, diğeri Türkistan yerleşiminde olmak üzere iki tane Uzaktan Eğitim Fakültesi mevcuttur. Bu fakülteler bir "Koordinasyon Fakültesi" konumunda olup esas eğitim öğretim örgün eğitimdeki ilgili fakültelerin ilgili bölümlerinin öğretim üyeleri tarafından aynı müfredat programı uygulanarak gerçekleştirilmektedir. Türkistan Uzaktan Eğitim Fakültesi'nde eşzamanlı etkileşimli görüntülü uzaktan eğitim, karma yöntemli uzaktan eğitim ve web tabanlı internet üzerinden uzaktan eğitim olmak üzere uzaktan eğitimin 3 ayrı türü, 3 ayrı amaç için uygulanmaktadır (Kurmanaliyev ve Köksoy, 2002).

Türkistan Uzaktan Eğitim Fakültesi 2002-2003 eğitim-öğretim yılından itibaren “internet ortamında uzaktan eğitim programlarını” başlatmıştır. Türkistan Uzaktan Eğitim Fakültesi genellikle Türkçe'nin Oğuz Lehçesini konuşan topluluklar için "Türkiye Türkçesi ile Eğitim Programları" (TÜRTEP), Kıpçak Lehçesini konuşan topluluklar için "Kazak Türkçesi ile Eğitim Programları" (KAZTEP) diğer lehçe ve dilleri konuşan Türk Toplulukları için ise "Rus Dili ile Eğitim Programları" (RUSTEP) olmak üzere 3 ana bölümden oluşmaktadır (<http://www.yesevi.net/>).

Ahmet Yesevi Üniversitesi TÜRTEP bünyesindeki internet üzerinden verilen akademik programlar aşağıdaki gibidir:

İşletme Grubu Programları Bölümü:

- İşletme Lisans
- İşletme Yüksek Lisans (MBA)
- Sağlık Kurumları İşletmeciliği Yüksek Lisans

Bilgi Teknolojileri ve Mühendislik Bölümü:

- Endüstri Mühendisliği Lisans
- Bilgisayar Mühendisliği Lisans
- Bilgisayar Mühendisliği Yüksek Lisans
- Yönetim Bilişim Sistemleri Lisans
- Yönetim Bilişim Sistemleri Yüksek Lisans

Yönetim Bilimleri Programları Bölümü:

- Sermaye Piyasaları ve Borsa Yüksek Lisans
- Yönetim ve Organizasyon Yüksek Lisans

- Eğitim Yönetimi Yüksek Lisans
- Yerel Yönetimler Yüksek Lisans

Önlisans Programları Bölümü:

- Bilgisayar Programcılığı Önlisans

2.2.1.9. Diğer Uygulamalar

Türkiye’deki bazı üniversiteler ve kurumlar tarafından da çeşitli sertifika programları sunulmakta, internet üzerinden çeşitli dersler verilmekte ve farklı e-Öğrenme hizmetleri yürütülmektedir. Bunlardan bazıları aşağıda yer almaktadır:

Selçuk Üniversitesi’nde “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi” ve “Türk Dili” dersleri “<http://farabi.selcuk.edu.tr/suzep/>” internet adresinden, Teknik Eğitim Fakültesi’ndeki bazı dersler de “<http://farabi.selcuk.edu.tr/egitim/>” internet adresinden çevrimiçi olarak sunulmaktadır.

İstanbul Teknik Üniversitesi’nde Uzaktan Eğitim Merkezi bünyesinde çeşitli çevrimiçi eğitim ve sertifika programları düzenlenmektedir (<http://www.uzem.itu.edu.tr/tr/>).

Boğaziçi Üniversitesi, Yaşam Boyu Eğitim Merkezi e-BÜYEM kapsamında e-eğitim imkânı sunmaktadır (<http://www.buyem.boun.edu.tr/>).

Ankara Üniversitesi bünyesinde 2002 yılında kurulan Uzaktan Eğitim Merkezi (ANKUZEM), ULAKNET’e bağlı tüm noktalara eşzamanlı ve etkileşimli uzaktan eğitim çözümleri sunarak, uzaktan eğitim çalışmalarına danışmanlık hizmeti vermektedir (<http://www.ankuzem.ankara.edu.tr/hakkimizda.htm>).

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Uzaktan Eğitim Merkezi işbirliği ile İLİTAM iki yıllık lisans tamamlama programı yürütülmektedir. Program İlahiyat lisans programlarının üçüncü ve dördüncü sınıflarındaki dersleri içermektedir. İLİTAM

Programı'nda, derslerdeki temel öğrenme kaynakları basılı materyaller, video CD'ler ve çevrimiçi öğrenme kaynaklarıdır (<http://www.ankuzem.ankara.edu.tr/duyurular.htm>).

Ankara Üniversitesi Türkçe ve Yabancı Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi (TÖMER), Türk dilini ve Türk kültürünü yaymak ve tüm dünya insanların hizmetine sunmak üzere en kapsamlı uzaktan Türkçe öğrenimi ürünü olan “www.turkish-center.com” internet sitesini, Bilkent Üniversitesi Vakfı şirketlerinden Mobilsoft işbirliği ile hayata geçirmiştir (<http://www.tomer.ankara.edu.tr/html/utom.htm>).

Kocaeli Üniversitesi okuldaki derslerde öğrencinin yaptığı çalışmalarını kaydeden, sınavlar yapan ve her hafta derste ve özellikle laboratuvarında yapılanlarla ilgili özet bilgiler bulunduran Moodle çevrimiçi eğitim hizmetini “<http://moodle.kou.edu.tr>” internet adresinden sunmaktadır.

Yıldız Teknik Üniversitesi'nde, 2002-2003 öğretim yılında başlanan ve derslerin belli bir kısmının internet aracılığıyla verilmesini sağlayan e@yıldız projesi uygulanmaktadır. e@yıldız'da dersler Lotus Learning Space platformu üzerinden aktarılmaktadır (<http://www.e-learning.yildiz.edu.tr/>).

Milli Eğitim Bakanlığı sitesindeki skool portalı (<http://skool.meb.gov.tr>) öğrenciler ve öğretmenler için ilköğretim seviyesindeki bilim ve matematik konularının anlaşılmasını sağlayan çevrimiçi öğrenme ortamı sunmaktadır. Bilgiye erişim portalı (<http://bep.meb.gov.tr/>) öğrenci, öğretmen, veli ve yöneticiler için 2005-2006 yılında değişen öğretim programına destek amaçlı içeriği internet üzerinden sunmaktadır.

Türkiye'de uzaktan eğitime ilgi duyan bazı üniversitelerde uzaktan eğitim merkezleri açılmış ve pilot çalışmalar gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Pilot çalışma yapan üniversitelerden bazıları İstanbul Üniversitesi, Harran Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Kocaeli Üniversitesi'dir (Mutlu, 2006).

Eğitim kurumları dışında da e-Öğrenme hizmetleri sağlayan farklı kurumlar bulunmaktadır. Bu kurumlardan bazıları aşağıda tanıtılmıştır.

enocla (<http://www.enocla.com>): enocla'nın amacı, kurumlara e-Öğrenme bileşenleri olan danışmanlık, içerik ve teknolojiyi tek noktadan sunmaktır.

e-KODAT Kurumsal Eğitim Merkezi (<http://www.e-kodat.com/>): e-KODAT bir eğitim firmasıdır. e-Öğrenme sisteminde eğitim hizmeti sunmaktadır.

HALICI Bilgi İşlem A.ř. - Yazılım A.ř. (<http://www.halici.com.tr>): Türkiye'nin bilişim ve yazılım firmalarından biridir. Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nde kurulmuş olan Teknokent alanında faaliyet göstermektedir. Halsoft e-Öğrenme çözümlerinin tümü, Halsoft Eğitim Portalı'nda hizmete sunulmaktadır.

Siemens Business Services (<http://www.sbs.com.tr>): Siemens Business Services, elektronik ve mobil iş çözümleri ve hizmetleri sunan bir firmadır. Siemens Business Services Türkiye, öncelikli olarak e-dönüşüm, dış kaynak kullanımı, e-Öğrenme, e-devlet dönüşümü, e-iş danışmanlık hizmetleri, IT hizmetleri, uygulama ve geliştirme hizmetleri, elektronik ve mobil iş çözümleri alanlarında iş geliştirmeyi hedeflemektedir.

Koç Bryce (<http://www.kocbryce.com.tr/>): Koç Bryce, 2001 yılı Ocak ayında Koç Grubu ve John Bryce Training'in bilgi teknolojileri (BT) eğitimi alanında güçlerini birleştirme kararı sonucu kurulmuş bir şirkettir. Koç Bryce, John Bryce Training'in ana firması ve Gilat Communications firmasının teknolojilerini kullanarak Türkiye'de ilk kez, eşzamanlı uzaktan eğitim ve eşzamansız uzaktan eğitim ile sınıf eğitimleri tekniklerinin birleşiminden oluşan "b-learning" ile ilgili çalışmalarına başlamıştır.

Isection (<http://www.isection.com>): Intersection, iş yapma kültürünün, teknoloji faktörü etkisi altında çevrimiçi olma gereksiniminden hareketle hizmetlerini yapılandırmıştır. Kurumlara esnek, e-Öğrenme çözümleri sunmaktadır.

OYAK Teknoloji Bilişim ve Kart Hizmetleri A.Ş. (http://www.oytek.com.tr): OYTEK, e-Öğrenme çözümleri kapsamında, şirketler için uzaktan eğitim danışmanlığı, içerik tasarım ve geliştirme hizmetleri, sanal kampüs, eğitim yönetim sistemleri kurulum ve uygulama hizmetleri, insan kaynakları ve eğitim yönetim sistemleri entegrasyon hizmetleri, uzaktan eğitim teknolojilerine yönelik donanım sağlama hizmetleri ve dış kaynak kullanım hizmetleri gibi çözümler sunmaktadır.

InterMedia (http://www.im.com.tr): 1987 yılından itibaren teknoloji destekli eğitim alanında hizmet veren bir şirkettir. Intermedia, 2002 yılında “www.tde.com.tr” adresinde çevrimiçi eğitim sitesini hizmete sokarak Türkiye’de bir ilke imza atmıştır.

Cd-Rom Data (http://www.cdromdata.com): CD-Rom Data bir bilgisayar firmasıdır. Şirketin tasarladığı ürünler, yerel ağ bağlantısı yoluyla sabit diske kurulum gerektirmeksizin CD'lerden, yerel sabit disklerden veya internetten istenilen zamanda çoklu ortam e-Öğrenme desteğini sağlamaktadır.

RtB Eğitim Çözümleri (http://www.rtb.com.tr/): RtB Eğitim Çözümleri Ltd. Şti. Şubat 2000 yılında kurulmuş, Teknokent’te hizmet veren bir şirkettir. RtB Eğitim Çözümleri’nin projeleri genellikle bilgisayar destekli eğitim, e-Öğrenme veya yayınları içermektedir.

pleksus (http://www.pleksus.com.tr): Pleksus, internet ve çoklu ortam alanında çözümler üreten bir yazılım / entegrasyon firmasıdır. Kurumsal e-Öğrenme gereksinimlerinin analizi, e-Öğrenme yazılımlarının kurumsal entegrasyonunun sağlanması, teknik destek ve bakım hizmetlerinin verilmesi, e-Öğrenme standartlarına uygun içeriklerin oluşturulması gibi konularda çözüm sunmaktadır.

Cisco Systems Türkiye (http://www.cisco.com/tr): İş çözümleri arasında e-Öğrenme bulunmaktadır. Cisco eğitim ve interneti bağdaştıran e-Öğrenme konusunda firmalara yardım sağlamaktadır.

Mobilsoft (<http://www.mobilsoft.com.tr>): Mobilsoft Mobil Bilgi ve İletişim Teknolojileri A.Ş., 16 Mart 2001'de Meteksan Sistem ve Bilgisayar Teknolojileri A.Ş.'den Ar-Ge ve eğitim teknolojileri birimlerinin ayrılmasıyla kurulmuştur. Mobilsoft uzaktan eğitim hizmetlerini içerik geliştirme ve eğitim yönetimi alanlarında yürütmedir. Ankara Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi referansları arasındadır.

probil (<http://www.probil.com.tr>): Probil, uluslararası alanda 1989 yılından beri, sektörel çözümler, iş çözümleri, sistem entegrasyon çalışmaları, dış kaynak kullanımı, servis ve bakım hizmetleri, network çözümleri ve danışmanlık gibi hizmetleri veren iş ve teknoloji ortağıdır. Çeşitli e-Öğrenme projeleri gerçekleştirmiştir.

Datatraining (<http://www.datatraining.net>): Datatraining, Mayıs 2002'de Bilişim Eğitimleri adına çözümler üreterek Türkiye'de nitelikli uzmanlar yetiştirmek amacıyla kurulmuştur. Datatraining e-Öğrenme alanında eğitim yönetim sistemi, içerik ve teknolojiyi kapsayacak şekilde hizmet sunmaktadır.

Netron (<http://www.netron.com.tr>): 1997 yılında kurulan Netron Teknoloji, hem kurumsal hem de bireysel düzeyde eğitimler düzenlemekte, danışmanlık ve yazılım alanında hizmet vermektedir. Netron E-le@rn Campus desteği sayesinde eğitimler "her zaman, her yerde" alınabilmekte, tekrarlanabilmekte, Netron uzmanlarıyla web üzerinde buluşulabilmekte, diğer katılımcılarla bir araya gelinabilmektedir.

2.2.2. Türkiye'deki İnternete Dayalı Önlisans Programları

Türkiye'de (2005-2006 öğretim yılında) 6 üniversitede toplam 13 adet internete dayalı önlisans programı bulunmaktadır. Bu programlar ve programların sunulduğu öğrenme ortamları aşağıda tanıtılmaktadır.

2.2.2.1. Anadolu Üniversitesi İnternete Dayalı Bilgi Yönetimi Önlisans Programı

2001-2002 öğretim yılında Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi'nde öğretime başlayan Bilgi Yönetimi Önlisans Programı, fakülte bünyesindeki Bilgisayar Destekli Eğitim Birimi tarafından üretilen internet ortamında ders içeriğini sunmasının yanı sıra,

kitap, yazılım, sayısal video, akademik danışmanlık hizmeti, sınav, öğrenci işleri, destek ve ders arası gibi diğer eğitim hizmetlerini de sunmaktadır (Mutlu, Öztürk ve Çetinöz, 2002).

Bilgi Yönetimi Önlisans Programı bilgi çalışanı olarak nitelendirilen, bilgisayarla ileri düzeyde tanışık orta kademe işgücü yetiştirmeye yönelik bir programdır. Programın amacı öğrencilerine; işletmelerde güncel yazılımları etkin ve verimli kullanma becerisi kazandırmak, işletmelerde “Bilgi Yönetimi” kavramları ve deneyimini kazandırmak, internet ortamında kurumsal iletişim ve birlikte çalışma deneyimi kazandırmak ve internet ortamında girişim ve yönetim için gerekli deneyimleri kazandırmaktır. Programdan mezun olan öğrenciler "Bilgi Yönetimi Meslek Elemanı" ünvanını almaktadır. Öğrenciler mezun olduktan sonra, kamu ve özel sektöre ait işletmelerin birçok departmanında ara eleman olarak çalışabilmektedir (<http://www.bilgi.aof.edu.tr/program/tanim.html>).

Öğrencilerin programa kayıt yaptırabilmeleri için (2005 yılı için), ÖSYS sınavına katılmış olmaları, sınavdan EA puan türünde 160 ve üstü puan almış olmaları ve ÖSYM tarafından kendilerine verilen formlarda tercihlerini yaparken bu bölümü seçmeleri gerekmektedir. Programa, eşit ağırlıklı puan sıralamasında en yüksek puanı alan 500 öğrenci kabul edilmektedir (<http://www.bilgi.aof.edu.tr/program/kayit.html>).

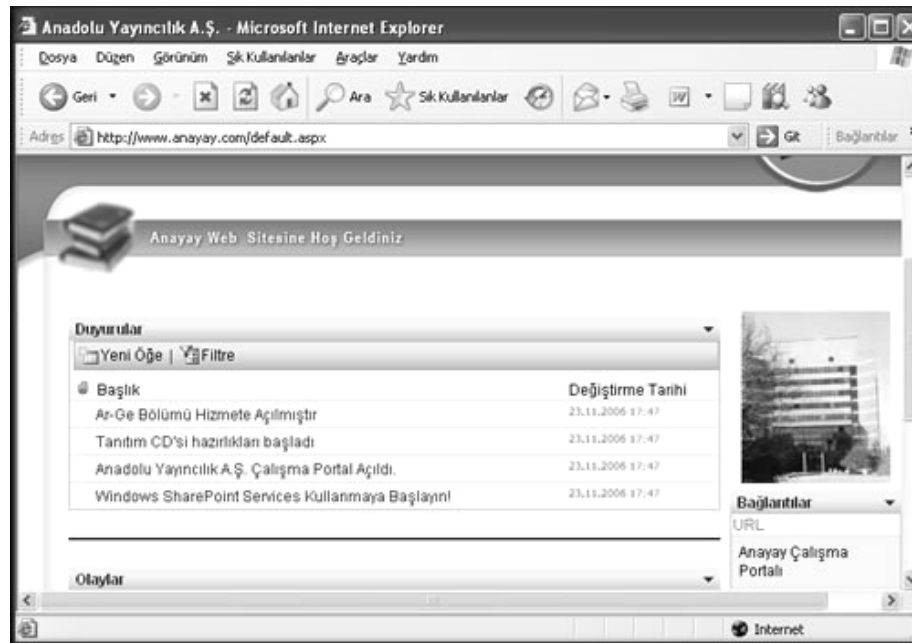
Bilgi Yönetimi Önlisans Programı’nda kullanılan eğitim malzemeleri internete dayalı dersler, basılı malzeme, CD-ROM ortamındaki uygulama videoları ve lisanslı yazılımlar olarak dört grupta toplanmaktadır (AÖF, 2006). Bilgi Yönetimi Önlisans Programı’nda internete dayalı dersler Microsoft LRN Viewer platformu üzerinden sunulmaktadır.

Programa kayıtlı öğrencilere uygulamalı derslerde kullanabilmeleri için lisanslı işletim sistemi ve uygulama yazılımları gönderilmektedir. Birinci sınıf öğrencilerine, MS Windows XP Professional TR, MS Office 2003 Professional, ikinci sınıf öğrencilerine ise MS Office 2003 Professional ile birlikte Microsoft InfoPath 2003, Microsoft Project 2003 Professional, Microsoft Frontpage 2003, Microsoft Publisher 2003, Microsoft Visio 2003 ve Professional Office OneNote 2003 verilmektedir. Lisanslı yazılımlarla

birlikte Microsoft Windows Server 2003, Microsoft Exchange Server 2003, Microsoft SharePoint Portal Server 2003, Microsoft Project Server 2003 ve Microsoft SQL Server 2003 sunucu yazılımları kullanılmaktadır (Mutlu, Erorta ve Gümüş, 2005).

Bilgi Yönetimi Önlisans Programı'nda kullanılan hizmet siteleri bilgi yönetimi iletişim sunucusu, bilgi yönetimi ekip ödevleri sitesi, bilgi yönetimi tartışma sitesi, bilgi yönetimi canlı destek ve bilgi yönetimi ders arası sitesi olarak beş bölümden oluşmaktadır (AÖF, 2006).

Programda okutulan dersler kuramsal dersler ve uygulamalı dersler olarak iki grupta toplanmaktadır. Uygulamalı dersler internet ortamında sunulmaktadır. İnternet ortamında yayınlanan içerik, konular ve uygulamalar olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Konular bölümünde, o derse ait yazılımın öğretimi amaçlanmakta, uygulamalar bölümünde öğretilen yazılımın gerçek hayat problemleri üzerinde nasıl kullanılacağı deneyimi kazandırılması amaçlanmaktadır. Uygulamaların tamamı Bilgi Yönetimi Önlisans Programı için tasarlanan Anadolu Yayıncılık A.Ş. isimli sanal şirket üzerinde yapılmaktadır (Mutlu, Erorta ve Gümüş, 2005).

Şekil 1. Sanal Şirket - Anadolu Yayıncılık A.Ş. Web Sayfası

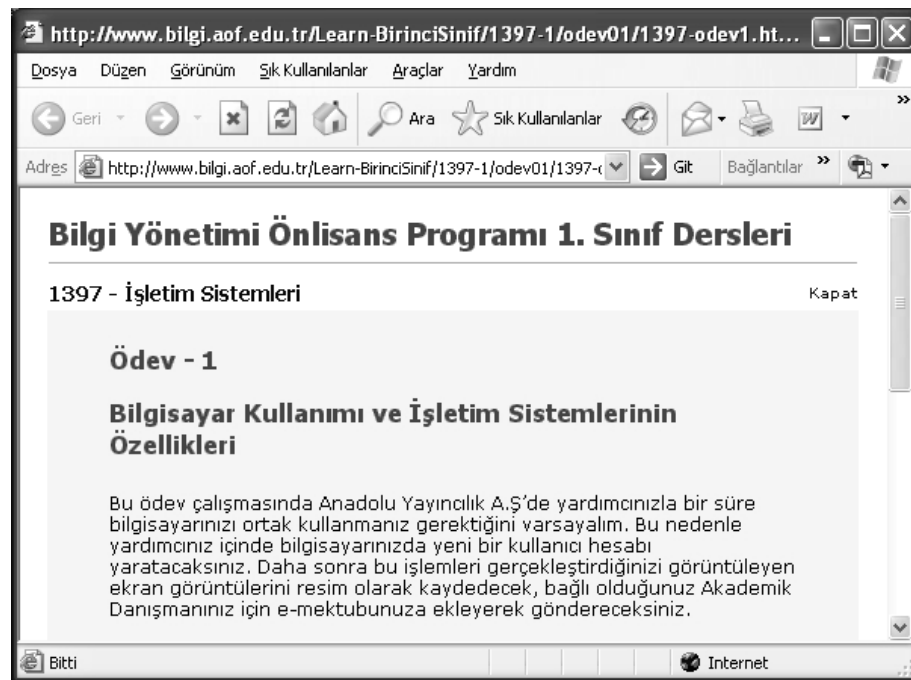
<http://www.anayay.com/default.aspx>

Şekil 2. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Uygulama Giriş Sayfası Örneği

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/demo/2406/lnviewer.htm>

Uygulamalı derslerin her birinden her hafta sanal işletme ile ilgili bir ödev verilmektedir. Ödevlerde de tıpkı uygulamalarda olduğu gibi, öğrenciden işletme problemlerine çözüm getirmeleri istenmektedir (Erorta, Okur ve Gümüş, 2004).

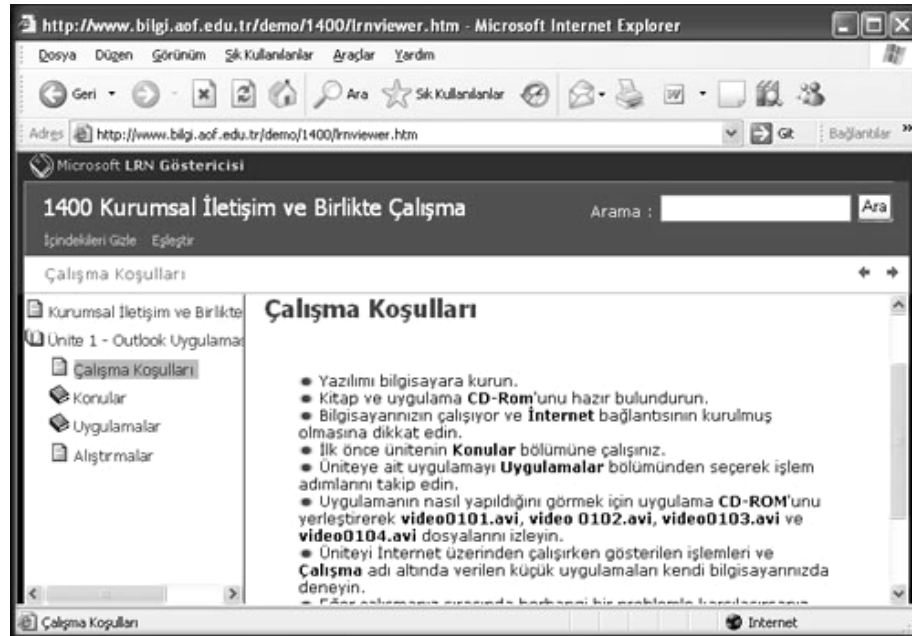
Şekil 3. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Ödev Sayfası Örneği

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/Learn-BirinciSinif/1397-1/odev01/1397-odev1.html>

Bilgi Yönetimi Önlisans Programı'nın tasarımı yapılırken belirlenen yöntemlerin geçerliliğini ölçmek amacıyla programın 18. haftasında bir anket çalışması yapılmış ve anket ara sınaava katılan 158 öğrenci tarafından yanıtlanmıştır. Anket çalışması, programın ilk 18 hafta sonunda öğrenci görüşlerini barındırmaktadır (Mutlu, Özöğüt ve Avdan, 2002).

Mutlu, Özöğüt ve Avdan (2002)'ın ulaştığı anket sonuçlarına göre, ödev ve uygulamalarda, öğrencilerin yarıya yakın bölümü kendilerini Anadolu Yayıncılık A.Ş. çalışanı gibi hissetmektedir, yarıdan fazlası tanımlanan rolleri gerçekçi bulmuştur. Ödev ve uygulamalarda verilen problemler, işletmelerde yaşanan problemlere benzemektedir ve öğrenciler bu problemleri çözerek belli bir işletme deneyimi yaşamaktadırlar.

Ünite girişlerinde “Çalışma Koşulları” başlığı altında yer alan yönergeler, öğrencilere internet, CD-ROM ve basılı ortamdaki eğitsel içeriği hangi sırada izleyecekleri ve bu süreç içinde akademik danışmanlık olanaklarından nasıl yararlanacakları konusunda yol göstermektedir (AÖF, 2006).

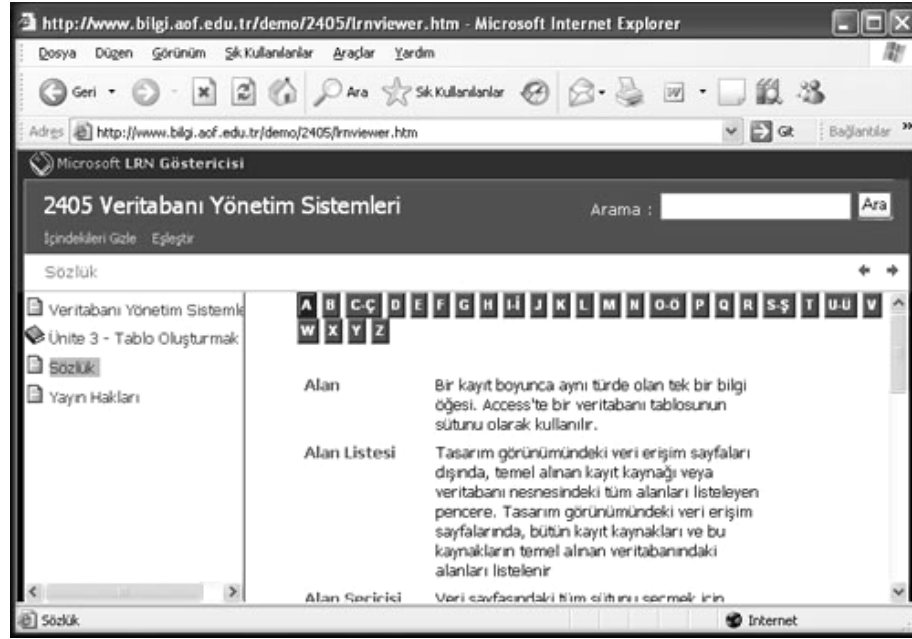

Şekil 4. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Çalışma Koşulları Sayfası Örneği

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/demo/1400/lrnviewer.htm>

Öğrencilere Bilgi Yönetimi Önlisans Programı sitesinde (<http://www.bilgi.aof.edu.tr>) sağlanan çalışma kılavuzu ile öğretim sisteminde kullanılan tüm bileşenlerin nasıl kullanılacağı hakkında bilgi verilmektedir.

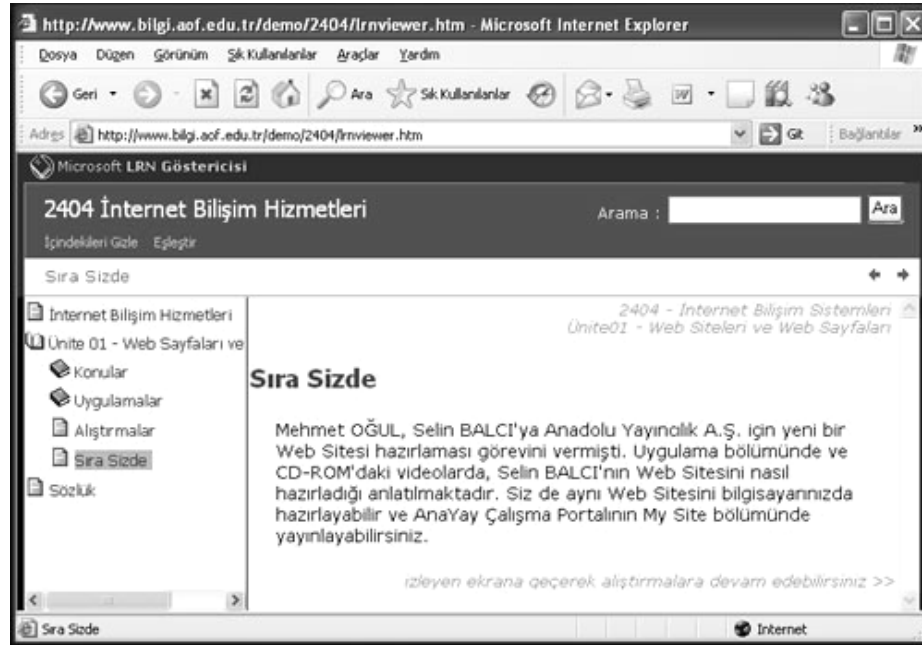
Ünitelerde etkinliği artırıcı sözlük, tablolar, dizin, arama gibi araçlar bulunmaktadır. Öğrenciler bu araçları kullanarak çok daha ayrıntılı bilgiler edinebilmektedirler (AÖF, 2006).

Şekil 5. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Sözlük Sayfası Örneği

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/demo/2405/lnviewer.htm>

Derslerin bazı ünitelerinde uygulamalar sonrasında verilen “Sıra Sizde” sayfaları ile öğrencilere bir takım görevler verilmektedir. Burada öğrenci, daha önceden edindiği tecrübeler yolu ile sunulan yeni problemi çözmeye çalışmaktadır.

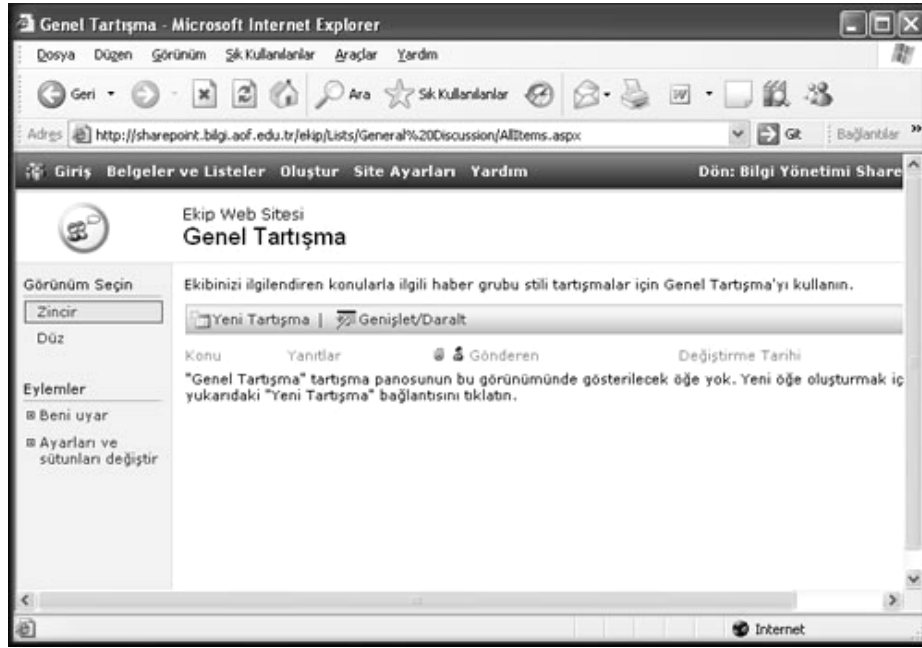

Şekil 6. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Sıra Sizde Sayfası Örneği

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/demo/2404/lrnviewer.htm>

Programın ikinci sınıfında okuyan öğrencilere uygulamalı her derste iki bireysel, iki ekip ödevi olmak üzere toplam dört ödev verilmektedir. İkinci sınıftaki öğrenciler bütün derslerden 12 bireysel, 12 ekip ödevi olmak üzere toplam 24 ödevden sorumludur (Özkul, Mutlu ve Öztürk, 2003).

Ekip ödevleri uygulamasının, takım üyelerinin seçimi, görev dağılımı gibi yapıtaşlarının oluşturulmasında gerçek işletme ortamları örnek alınmıştır. Öğrenciler T.C kimlik numaralarına göre ardışık olarak sıralanmış 5-6 kişilik gruplara ayrılmaktadırlar. Her gruba, sadece grup üyelerinin girebileceği bir ekip web sitesi (<http://ekip.aof.edu.tr>) açılmakta ve üyelere duyurulmaktadır (Çetinöz, Dinçer ve Uğur, 2004). Ekip üyeleri bu ekip sitesinde duyuru asabilmekte, görev takibini gerçekleştirebilmekte, genel tartışmalara katılabilmekte ve dosyaları ortak kullanabilmektedirler. Ayrıca kişiler listesi aracılığı ile kimlik bilgilerini ekip üyesi arkadaşları ile paylaşabilmektedirler (Mutlu ve Öztürk, 2003).

Şekil 7. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Ekip Sitesi Genel Tartışma Sayfası Örneği

<http://sharepoint.bilgi.aof.edu.tr/ekip/Lists/General%20Discussion/AllItems.aspx>

Programda öğrenenlere sunulan ekip ödevlerinde, ekip üyeleri ekip ödevi için kendi aralarında bir ekip lideri belirlemektedir. Ekip lideri, ödevi bir proje olarak ele almakta ve ödevin yapımı için gerekli görevleri ve zaman planını belirleyerek, bu görevleri ekip üyelerine atamaktadır. Ekip sitesi yardımıyla görevler üyelere duyurulmaktadır. Öğrenci ödev yapım yönergesi eşliğinde ekip üyeleriyle birlikte çalışarak ödevini hazırlamaktadır. Ekip liderleri ödevin yapımında ekip üyelerinin rollerini ve sorumluluklarını açıklayan bir ödev teslim tutanağı oluşturmaktadırlar ve bu tutanak için ekip üyelerinin görüşlerini almaktadırlar. Her öğrenci, üyesi bulunduğu ekip tarafından tamamlanan ödevi, ödev teslim tutanağıyla birlikte kendi akademik danışmanına göndermektedir. Teslim alınan ödevler için teslim alındı bilgisi öğrenciye duyurulmaktadır (Mutlu ve Öztürk, 2003).

Ekip siteleri kullanılma amacına göre incelendiğinde öğrencilerin ortak belgeler bölümünde metin, resim, tablo içerikli dosya paylaşımı yaptıkları; tartışma bölümünde en çok görev dağılımı konusunda fikir alışverişinde buldukları; duyuru bölümünde ortak belgelere attıkları dosyaları duyurdukları, görevler bölümünde görev paylaşımı yaptıkları görülmüştür (Çetinöz, Dinçer ve Uğur, 2004).

Programda uygulamalı 12 ders için günde 4 saat olmak üzere hafta içi 20 saat eşzamanlı akademik danışmanlık hizmeti verilmektedir. Bu proje kapsamında, çeşitli fakültelerde görevli toplam 60 öğretim elemanı tarafından uygulamalı 12 ders için haftada 240 saat eşzamanlı akademik danışmanlık hizmeti verilmektedir. Ayrıca öğrenenler danışmanlık ders saatleri dışında sorularını danışmanlarının e-posta adreslerine göndermektedirler (Mutlu, Gümüş ve Dinçer, 2005).

Her uygulamalı ders için bir akademik danışmanlık sayfası bulunmaktadır. Öğrenciler, ilgili dersin akademik danışmanlık sayfasına girerek, sorularını akademik danışmana sorabilmekte, yanıtını eşzamanlı olarak alabilmektedirler (AÖF, 2006).

Şekil 8. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Akademik Danışmanlık Sayfası Örneği

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/ogrkilavuz.pdf>

Bilgi Yönetimi Önlisans Programı öğrencileri genel ya da derslere ait konularda kendi aralarında ve destek görevlisi ile gerçek zamanlı görsel, işitsel ve metin tabanlı iletişim için canlı sohbet kanalını kullanmaktadırlar. Canlı sohbet hizmetinden yararlanmak için, öğrenciler “<http://destek.bilgi.aof.edu.tr>” adresinden giriş yapmaktadırlar. Öğrenciler, destek hizmetinden gerçek zamanlı olarak faydalanamadıkları durumda, akademik

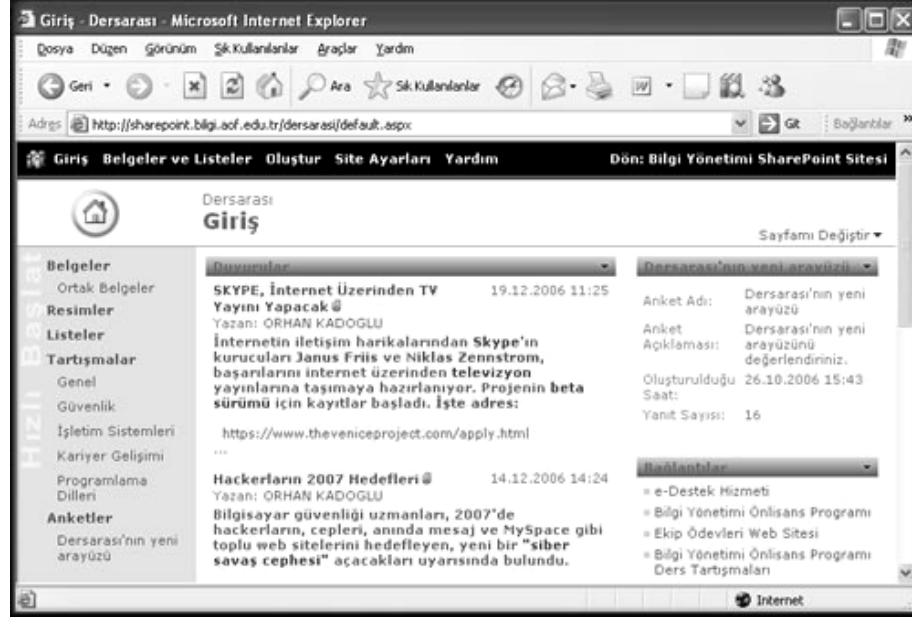
danışmanların ya da öğrencilerin sayfaya aktardıkları görüntülü, sesli ve metin tabanlı bilgilere erişmek için ziyaretçi defterini kullanabilmektedirler (AÖF, 2006).

Şekil 9. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Canlı Destek Sayfası Örneği

AÖF, 2006.

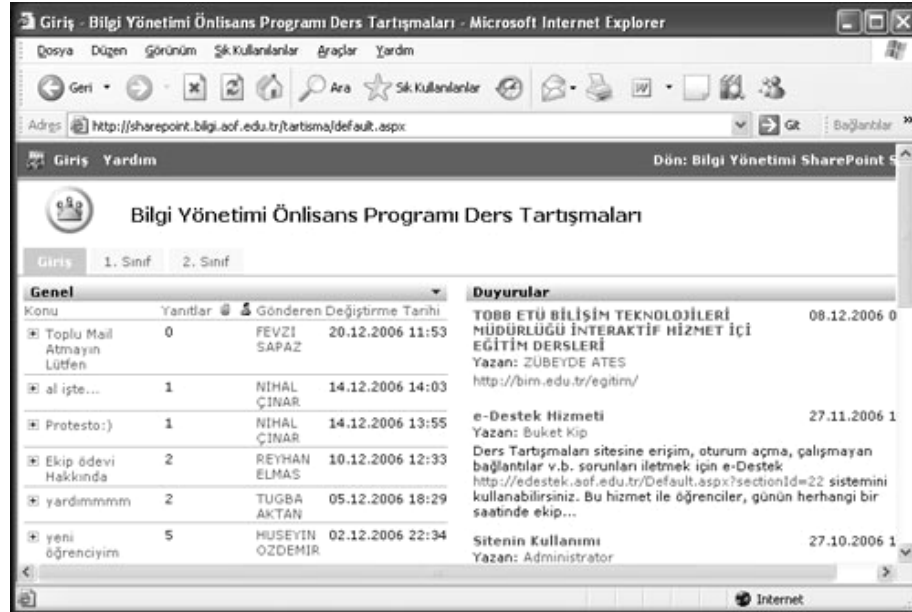
Bilgi Yönetimi Önlisans Programı öğrencileri, ders çalışırken dinlenmek istediklerinde, ders arası sitesi (<http://sharepoint.bilgi.aof.edu.tr/dersarasi>) aracılığıyla haber gönderebilmekte, tartışmalara katılabilmekte, dosya indirme ya da gönderme yapabilmekte, sohbet ortamına girebilmekte; kısacası bilgi paylaşabilmektedirler (AÖF, 2006).

Şekil 10. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Ders Arası Sitesi

<http://sharepoint.bilgi.aof.edu.tr/dersarasi/default.aspx>

Ayrıca öğrenenlere tartışma sitesi sağlanmaktadır. Burada öğrenenler Bilgi Yönetimi Önlisans Programı'na ait dersler ve ders içerikleri ile ilgili görüş ve önerilerini paylaşabilmektedirler (<http://sharepoint.bilgi.aof.edu.tr/tartisma>).

Şekil 11. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Tartışma Sitesi

<http://sharepoint.bilgi.aof.edu.tr/tartisma/default.aspx>

Bilgi Yönetimi Önlisans Programı'na kayıt olan her öğrenciye e-Posta hesabı açılmaktadır. Bu hesabı kullanarak öğrenciler internet üzerindeki Bilgi Yönetimi Önlisans Programı derslerine erişim sağladıkları gibi e-Posta ve diğer iletişim olanaklarından da faydalanmaktadırlar. Öğrenciler MSN Messenger yazılımını kullanarak, Bilgi Yönetimi Önlisans Programı'na kayıtlı diğer öğrencilerle kişisel iletişim kurabilmektedirler (AÖF, 2006).

Öğrencilere öğretim yılında her ders için bir arasınava, bir dönem sonu ve bir bütünleme sınavı olmak üzere üç sınav hakkı verilmektedir. Sınavlar örgün olarak Adana, Ankara (Anıttepe), Antalya, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İstanbul (Kadıköy), İstanbul (Aksaray), İzmir ve Trabzon illerinde yapılmaktadır. Öğrencilerin uygulamalı derslerde bir dersin dönem sonu sınavına girebilmeleri için internet üzerinden gerçekleştirilen ödevlerin en az 3/4'ünü teslim etmeleri gerekmektedir. Sınavlar merkezi sistem ile yapılmakta ve merkezi sistem ile değerlendirilmektedir (Mutlu, Erorta ve Gümüş, 2005).

2.2.2.2. Sakarya Üniversitesi İnternete Dayalı Önlisans Programları

Sakarya Üniversitesi'nde internet destekli öğretim çalışmaları 1998'de başlamış olup, 1999'da kampüs içi dersler ve 2001'de de Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama ve Bilgi Yönetimi Önlisans Programları ile gelişmiştir. 2002 yılında önlisans programlarına İşletme Programı da eklenmiştir. Sakarya Meslek Yüksekokulu'na bağlı olan internet destekli üç önlisans programı, Şubat 2003'de Adapazarı Meslek Yüksekokulu'na aktarılmıştır. 2003-2004 öğretim yılında Mekatronik ve Endüstriyel Elektronik bölümleri açılmış ve bölüm sayısı beşe yükselmiştir (<http://www.adamyo.sakarya.edu.tr/index.php?m=165&i=about>).

Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Programı bilişim sektöründe oluşan ara eleman ihtiyacını karşılamak amacıyla hazırlanmış bir önlisans programıdır. Bilgi Yönetimi Programı'nda öğrencilere işletmelerin ellerindeki bilgiyi en iyi şekilde kullanabilme, bilginin potansiyel değerini ortaya çıkarabilme ve kolektif olarak bilinen bu bilgiyi avantaja dönüştürebilme yeteneğinin verilmesi amaçlanmaktadır. İşletme Programı'nın

temel amacı küçük ve orta ölçekli ve hatta büyük işletmelerin orta düzey idarecisi ve etkin ara eleman ihtiyaçlarını günün değişen şartlarına, ekonomik ve teknolojik gelişmeleri de dikkate alarak yetiştirmektir. Mekatronik Programı'nın amacı makine, elektrik, elektronik, bilgisayar ve kontrol tekniklerinin kesişiminde çalışan sistemlerin kullanıldığı tesislere ara eleman yetiştirilmesidir. Endüstriyel Elektronik Programı ise öğrencilere; endüstrideki elektronik sistemlerin üretimi, kurulumu ve sürdürülmesi becerilerini kazandıracak şekilde elektrik, elektronik ve bilgisayar teknolojileri bilgi ve becerisini kazandırmayı amaçlamaktadır

(<http://www.adamyo.sakarya.edu.tr/index.php?m=21&i=main>).

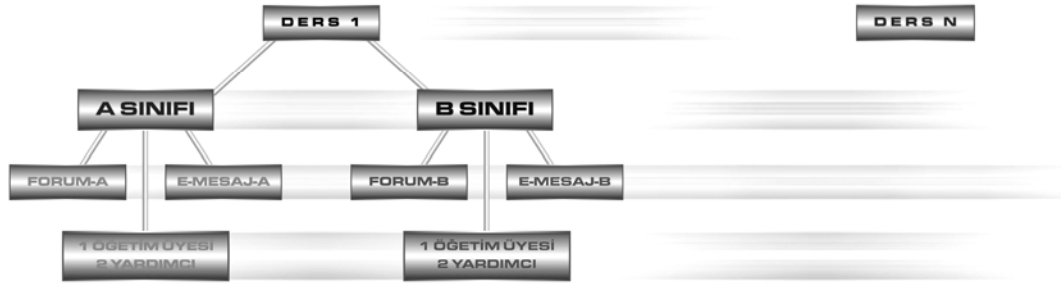
Programa ÖSYM sistemi ile, mesleki sınavsız geçişle meslek liselerinden ve düz liselerden ilgili puan türü ile öğrenci alınmaktadır. 2005-2006 yılı için Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama, Endüstriyel Elektronik ve Mekatronik bölümleri için puan türü sayısaldır ve diploma ünvanı teknikerdir. Bilgi Yönetimi ve İşletme bölümleri için de puan türü eşit ağırlıktır ve diploma ünvanı meslek elemanı olarak geçmektedir. Tüm bölümler için 500 öğrenci kontenjanı bulunmaktadır

(<http://www.adamyo.sakarya.edu.tr/index.php?m=165&i=about>).

Sakarya Üniversitesi internet destekli öğretim sisteminde ana ders materyali internet üzerinden hizmet veren öğretim platformunda bulunan web içeriğidir. İçerikler öğrenci bilgisayarına indirilebilmekte ve internete bağlanmaksızın incelenebilmektedir. Öğretim platformuna “www.adamyo.sakarya.edu.tr” portalından erişilmektedir. Platform, tüm öğrenci ve öğretim üyesi hareketlerini izlemekte ve değerlendirmektedir. Bazı dersler için yardımcı CD paketleri her öğretim yılı başında öğrenciye verilmektedir ya da adresine yollanmaktadır (Sakarya Üniversitesi, 2006).

İnternet destekli öğretim sistemindeki öğrenciler Türkiye’de bir ilk olan “Sanal Sınıflara” kayıtlıdır. Sanal sınıf modelinin kullanım amacı örgün öğretimdeki sınıf ortamını yakalamak, hatta örgün öğretimdeki sınıflarda gerçekleştirilemeyen uygulamaları gerçekleştirmektir. Öğrenciler, fiziksel olarak birbirlerinden uzakta olmalarına rağmen 35’er kişilik sanal sınıflara ayrılmışlardır. Her sanal sınıfın her derse

ait ayrı bir forum ortamı ve ayrı bir elektronik posta adresi bulunmaktadır (Torkul ve Karadoğan, 2002).

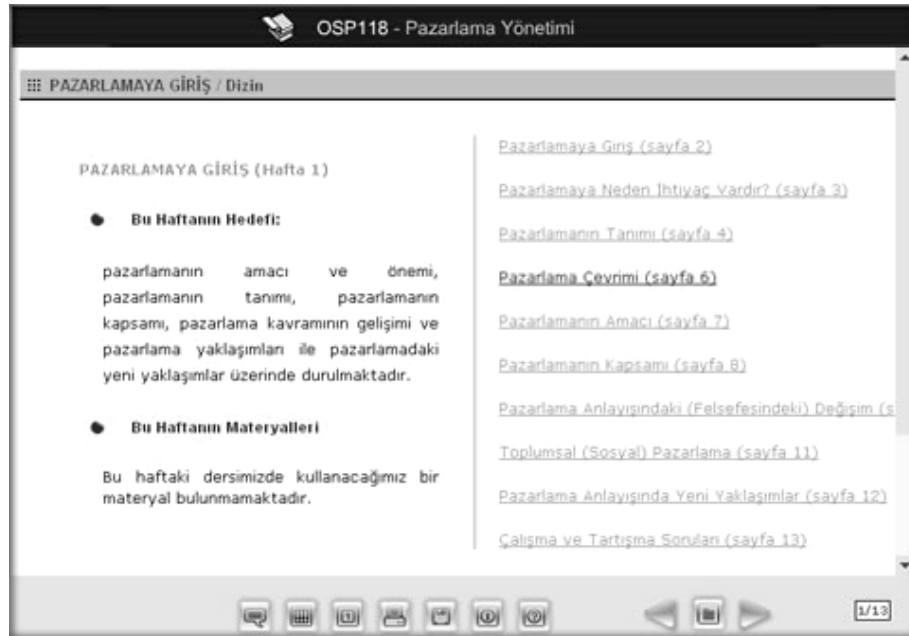
Şekil 12. Sakarya Üniversitesi İnternet Destekli Öğretimde kullanılan “Sanal Sınıf” Modeli

Torkul ve Karadoğan, 2002.

Programların sunumunda IBM Lotus Learning Space Platformu kullanılmaktadır. Programların sunumunda kullanılan Learning Space Platformu’nun sağladığı hizmetler şunlardır (Bayam ve Urin, 2002):

- İnternet destekli eşzamansız dersler
- Çevrimiçi sınavlar
  - ✓ Bilinen hemen tüm sınav çeşitleri
    - a) Boşluk doldurma
    - b) Çoktan seçmeli
    - c) Evet-Hayır
    - d) Doğru yanlış
  - ✓ Soru Bankası
- Beyaz tahta uygulaması
  - ✓ Çevrimiçi dersler (sesli ve görüntülü)
  - ✓ Beyaz tahta uygulaması (sesli) Chat

- Forum sayfası
  - ✓ Soru-cevap sıralı forum sayfası
  - ✓ Forum içi arama
- Öğrenci ve derslerin gelişimini izleme amaçlı 18 farklı rapor hizmeti
  - ✓ Özelleştirilebilir ve istatistiksel
  - ✓ Hem eğitime hem de öğrenciye sunulabilir
- Öğrencileri her sayfada izleme özelliği

Şekil 13. İşletme Programı Pazarlama Yönetimi Örnek Ders Sayfası

<http://www.uzem.sakarya.edu.tr/Admin/PageViewer.aspx?name=ADAMYOornekders>

Sakarya Üniversitesi'nde oluşturulan uygulama komitelerinden içerik geliştirme komitesi, animasyonlar, video görüntüleri ses ve normal yazı gibi çoklu ortam teknolojilerini kullanarak, öğrencinin ilgisini çekecek formlarda ders içerikleri hazırlayarak internetten öğretim kalitesini yükseltmektedir (Torkul ve Karadoğan, 2002).

Öğrenci öğretim platformuna girdikten sonra platformun altında bulunan ders araçlarından Yardım () aracı ile ders arayüzü ile ilgili yardım alabilmektedir. Ayrıca Adapazarı Meslek Yüksekokulu sitesindeki (<http://www.adamyo.sakarya.edu.tr>) destek animasyonları ile öğrencilere öğretim platformunun kullanımı hakkında bilgi verilmektedir.

Öğretim platformunda bulunan ders araçları ve işlevleri şunlardır:

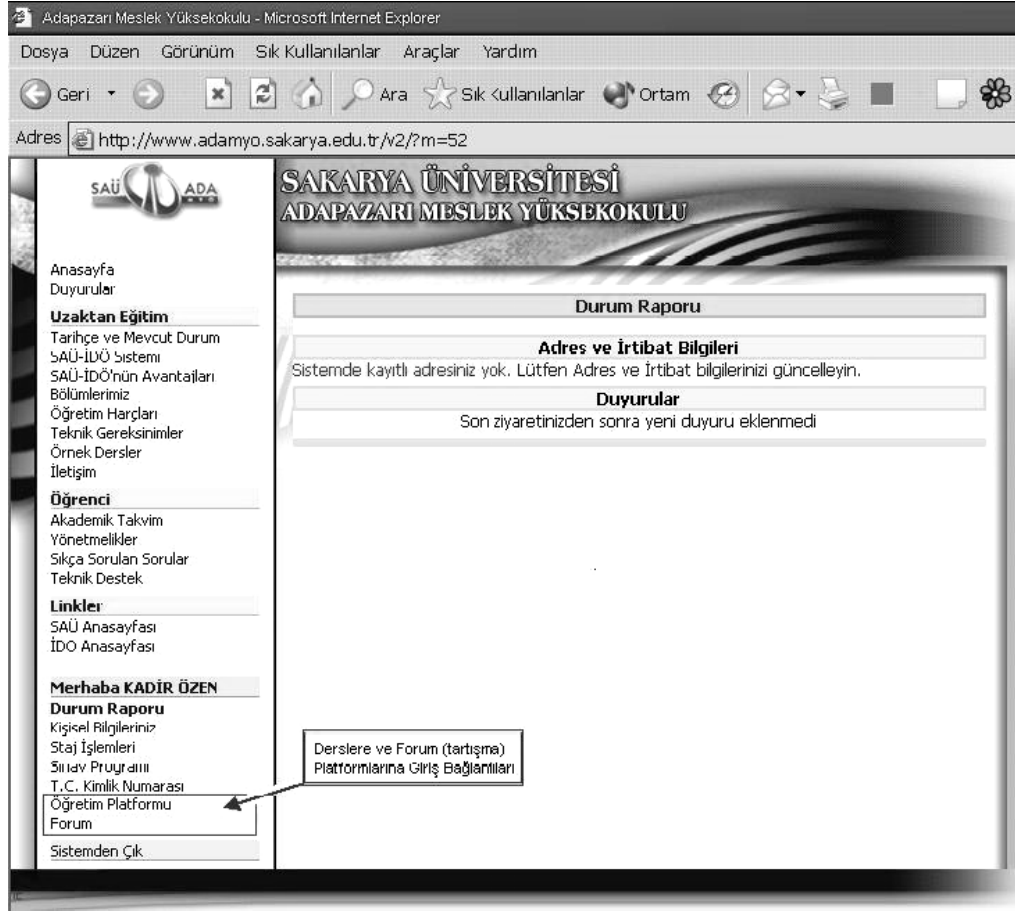
	Forum	Öğrenciyi dersle ilgili forum sayfalarına yönlendirir.
	Yardımcı Kaynaklar	Dersle ilgili yardımcı kaynakları belirtir.
	Takvim	Derse ait 14 haftalık ders takvimini gösterir.
	Yazdır	Dersin yazdırılabilir sürümü e-kitap olarak görüntülenir.
	İndir	İşlenen haftayı kullanıcı bilgisayarına indirir. Çevrimdışı çalışma imkânı sağlar.
	Genel Bilgiler	Dersin genel amacına yönelik bilgiler yer alır.
	Yardım	Ders arayüzü ile ilgili yardım sağlar.
	Önceki Sayfa	Ders içerisinde önceki sayfaya geçişi sağlar.
	İndeks	Dersin işlenen haftasındaki konu indeksini gösterir.
	Sonraki Sayfa	Ders içerisinde sonraki sayfaya geçişi sağlar.

Şekil 14. Ders Araçları

Sakarya Üniversitesi, 2004.

Öğrencilere sağlanan forum ortamına giren öğrenciler ders ve sınıf seçimini yapmaktadırlar. Seçime uygun forum sayfalarına giriş için öğrenciden kullanıcı adı ve parola sorulmaktadır. Eğer öğrenci kayıtlı olduğu ders ve sınıfa ait forumu seçip kullanıcı adı ve parolasını da doğru olarak girmişse forum ortamına kabul edilmekte, aksi olan bütün durumlarda giriş kabul edilmemektedir (Torkul, Bayam ve Karadoğan, 2002).

Şekil 15. Öğrenci Giriş Sayfası Örneği

Sakarya Üniversitesi, 2004.

Kullanıcı adı ve şifresi ile sisteme giriş yapan öğrenci “Forum” bağlantısına tıklayarak forum platformuna geçiş yapabilmektedir.

SAU İDÖ ADAMYO ADAPAZARI MESLEK YÜKSEKOKULU

Anasayfa | SSS | Arama | Üye Listesi | Profil | Özel Mesajlar | Çıkış [turan]

Son ziyaretiniz: 2003 09 11, 22:43 Prş
Forum Saati: 2003 09 11, 22:46 Prş
SAU İDÖ Forum Ana Sayfası

Son gelişinizden bu yana gönderilen mesajlar
Kendi mesajlarınız
Cevaplanmamış mesajlar

Forum	Başlıklar	Mesajlar	Son Gönderilen
Bilgisayar Programcılığı I			
Görsel Programlama I Sorumlu Ümit Kocacıbağ	4	4	2003 08 07, 18:29 Prş betül durmuş →
İşletim Sistemleri II Sorumlu Havrettin Evirgen	2	4	2003 05 13, 16:52 Sal aqa semih karatas →
Veri Tabanı Yönetim Sistemleri Sorumlular Gültekin Çağrı	12	51	2003 08 06, 11:32 Çrş Örkan Canay →
Lojik Devreler Sorumlu Hüseyin Ekiz	1	1	2003 03 14, 8:41 Cum Hüseyin Ekiz →
Grafik ve Animasyon Sorumlular Günsel Kocacıbağ	40	152	2003 06 27, 16:32 Cum fatih yılmaz →
Veri Yapıları ve Programlama Sorumlular İsmail H. Ceditmoğlu	17	56	2003 06 21, 8:23 Cmt arsin sevdi →
Matematik II Sorumlular Metin Başanır	12	42	2003 06 19, 12:53 Prş Murat Tosun →
İngilizce II Sorumlu Nazan Gürsoy	14	41	2003 05 08, 15:50 Prş esra vilancioğlu →
Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II Sorumlular Mehmet Alparcu	7	12	2003 06 21, 17:53 Cmt fatma topcu →
Bilgisayar Donanımı Sorumlular Ali Fuat Boz	9	28	2003 07 04, 13:56 Cum Nejat Yumusak →
Temel Elektronik Sorumlu Mustafa Turan	1	1	2003 09 11, 17:56 Prş Mustafa Turan →

Genel
Bilişim Teknolojileri Kulübü
Sosyal Aktiviteler

Şekil 16. Forum Platformu Örneği

Sakarya Üniversitesi, 2004.

Öğrenci forum bağlantılarından birine tıkladığında, forum altındaki konu başlıklarına ulaşmaktadır. Konuyu okuyan öğrenci herkesin görebileceği bir cevap yazabileceği gibi sadece gönderene özel cevap yazabilmektedir. Öğrenci forum altında yeni bir tartışma konusu da açabilmektedir (Sakarya Üniversitesi, 2004).

Öğrencilerin kayıtlı oldukları her derse ait ayrı sanal not defterleri bulunmaktadır. Dünyanın herhangi bir yerinden kendi kullanıcı adı ve parolalarıyla ulaşabildikleri bu sanal not defterlerindeki bilgiler Sakarya Üniversitesi internet destekli öğretim sunucularında tutulmaktadır. Sanal not defteri uygulaması için kullanılan arayüz ve

yazılım Sakarya Üniversitesi internet destekli öğretim grubu tarafından geliştirilmiştir (Torkul ve Karadoğan, 2002).

Kullanılan öğretim platformunda öğrencilerin derslere yönelik ilerleme raporu almaları sağlanmaktadır. Kullanıcı adı ve şifresini giren öğrenci “Öğretim Platformu” bağlantısına tıklayarak platforma giriş yapmaktadır. Öğrenciler ilerleme raporuna ulaşmak için önce raporu almak istediği dersi seçmektedirler. Dersi seçtikten sonra, platformda yer alan “İlerleme Raporu” bağlantısı ile öğrenciler o derse son erişim zamanı, tamamlanma zamanı, kısa sınava ait skoru, erişim sayısı ve toplamda o aktivitede geçirdiği zamanı görebilmektedir.

Course	Progress	Last Accessed	Completed	Score	Times Accessed	Time Spent
EEP209 - Ampifikatör ve Osilatör	☐	01.09.2005 13:49:53 GMT+03:00	01.09.2005 13:52:00 GMT+03:00		32	07:34:00
1. HAFTA	☐	01.09.2005 13:49:54 GMT+03:00	01.09.2005 13:52:00 GMT+03:00	14		02:04:00
Ders İçeriği	☐	01.09.2005 13:49:57 GMT+03:00	01.09.2005 13:49:57 GMT+03:00	14		02:04:00
2. HAFTA	☐	01.09.2005 13:17:49 GMT+03:00	30.06.2005 14:46:57 GMT+03:00	12		01:05:00
Ders İçeriği	☐	30.06.2005 14:46:57 GMT+03:00	30.06.2005 14:46:57 GMT+03:00	12		01:05:00
3. HAFTA	☐	19.07.2005 14:39:39 GMT+03:00	30.06.2005 15:16:04 GMT+03:00	10		01:02:00
Ders İçeriği	☐	30.06.2005 14:55:02 GMT+03:00	30.06.2005 14:55:02 GMT+03:00	8		01:02:00
4. HAFTA	☐	01.08.2005 10:27:39 GMT+03:00	01.08.2005 11:10:41 GMT+03:00	8		01:17:00
Ders İçeriği	☐	01.08.2005 10:27:39 GMT+03:00	01.08.2005 10:27:39 GMT+03:00	8		01:17:00
5. HAFTA	☐	19.07.2005 14:38:43 GMT+03:00	08.07.2005 11:51:26 GMT+03:00	8		00:54:00
Ders İçeriği	☐	08.07.2005 11:51:26 GMT+03:00	08.07.2005 11:51:26 GMT+03:00	5		00:54:00
6. HAFTA	☐	19.07.2005 14:38:44 GMT+03:00	08.07.2005 11:51:46 GMT+03:00	6		00:13:00
Ders İçeriği	☐	08.07.2005 11:51:46 GMT+03:00	08.07.2005 11:51:46 GMT+03:00	5		00:12:00
7. HAFTA	☐	19.07.2005 14:38:48 GMT+03:00	08.07.2005 12:19:13 GMT+03:00	5		00:00:00
Ders İçeriği	☐	08.07.2005 12:19:13 GMT+03:00	08.07.2005 12:19:13 GMT+03:00	3		00:00:00
8. HAFTA	☐	19.07.2005 14:38:49 GMT+03:00	08.07.2005 12:19:53 GMT+03:00	4		00:00:00
Ders İçeriği	☐	08.07.2005 12:19:53 GMT+03:00	08.07.2005 12:19:53 GMT+03:00	4		00:00:00
9. HAFTA	☐	19.07.2005 14:38:49 GMT+03:00	19.07.2005 14:41:06 GMT+03:00	5		00:16:00
Ders İçeriği	☐	19.07.2005 14:39:03 GMT+03:00	19.07.2005 14:39:03 GMT+03:00	7		00:16:00

Şekil 17. İlerleme Raporu Örneği

<http://www.adamyo.sakarya.edu.tr/Sources/Package/TeknikDestek/ada02.swf>

Bu raporda yer alan sütun başlıkları ve sütun içeriklerinin ne anlama geldiği aşağıda belirtilmiştir (İDÖ Magazin Dergisi, Aralık 2004):

Ders: Kayıtların ait olduğu ders konu ya da aktivitenin adını gösterir.

İlerleme: Ders konu ya da aktivitedeki ilerleme durumunu gösterir:

→ Hiç başlanmamış

→ Başlanmıştır ama tamamlanmamıştır

→ Tamamlanmıştır

Son Erişim: Ders konu ya da aktiviteye en son erişimin tarih ve saatini gösterir.

Tamamlandı: Ders konu ya da aktivite tamamlandı ise tamamlanma tarih ve saatini gösterir.

Sonuç: Puanlama yapılmış ders bileşenlerine ait alınmış olan notu gösterir.

Erişim Sayısı: Ders konu ya da aktiviteye erişim sayısını gösterir.

Geçen Süre: Ders konu ya da aktivitede geçirilen süreyi gösterir. Ders için belirtilen süre, o derse ait aktivitelerde geçen sürelerin toplamıdır.

Öğretim modeli üniversite kampüsünde yapılan 100 saatlik örgün bir kampüs stajı çalışmasını içermektedir. Bu çalışma 1. yılın sonunda yaz aylarında öğretim üyeleri nezaretinde yapılmaktadır ve 2 yıl içerisinde derslere destek verecek laboratuvar çalışmalarını kapsamaktadır. Öğrenciler 3. yarıyıldan sonra, 30 iş günü endüstri stajı yaparak bilgi ve becerilerini pekiştirmektedirler (Sakarya Üniversitesi, 2004).

Kampüste yapılacak uygulamaları, öğrenciler yıl içinde kişisel bilgisayarlarında benzetim yazılımları ile uygulamaktadırlar. Kullanılan ders içeriği ve benzetim yazılımlarındaki sistem canlandırmaları, öğrencilerin kampüs ortamında uygulama yapacağı makineler ile aynı görünüşte olacak şekilde hazırlanmıştır (Sakarya Üniversitesi, 2006).

Geçmiş dönemlerde Bilgi Yönetimi, Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama ve İşletme programlarından mezun olan öğrencilerin yaptığı stajlar neticesinde; bankalar ve çeşitli kuruluşların bilgi işlem, insan kaynakları, muhasebe gibi birimleri ile telekomünikasyon sektöründe yapılan stajların öğrencilere çok faydalı olduğu ve çok sayıda mezunun da stajlarının bitiminde aynı işyeri tarafından işe alındığı gözlemlenmiştir (İDÖ Magazin Dergisi, Şubat 2005).

Öğrencilere sağlanan yaz stajlarında öğrenciler kendilerine verilen ödevlerini, çeşitli kaynaklardan faydalanarak ve gerçekleştirmiş oldukları uygulamalar ışığında yapmaya

çalışmaktadırlar. Bu sayede çeşitli kaynaklardan faydalanarak araştırma yapmayı öğrenmekte ve karşılaşmaları muhtemel bir problemi nasıl çözecekleri konusunda fikir sahibi olmaktadır (Çakıroğlu ve diğerleri, 2003).

Programların 4. yarıyılında zorunlu bir ders olan “Yönlendirilmiş Çalışma” dersi okutulmaktadır. Bu ders, okulu bitirme aşamasına gelmiş bir öğrencinin, mesleği ile ilgili bir konuda derinlemesine araştırma yapması, çalışma konusuyla ilgili kendisini geliştirmesi, yaptığı çalışmayı önceden belirlenmiş şartlara uygun halde belgeleyebilmesi ve bunları sunabilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Yönlendirilmiş çalışma danışman öğretim üyesi ile birlikte yürütülmektedir. Dersin final sınavı sözlü olarak yapılmaktadır. Final sınavında her öğrencinin sunum yapması gerekmektedir (İDÖ Magazin Dergisi, Ocak 2005).

Uzaktan öğretim önlisans öğrencilerinin yıl içi vize sınavları internet ortamında yapılmaktadır. Final sınavları ise Sakarya Üniversitesi kampüsünde gerçekleştirilmektedir (Torkul ve Karadoğan, 2002).

2.2.2.3. Mersin Üniversitesi İnternete Dayalı Önlisans Programları

2002 yılında Mersin Meslek Yüksekokulu bünyesinde Uzaktan Eğitim Birimi kurularak Endüstriyel Elektronik Programı’nda eğitime başlanmıştır. 2003 yılında uzaktan eğitim programına Endüstriyel Otomasyon, Elektronik Haberleşme, Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama programları eklenmiştir (<http://mmyo.mersin.edu.tr/>).

Mersin Meslek Yüksekokulu bünyesinde eğitim yapan Uzaktan Eğitim Birimi yeniden yapılandırma sonucunda; Mersin Meslek Yüksekokulu Mersin Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu olarak ve Uzaktan Eğitim Birimi de Mersin Meslek Yüksekokulu olarak değiştirilmiştir (<http://uzak.mersin.edu.tr/>).

Endüstriyel Elektronik Programı’nda temel elektronik prensipleri, PLC sistemlerinin otomasyonda kullanımı, Servo-Senkro sistemlerinin tasarımı ve sistem kontrolü, endüstriyel mikroişlemci uygulamaları, elektrik ve elektronik cihazların bakımı, testi ve

kurulumu konularında eğitim verilmektedir. Endüstriyel Elektronik Programı'ndan mezun olan öğrenciler kamu kurum ve kuruluşlarında (Telekom-PTT-TRT), elektrik ve endüstriyel elektronik konularında üretim yapan özel kuruluşlarda, üretiminin herhangi bir aşamasında elektronik sistemler kullanılan tüm özel kuruluşlarda çalışma olanağına sahiptir (http://mmyo.mersin.edu.tr/end_eln.html).

Endüstriyel Otomasyon Programı'ndan mezun olan öğrenciler, aşağıdaki konularda bilgi ve beceri kazanmaktadırlar (http://mmyo.mersin.edu.tr/end_oto.html):

1. Elektronik elemanları tanıyarak ve elektronik değerlerin okunması ile ilgili teknikleri bilir.
2. Elektrik, elektronik ve pnömatik diyagramlarındaki elemanları tanıyarak.
3. Kendi sorumluluğundaki teçhizatın işletilmesi ile ilgili temel elektrik ve elektronik prensipleri anlar.
4. Mikroişlemci kavramlarını öğrenir ve uygular.
5. Mekanik, pnömatik ve elektronik kontrol cihazları ile ilgili başlıca prensipleri bilir.
6. Seviye, basınç, sıcaklık, akış hızı ve nem gibi değişkenlerin algılanma (ölçme) tekniklerini ve kontrol yöntemlerini bilir.
7. Bilgisayar hazır paket programlarını kullanır, bir programlama dilini öğrenir.
8. Programlanabilir lojik kontrol devrelerini ve endüstriyel uygulamalarını öğrenir.
9. Uluslararası temel enstrümantasyon sembollerini kullanır.

Elektronik Haberleşme Programı'nda öğrenciler, dijital - analog haberleşme kavramları, telefon santrallerinin çalışması, abone bağlantılarının yapılması, faks ve modem cihazlarının çalışması, bilgisayarlar arası haberleşme, anten teorisi ve uygulaması, haberleşme cihazlarının tamir edilmesi, sayısal, örneksel elektronik bileşen ve devreleri, mikroelektronik devrelerin temel kavramları, osilatör, yükselteçler ve geri besleme devre sistemleri, telekomünikasyon sinyallerinin ve verilerinin aktarılmasında kullanılan devre ve sistemler konularında bilgi ve beceri sahibi olmaktadır. Elektronik Haberleşme Programı mezunları kamu kurum ve kuruluşlarında, haberleşme konularında üretim yapan özel kuruluşlarda ve GSM şirketlerinde üretiminin ve

bakımın herhangi bir aşamasında, elektronik sistemler kullanılan tüm özel kuruluşlarda çalışma olanağına sahiptir (http://mmyo.mersin.edu.tr/elk_hab.html).

Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Programı, bilgisayar alanında ihtiyaç duyulan nitelikli teknik eleman yetiştirmek üzere kurulmuştur. Program, sektöre iyi yetişmiş "Tekniker" ünvanı alacak, ara eleman işlevi üstlenecek meslek elemanları yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu programdan mezun olan öğrenciler kamu kurum ve kuruluşlarında, bilgisayar şirketlerinde, bilgi-işlem servisi olan her türlü iş yerinde, bilgisayarın kullanıldığı tüm özel kuruluşlarda çalışma olanağı bulabilmektedir (http://mmyo.mersin.edu.tr/bilg_tekn.html).

2005 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzuna göre tüm bölümler sayısal puan türünde öğrenci almaktadır ve tüm bölümler için 500 kontenjan bulunmaktadır.

Okula kayıt yaptırıldığında öğrencilere ders notlarına ait CD ve internet üzerinden yüksekokulla iletişim kurmalarını sağlayacak olan öğrenci iletişim programının olduğu bir CD verilmektedir. Programı bilgisayarına kuran öğrenciler, kayıt sırasında yüksekokul tarafından kendilerine verilen kullanıcı adı ve şifre ile internet üzerinden bağlantı kurmaktadır (<http://uzak.mersin.edu.tr/>).

Öğrencilere sağlanan öğrenci iletişim programı ile aşağıdaki hizmetler verilmektedir (Balcı, 2005):

- Kendi kütük bilgilerini görme,
- Başarılı olduğu dersleri görme,
- Kayıtlı olduğu dersleri görme,
- Ders kaydı yapma,
- Sınav randevusu alma,
- Akademik danışmanını öğrenme,
- Yeni şifre oluşturma,
- Şifre değiştirme,

- Yardım,
- 99 adet etkileşimli sohbet salonunda arkadaşları ve danışmanları ile eşzamanlı iletişim kurma,
- Sorumlu olduğu ders isimlerini görme,
- Sınav salonlarının kontenjanlarını görme,
- Sınavlarda sorumlu olduğu konuları ve soru adetlerini görme,
- Yüksekokul tarafından yapılan resmi duyuruları okuma,
- Yüksekokula herhangi bir konuda öneri, şikayet veya görüşlerini iletme,
- Yüksekokul tarafından düzenlenen anketlere katılma,
- Yüksekokulun bulunduğu yerleşim yerindeki otel, lokanta, yurt, kafeterya, vb. yerlerin adreslerini öğrenme,
- Uzaktan eğitimin yapısını öğrenme,
- Sınav sistemini öğrenme,
- Sınav dönemlerini öğrenme,
- Yüksekokulun yerleşim yerindeki yerini öğrenme,
- Mesleki kariyeri hakkında bilgi edinme,
- Mezun öğrencilerin telefonlarını öğrenme,
- İşyerleri tarafından verilen iş ilanlarını öğrenme,
- Danışmanlarının bilgilendirme panolarını okuma,
- Danışmanları ile eşzamansız haberleşme,
- Örnek sınav sorularına ulaşma,
- Yüksekokul tarafından verilen yayın, kitap, program vb. dosyaları alma,
- Uygulama bilgilerinin ve deneylerinin bulunduğu VCD dosyalarını alma,
- En çok sorulan soruları ve cevaplarını görme,
- Eğitimi verilen programlarda okutulan dersleri, konuları, konu ağırlıklarını, sınavlarda her konudan sorulacak soru adetlerini görme.

Öğrenciler derslerle ilgili kitapların pdf formatına, derslerin pratik konularına, kullanacakları bazı programlara, uygulama ödevlerine ve ders danışmanlarının danışmanlık saatlerine “<http://uzak.mersin.edu.tr>” adresinden ulaşabilmektedir.

Uzaktan eğitim sisteminde değişik uzmanlık alanında 85 danışman hizmet vermektedir. Danışmanlar öğrenci ile salonlarda birebir sohbet edebildiği gibi eşzamansız olarak da iletişim kurmaktadır. Sistemde her danışman için bir bilgilendirme panosu açılmıştır. Bu pano yardımı ile danışmanlar öğrencilerine istedikleri bilgileri ayrıca yazılı olarak iletebilmektedirler (Balcı, 2005).

Uzaktan eğitim programlarında staj zorunludur. Meslek yüksekokulu öğrencileri işyerlerindeki stajlarını ikinci yarıyıl sonunda 40 iş günü olarak yapmaktadırlar (<http://uzak.mersin.edu.tr/>).

Uzaktan eğitim sisteminde bir dönem içerisinde 1 ara sınav ve 1 yılsonu sınavı olmak üzere iki kez sınav yapılmaktadır. Öğrenciler belirtilen tercihler arasında her iki sınava birden girebilmektedirler. Ayrıca bazı dersler için uygulama ödevleri verilmektedir. Sınavlar bir gün içerisinde yedi oturum olmak üzere günün farklı saatlerinde yapılmaktadır. Sınavlar okulda bilgisayar aracılığı ile yapılmakta olup test şeklindedir. Okul dışında ayrıca bir sınav merkezi bulunmamaktadır. Sınav tarihleri yüksekokul tarafından ilan edilmektedir. Öğrenci bu tarihler arasında öğrenci iletişim programı ile internet üzerinden sınava girmek istediği dersler için gün ve saatler belirleyerek, yine öğrenci iletişim programını kullanarak bu tarihleri okula bildirmektedir (<http://uzak.mersin.edu.tr/>).

2.2.2.4. Doğu Akdeniz Üniversitesi İnternete Dayalı Bilgi Yönetimi Önlisans Programı

Doğu Akdeniz Üniversitesi, 2002/2003 akademik yılında bilişim sektörünün yetişmiş ara eleman sıkıntısını gidermeye katkıda bulunmak amacıyla Bilgi Yönetimi adında bir önlisans programı başlatmıştır. Program, öğrenci seçme sınavında eşit ağırlıklı puan türünde 160 puanı geçen öğrencilere açık olup, internet üzerinden uzaktan eğitim teknikleri ile yürütülmektedir. Programın eğitim dili Türkçedir. Program, Bilgisayar ve Teknoloji Yüksek Okulu ile Uzaktan Eğitim Enstitüsü'nün işbirliği ile yürütülmektedir (<http://by.emu.edu.tr/ogrenci.asp>). 2005 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzuna göre program için 100 kontenjan bulunmaktadır.

Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilgi Yönetimi (DAÜ-BY) Önlisans Programı'nın öncelikli amacı, öğrencilere interneti kullanarak bilgi düzenlemeyi, bilgiye erişmeyi ve bilgi iletmeyi öğrenme ve verimli olarak kullanma becerisi kazandırmaktır. Yetişmiş ara eleman sıkıntısı çeken Türkiye bilişim sektörünün sorunlarını gidermeye yardımcı olmak, sektörde çalışan ancak yüksek öğretim kurumlarından herhangi bir diploma almamış, bir yüksek öğretim kurumuna devam etmek isteyen ancak çalıştığı için devam zorunluluğu bulunan programlara kayıt olamayan lise mezunlarına yeni bir fırsat yaratmak önemli amaçlardan bir diğeridir (<http://by.emu.edu.tr/amaclar.asp>).

Doğu Akdeniz Üniversitesi Bilgi Yönetimi Önlisans Programı üniversitenin kendi imkânları ile geliştirdiği EMU-LMS üzerinden verilmektedir.

EMU-LMS aşağıdaki olanaklara sahiptir (Aybay ve Dağ, 2003):

- Kullanıcı Kaydı
- Kategori Yönetimi
- Ders Yönetimi
- Öğretim Elemanı Yönetimi
- Sınav Yönetimi
- Duyuru Hazırlama ve Yayınlama
- Ödev Yönetimi
- Tartışma Panosu
- Öğrenci Takibi

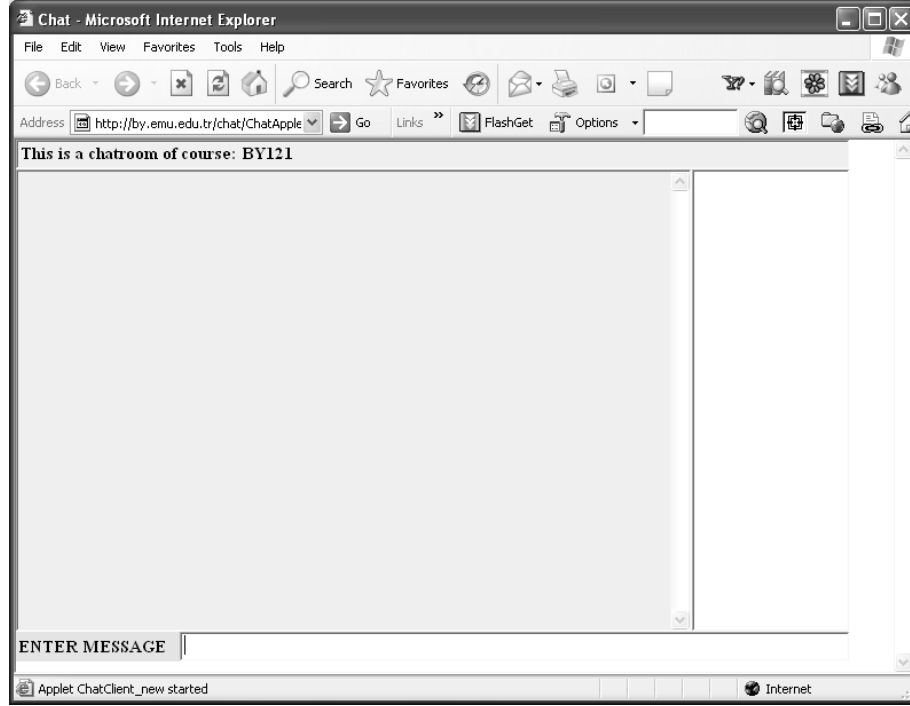
Bilgi Yönetimi Programı yerleşke dışı öğrencilere yönelik olduğundan, programın başında öğrenciler Kıbrıs'a davet edilerek bir haftalık bir uyum (oryantasyon) programına katılmaktadır. Bu programda öğrencilere programın amaçları ve alacakları dersler hakkında bilgi verilmekte, internet erişimi ve temel bilgisayar kullanımı bilgileri aktarıldıktan sonra, programın etkileşimli çalışabilmesi için önem taşıyan karşılıklı tartışma oturumları ve tartışma bültenlerinin kullanımı için ayrıntılı açıklamalar yapılmakta ayrıca öğrencilerin birbirleri ile ve ders veren öğretim elemanı ve asistanlarla tanışmaları sağlanmaktadır (Aybay, 2004).

Program öğrencilere çeşitli yazılımlar, CD-ROM ve internet hizmetleri sağlamaktadır. Öğrencilere uyum programında bilgisayarları üzerine yükleyecekleri programlar verilerek bunların kullanımı anlatılmaktadır (<http://by.emu.edu.tr/>).

Ardışık saydamlardan oluşan sunumlar, animasyonlar, taranan fotoğraf ve diyaloglar ile video klipler gibi ek çoklu ortam materyal ders asistanları veya enstitü özel tasarım gruplarınca hazırlanmıştır. Bu hazırlıklar için çeşitli kişisel bilgisayar paket programları kullanılmıştır (Aybay, 2004).

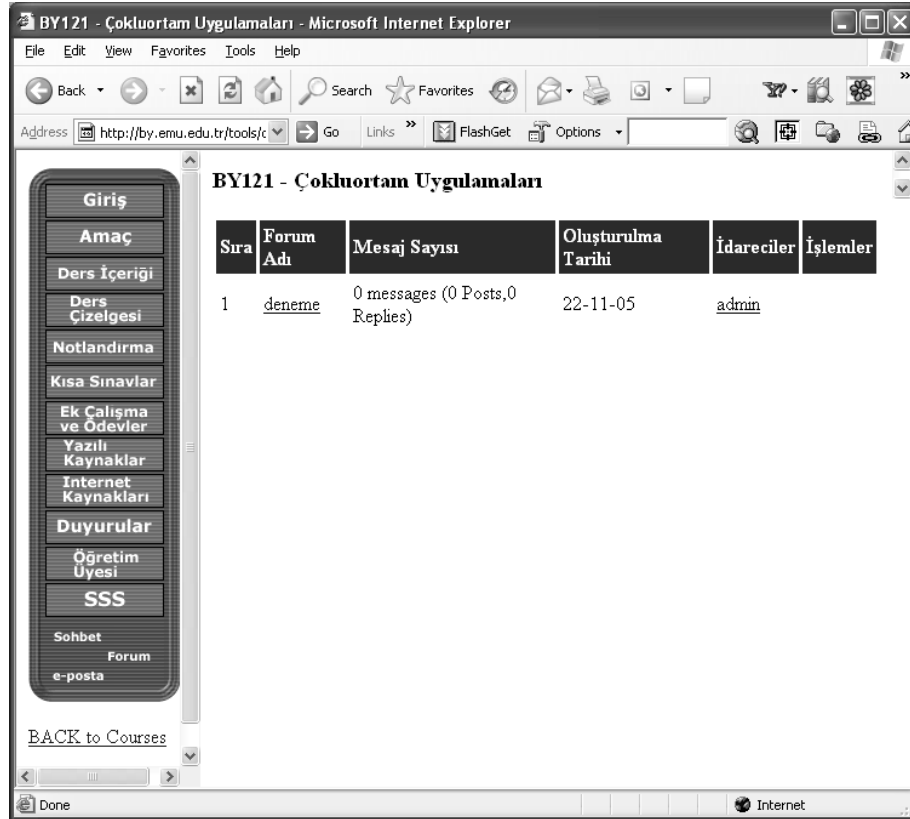
Bilgi Yönetimi Programı'nı yürütürken kullanılan EMU_LMS adlı öğrenim yönetim sisteminin ikinci sürümü olan EMU_LMS2'de öğrencilerin aldıkları derslerde önemli gördükleri bölümleri işaretlemek amacıyla tasarlanmış Yer Belirteci (Bookmark) özelliği yer almaktadır. Ayrıca öğrencilerin ders içeriği üzerinde arama yapabilmeleri için tasarlanmış "Ders İçinde Arama" özelliği ve her öğrencinin kendine ait tüm bilgilerini görmesini sağlayan "Öğrenci Portföyü" özelliği de bulunmaktadır (Aybay ve Abdulova, 2004).

Programın sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlere sohbet ve forum ortamları sağlanmaktadır. Sohbet kısmı hocalarla ve dersi alan diğer öğrencilerle sohbet yapmak için kullanılmaktadır. Sohbet saatleri hoca tarafından duyurular kısmında açıklanmaktadır. Öğrenciler hocanın belirttiği saatte sohbet sayfasını açıp hoca ve öğrencilerle görüşmektedirler. Forumlar, dersin hocası tarafından yaratılan tartışmalardır. Forumun üstüne tıklanarak foruma bırakılan mesajlar ve cevaplar görülebilmektedir (DAÜ, 2006).

Şekil 18. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Sohbet Sayfası Örneği

DAÜ, 2006.

Şekil 19. Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Forum Sayfası Örneği

DAÜ, 2006.

Ders notunun %80'ini belirleyen final sınavları, Haziran ayı içinde Türkiye'de İstanbul'da ve KKTC'de Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde yapılmaktadır. Notun %20'si ise yıl boyunca internet üzerinden yürütülen ödev ve kısa sınavlarla belirlenmektedir (<http://by.emu.edu.tr/sss.htm>).

2.2.2.5. Çukurova Üniversitesi İnternete Dayalı Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Önlisans Programı

Şubat 2003'de Uzaktan Eğitim Araştırma Grubu kurulmuştur (Enformatik Bölümü + BBBUAM + BÖTE). Türkiye ve dünyadaki programlar ve modeller incelenmiştir. Kasım 2003'de E-Çukurova e-Öğrenme Platformu tamamlanmıştır. Adana Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Uzaktan Eğitim Önlisans Programı Mayıs 2004'de onaylanmıştır. Eylül 2004'de eğitim-öğretim başlamıştır (Cebeci, 2005).

Bilişim sektöründe oluşan ara eleman açığının bir kısmını karşılamak amacıyla bu programın açılması planlanmıştır. Bölüm mezunları; bilgisayar operatörü, bilgisayar programcısı, bilgisayar donanım teknikleri, web tasarımcısı, çeşitli devlet kuruluşlarının "Gör-İşit" (audio-visual) araç merkezleri, reklamcılık, bilgisayara dayalı görüntü ve ses düzeni, masaüstü yayıncılık ve bilgisayarın kullanıldığı her alanda çalışabilmektedirler (<http://adanamyocu.cukurova.edu.tr/index.php?sayfa=1006>).

2005 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzuna göre bölüm sayısal puan türünde öğrenci almaktadır ve bölüm için 300 kontenjan bulunmaktadır.

Ders notları kitap halinde, bir kısım ders malzemeleri ve diğer ek bilgiler CD'lere yüklü olarak öğrencilere verilmektedir. Öğrenciler, her ders için animasyon ve simülasyon destekli ders malzemesine internet üzerinden erişebilmektedir (Çukurova Üniversitesi, 2006).

Çukurova Üniversitesi Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Programı üniversite kaynaklı bir e-Öğrenme sistemi olan "E-ÇUKUROVA" (<http://e.cukurova.edu.tr>) isimli platform üzerinden sunulmaktadır.

E-Çukurova platformu ile web ortamında aşağıda belirtilen etkinlikler sunulmaktadır (Çukurova Üniversitesi, 2006).

Öğrenci;

1. Öğretim planında yer alan derslerin materyallerine kolayca internet aracılığıyla ulaşabilir.
2. Genel forum ortamında her türlü soru ve sorunlarını ders sorumlusu veya ders danışmanı ile tartışabilir.
3. İsterse, ders kaydını internet aracılığıyla yapabilir.
4. Uzaktan öğretimin işleyişi hakkında bilgi sahibi olabilir.
5. E-Çukurova ile kütük ve not bilgilerine, duyurulara ve ayrıca uzaktan öğretim programıyla ilgili yönergeye ve ilgili yönetmeliğe ulaşabilir.
6. Mezun öğrencilerin adres ve telefonlarına ulaşabilir.
7. Örnek olarak hazırlanan ödev ve sınav sorularının bulunduğu ortama erişebilir.
8. Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Programıyla ilgili internet sayfalarına ulaşabileceği bağlantılara erişebilir.
9. İzlemekte olduğu derslerle veya özel konularla ilgili not defteri yaratabilir.
10. Ders malzemelerinin kullanım durumu ile ilgili istatistikî bilgiler görüntülenebilir ve çalışmaları ilgili ders danışmanı tarafından izlenebilir.
11. Tartışma forumları ile her türlü soru ve sorunlarını ders danışmanı ile etkileşimli olarak tartışabilir. Ayrıca öğrencilere, meslek yüksekokulu ile ilgili önerilerini iletmeleri için internet üzerinden bir forum ortamı sağlanır.
12. Sohbet aracını kullanarak eşzamanlı olarak ders danışmanı ile iletişim kurabilir.
13. Etkinliklerden ve duyurulardan anında haberdar olabilir.
14. Bir açılır liste kutusundan bir başkasına e-posta gönderebilir.
15. Ortak/paylaşılr disk alanlarına dosya yükleme, paylaşma ve indirme gibi ortamlara erişebilir.

Cebeci, E-Çukurova'nın işlevlerini aşağıdaki gibi sıralamaktadır:

- Öğrenme araçları
  1. İletişim araçları

- a) Tartışma forumları
- b) Dosya değişimi
- c) E-posta (mesajlaşma) sistemi
- d) E-Kaynak/not oluşturma (derslerle veya özel konularla ilgili)
- e) Sohbet aracı

2. Verimlilik araçları

- a) Yer imleri
- b) Takvim
- c) Yardım ve yönlendirme
- d) Arama/tarama

3. Katılım araçları

- a) Grup çalışması (sohbet kanalları veya tartışma forumları üzerinden)
- b) Alıştırma/sınama
- c) Öğrenci toplulukları (tartışma grupları veya sohbet kanallarında kulüp, dernek, kol veya hobi grubu gibi çeşitli bilimsel ve kültürel konularda odaklanan topluluk veya gruplar)
- d) Özel sayfalar

• Destek araçları

1. Yönetim araçları

- a) Kimlik doğrulama
- b) Yetkilendirme
- c) Kayıt işlemleri

2. Ders ulaştırma araçları

- a) Test/sınav araçları
- b) Ders yönetimi
- c) Eğitici destek/yardım masası
- d) Çevrimiçi sınav
- e) Öğrenci izleme

Şekil 20. Ders İçerik Sayfası Örneği

Cebeci, 2005.

Programda her öğrenci grubuna (50 kişi) meslek yüksekokulu öğretim elemanları arasından bir akademik danışman görevlendirilmektedir. Her ders için Meslek Yüksekokul Kurulu tarafından ders danışmanları görevlendirilmektedir. Gerektiğinde, üniversite içinden veya dışından, alanında uzman olan kişiler de ders danışmanı olarak görevlendirilebilmektedir. Ders danışmanları, haftada en az ders saati kadar internet üzerinden öğrencilerle bağlantı kurmakla yükümlüdürler. Ders danışmanları öğrencilere verilen ödev veya projeleri inceleyerek, yaptığı değerlendirmelerini öğrencilere bildirmektedir (Çukurova Üniversitesi, 2006).

Çukurova Üniversitesi Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Programı'nda öğrencilere uygulama ve staj olanakları sağlanmaktadır. Uygulamalar, 1. Yılın sonunda önceden ilan edilen tarihlerde meslek yüksekokulunda yapılmaktadır. Uygulamalar 10 iş günüdür. Uygulama başarılı veya başarısız olarak değerlendirilmektedir. Uygulamaya katılıp başarılı olan öğrenciler stajlarını 30 iş günü olarak yapmakla yükümlüdürler. Uygulamalara katılmayan veya başarısız olan öğrenciler ise 45 iş günü staj yapmak zorundadır. Staj, birinci yıldan sonra yapılmaktadır (Cebeci, 2005).

Öğrenciler kayıt yaptırdıkları derslerden bir ara sınava, bir yarıyıl sonu sınavına ve bir de bütünleme sınavına tabi tutulmaktadır. Sınavlar çoktan seçmeli test sistemi olarak meslek yüksekokulunda yapılmaktadır. Ara sınavlar, eğitim-öğretim döneminde, çevrim içi sınav veya ödev ya da proje şeklinde uygulanmaktadır (Çukurova Üniversitesi, 2006).

2.2.2.6. Ahmet Yesevi Üniversitesi İnternete Dayalı Bilgisayar Programcılığı Önlisans Programı

Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkistan Uzaktan Eğitim Fakültesi, uzaktan eğitim teknolojilerinin bütün imkânlarından özellikle internetten yararlanarak “Türkiye Türkçesi ile Uzaktan Eğitim Programları” (TÜRTEP) diye adlandırılan yeni eğitim programları oluşturmuştur. Üniversite Senatosu 16 Ocak 2002 tarihli toplantısında, ilgili fakültelerine bağlı ancak koordinasyonunun Uzaktan Eğitim Fakültesi'nin TÜRTEP Ana bölümünce yapılmak üzere çeşitli bölümlerin ve programların açılmasına ve 2002-2003 eğitim öğretim yılından itibaren öğrenci kabulüne karar vermiştir (Kurmanaliyev ve Köksoy, 2002).

Türkistan Uzaktan Eğitim Fakültesi bölümlerinden biri olan TÜRTEP bünyesinde Bilgisayar Programcılığı Önlisans Programı bulunmaktadır.

Bu bölüm öğrencileri C, C++, VB, Java gibi temel programlama dillerinin yanı sıra Web Programlama ve Veritabanı Yönetim Sistemleri konusunda eğitim almaktadırlar. Ayrıca Windows ve UNIX işletim sistemleri konusunda da dersler almaktadırlar. Programlama dilleri ve işletim sistemleri teorik temelleri işlenmekte ve pratik uygulamalarla desteklenmektedir. İki yıl süreli eğitim sonunda mezunlara "Bilgisayar Programcılığı" önlisans diploması verilmektedir. Mezunlar girdikleri kuruluşlarda uygulama programcısı, sistem programcısı, web programcısı, bilgisayar eğitmeni gibi kadrolarda çalışabilmektedirler (<http://www.yesevi.net/>).

Bölüme ÖSS'de sayısal puan türünden öğrenci alınmaktadır. Halen bir meslek yüksekokulunda öğrenciliği devam eden veya mezun olanlardan meslek yüksekokuluna girdikleri yılki ÖSS sayısal puanı taban puanın üstünde olanlar ve Mesleki ve Teknik

Eğitim Liselerinin bazı b6l6mlerinden mezun olanlar 6SS puanı aranmaksızın programa başvurabilmektedirler (<http://www.yesevi.net/basvuru/basvurusarti.htm>).

2.3. İnternete Dayalı 6đrenme Ortamlarının Tasarımı ve Tasarımda Kuram Boyutu

6đretim tasarımı, 6đretimin kalitesini sağlamak için 6đrenme ve 6đretim kuramını kullanan 6đretim tanımlamalarının sistematik gelişimidir. S6z konusu ihtiyaçları karşılayan bir 6đretim sisteminin 6đrenme ihtiyaçlarının, hedeflerinin ve gelişiminin b6t6n analiz s6recidir. 6đretim materyallerinin ve etkinliklerinin geliştirilmesini ve b6t6n 6đretim ve 6đrenen etkinliklerinin denenmesi ve değerlendirilmesini içermektedir (Moallem, 2001).

Koçoğlu ve Sezgin (2000)'e g6re, bilgileri basitçe bir araya getirmek ve web 6zerine koymak kolaydır fakat bu 6đretimi tasarılmanın k66k bir kısmıdır. Web tabanlı bir 6đretimi tasarılarken, 6đretimin t6m değerkenleri d6ř6n6lmelidir. Bu değerkenler, 6đretimsel tasarım kuramlarından faydalanarak d6zenlenmediği takdirde etkili bir 6đretim sağlanmayabilir.

Eğitimcilere ve 6đretim tasarımcılarına 6đretim tasarım s6reci ve prensiplerinin temel unsurlarını birleştirmede yardım etmek için birtakım 6đretimsel tasarım modelleri geliştirilmiştir. İki yaygın biçimde kullanılan 6đretimsel tasarım modeli ve prensibi nesnelci, geleneksel 6đretim tasarımı modelleri (6rneğin Dick ve Carry'nin 6đretim Sistemleri Tasarımı, 1996; Gagne, Wager, & Briggs'in 6đretim Tasarım Prensipleri, 1992) ve yapıcı 6đretim tasarım modelleridir (6rneğin Spiro'nun Bilişsel Esneklik Kuramı, 1992; Jonnassen'ın Yapıcı 6đrenme Ortamı, 1998; Hannafin, Land & Oliver'ın Açık 6đrenme Ortamı, 1999) (Moallem, 2001).

6đretme ve 6đrenme alanındaki kuramlar genel hatlarıyla incelendiğinde, bunların nesnelci (objectivist) ve yapıcı (constructivist) olarak sınıflanabileceği g6r6lmektedir. Bu iki g6r6ř6n algılama, bilme, anlama ve 6đrenmeye ilişkin farklı açıklamaları bulunmaktadır (Deryakulu, 2001).

Aşağıdaki tabloda nesnelcilik ve yapıcılık öğrenme ve öğretim açısından karşılaştırılmaktadır:

Tablo 1. Nesnelciliğe Karşı Yapıcılık

	Nesnelcilik (Objectivism)	Yapıcılık(Constructivism)
Anlamanın amacı	<ul style="list-style-type: none"> • Varlıklar arasındaki ilişkiyi, nitelikleri, mevcudiyetlerini anlamak 	<ul style="list-style-type: none"> • Herhangi bir olay ya da içerik için birçok anlam veya bakış açısı sağlamak.
Öğretimin Amacı	<ul style="list-style-type: none"> • Dışarıdan gelen bilginin öğrenene en iyi şekilde transfer edilmesidir. • Öğrenenlerden içeriği ve yapıyı kendi düşüncelerinde tekrarlamaları beklenir. • Evrenseldir ve öğrenene dayattırılır. 	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrencilere dış dünyanın bilişsel tanımlanmalarını ve kendi anlamlarını oluşturmaları için yardımcı olmak. • Öğrencileri alan uzmanı gibi düşündürmek. • Öğrenenlerle ortaklaşa bir anlam çıkarmak.
Öğretim	<ul style="list-style-type: none"> • Öğrenenlere teorik modellerin özelliklerini birbirleriyle ilişkilerini, varlıkları edinmede öğrenmede yardımcı olmak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Bireylere ortamı anlarken yardımcı olacak bağlamları ve ipuçlarını sağlamak.
Değerlendirme	<ul style="list-style-type: none"> • Kriter- ölçüt içeren test • Bağımsız test • Ne öğrenildiğini görmek için öğretim aktivitelerine bakmaya gerek yoktur. • Tam bir öğrenme ister. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kendi kendini değerlendirmeyi vurgular. • Grup değerlendirmesi • Öğrenmenin gerçekleştiğini anlamak için ürün değerlendirilmeli. • Öğrencilerin kendi fikirlerini savunma kabiliyetlerini ve çözümün yaşanabilirliğini ister.

http://www.personal.psu.edu/tx1166/kb/theory/obj_con.html

İşman ve diğerleri (2002)'ne göre internet destekli uzaktan eğitimde öğretim tasarımında mutlaka etkili ve uygun olan öğrenme-öğretme kuramları kullanılmalıdır. Öte taraftan Kılıç, Karadeniz ve Karataş (2003) da nesnelci yaklaşıma göre düzenlenen internet destekli öğrenme ortamlarında, soyut bilgiyi bire bir aktarma, etkileşim ve güdü eksikliğinden kaynaklanan edilgen öğrenen tipi ve içe dönük bilgi gibi sınırlılıkların

bulduğunu, bu sınırlılıkların giderilmesinde de yapıcı yaklaşımın alternatif bir yol olarak ön plana çıktığını belirtmektedirler.

2.3.1. Yapıcı Öğrenme Kuramı

Yapıcılık terimi çok geniş bakış açısı farklılığına sahiptir. Genel bakış açısı olarak, öğrenme bilgi edinmeden çok aktif bir yapılandırma sürecidir ve öğretim bilgiyi aktarmaktan çok bu yapılandırmayı destekleyen bir süreçtir (Duffy ve Cunningham, 1996).

Marlowe ve Page (1998)'e göre yapıcılık teriminde öğrenme; hem süreci hem de bilgiyi çözümleninin, yorumlamanın, sorgulamanın sonucudur. Düşünceler ve kavramların anlaşılması ve anlamayı değiştirmek, geliştirmek, yapılandırmak için düşünme süreci ve bilgiyi kullanmaktır. Verilen konu hakkında daha önceden bilinenler ve geçmiş deneyimler ile güncel deneyimleri tümleştirmektir.

Yapıcı öğretimin amacı öğrenirken düşünen, varsayımlar kuran, sonuçları sorgulayan, problemlere eleştirel biçimde yaklaşan, özgür düşünen insan tipini yetiştirmektir (Beydoğan, 2002).

Yapıcı öğrenmede bilgi bireysel olarak yapılandırılmakta ve sosyal olarak dünyadaki etkileşimlerine dayanan öğrenenler tarafından yapılandırılmaktadır. Bu da öğrenenlerin bilgiyi, ihtiyaçlarına, inançlarına ve geçmiş bilgilerine bağlı yapılandığı anlamına gelmektedir (Jonassen, 1999).

Aydın (2002)'a göre yapıcı yaklaşım, öğrenmenin öğrenen merkezli olması gerektiğini, öğrenenlerin, öğrenmeyi kolaylaştıran birinin yönlendiriciliğinde diğer öğrenenlerle işbirliği içinde anlamlı ve gerçek yaşama ilişkin sorunları çözerek daha kalıcı öğrenebileceklerini, öğrenmenin öğrenenlerin ortaya koyacakları ürünler ya da süreçlerdeki performansları ile değerlendirilebileceğini ileri süren bir yaklaşımdır. Özden (2003)'e göre yapıcı öğretimde, öğrencilere problemleri belirleme, etkili problem çözümler olma, değerlendirme ve öğrendiklerini hayata uyarlama konularında daha fazla esneklik sağlanmaktadır.

Wilson (1997)'a göre yapıcılık bir strateji değil daha çok bir felsefedir. Sadece kullanılan stratejiye bakarak yapıcılık hakkında bir şey söylenemez, bütün duruma bakılmalı ve bir yargıya varılmalıdır.

Jonassen, Peck ve Wilson (1999) yapıcılığın ne olduğu ve yapıcıların inandığı görüşleri şu şekilde belirtmişlerdir:

1. Yapıcılar bilginin aktarılmadığına, yapılandırıldığına inanırlar.
2. Bilginin yapılandırılması, etkinlikten kaynaklanır, bu nedenle bilgi etkinlik içinde gömülüdür.
3. Bilgi ilişkilendirilir ve içinde öğrenme etkinliğinin olduğu bağlam tarafından kataloglanır.
4. Anlam bilen aklındadır.
5. Dünya hakkında çoklu bakış açıları vardır.
6. Anlamlandırma, bir problem, soru, karışıklık, uyumsuzluk tarafından teşvik edilir ve bu yüzden o problemin kişisel sahipliğini içine alır.
7. Bilgi inşa etme, öğrenilen şeyin (yapılandırılan anlamın) açık şekilde dile getirilmesini, ifade edilmesini ve temsil edilmesini gerektirir.
8. Anlam başkalarıyla da paylaşılabilirdiğinden anlam çıkarma iletişimden de ortaya çıkarılabilir.
9. Anlam çıkarma ve düşünme araçlarımız, kültürümüz ve toplumumuz boyunca dağıtılır.
10. Bütün anlam eşit biçimde oluşturulmaz.

Geleneksel öğrenme yöntemleri ve yapıcılık Tablo 2'de karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Tablo 2. Geleneksel Öğrenme Yöntemlerine Karşı Yapıcılık

	Yapıcı	Geleneksel
Bilgi	Yapılandırılır, birden ortaya çıkar, hareket ya da tecrübe içinde yer almaktadır, dağıtılır.	Aktarılır, bilenin dışındadır, nesneldir, değişmez, sabit, bağlam dışıdır.
Gerçeklik	Aklın ürünüdür.	Bilenin dışındadır.
Anlam	Tecrübelerle ilişkin kavramaları ve anlamayı yansıtır.	Dış dünyayı yansıtır.
Semboller	Gerçekliği yapılandırmak için araçlardır	Dünyayı temsil eder.
Öğrenme	Bilgi yapılandırma, dünyayı yorumlama, anlam yapılandırma, bozuk yapılı, özgün-deneysel, dile getirme-yansıtmaya, süreç odaklı	Bilgi aktarımı, öğretmenin bildiğini yansıtmaya, doğru yapılı, soyut-sembolik, kodlama-aklında tutma-geri kazanım, ürün odaklı
Öğretim	Çoklu bakış açılarını yansıtan, karmaşıklığı artıran, çeşitlilik, aşağıdan yukarıya, tümevarımsal, çiraklık, model alma, yetiştirme, keşif, öğrenen üretimli	Bilgiyi basitleştirir, soyut kurallar, önce temeller, yukarıdan aşağıya, tündengelimli, sembollerin uygulanması(kurallar, prensipler), öğretmen merkezli ders anlatımı, özel eğitim, eğitmece türetilmiş ve kontrollü, bireysel, yarışmacı

Jonassen, Peck ve Wilson, 1999, s.7.

Yapıcı yaklaşımın geleneksel öğrenme yöntemlerine karşı öğrenen merkezli, yaratıcı ve işbirlikli öğrenmeyi destekleyen öğrenme ortamları sağladığı görülmektedir.

2.3.1.1. Yapıcı Yaklaşımlar

Yapıcılık, Bilişsel Yapıcılık, Sosyal Yapıcılık ve Radikal Yapıcılık olmak üzere üç kategoriye ayrılmaktadır (Doolittle, 1999).

Bilişsel Yapıcılık: Piaget'e göre birey yeni bir durumla karşılaştığında eski bilgi ve deneyimleri ile bu durumu özümlemeye çalışır. Birey eski bilgileri yetersiz kaldığında zihninde yeni bir kavram yaratarak bu yeni duruma uyum sağlar, böylece yeni durumla karşılaştığında bozulan denge yeniden sağlanır (Özden, 2003).

Bilişsel yapıcılığa göre bilgi, doğru özümsemenin ve dış gerçekliğin (yeniden) oluşturulmasının sonucudur. Bu özümseme sürecinin sonuçları, gerçek dünyada var olan işlemlere ve yapılara düzgün biçimde uyan bilişsel işlemler ve yapılardır. Söz konusu gerçekliğin birey tarafından bilinebilir olduğu iddiası bilişsel yapıcılığı hem sosyal hem de radikal yapıcılıktan farklı kılmaktadır (Doolittle, 1999).

Radikal Yapıcılık: Staver (1995)'e göre, “bilgi dış dünyanın bilgisi değil, bilenin bilgisidir; bilginin geliştirilmesi onun tutarlılığının artırılması anlamına gelir fakat dış dünyaya uyacağı anlamına gelmez” (aktaran: Doolittle, 1999). Yani radikal yapıcılığa göre bireyin oluşturduğu bilgi, dış dünya gerçeği ile birebir uyuşmayabilir.

Sosyal Yapıcılık: Vygotsky öğrenmenin kişinin sadece kendi başına gerçekleştirdiği bir süreç olmadığını, öğrenmede sosyal etkileşimin ve dilin de önemli olduğunu öne sürmüştür (Özden, 2003). Sosyal yapıcılık, sosyal bir etkinlik içinde anlamın birlikte yapılandırılmasını vurgulamaktadır (Doolittle, 1999).

Yapıcılığın çeşitleri incelendiğinde hepsinde ortak olarak öğrenenin kendi bilgisini yapılandığı ve öğrenme sürecinde aktif olduğu görülmektedir.

2.3.1.2.Yapıcı Öğrenme İlkeleri

San José State Üniversitesi (2004) yapıcılığın öncüllerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Bilgi her bir öğrenci ya da öğrenen tarafından oluşturulur.
2. Her bir öğrencinin bilgi oluşumu diğerlerinden farklıdır.
3. Bilgi şartlar ve çevreyle oluşturulur boşlukta değil. (Yerleşik biliş)
4. Bilgi bir sosyo-kültürel bağlam içinde oluşturulur. (Bir grup ya da sosyal bağlamla birlikte)

Gürol (2005)'a göre yapıcılığın önemli birkaç işareti aşağıdaki gibidir:

1. Öğrenenin eski bilgisi, inançları, anlayışları ve yanlış algılamaların önemi
2. Öğrencilerin metabilis ve öz düzenleyici yetenekleri ile bilgisinin önemi

3. Tartışma ve işbirliği ile anlamın paylaşımının önemi
4. Kavramların ve bilginin çok yönlü sunularının, anlatımlarının kullanılması
5. Öğrenmenin durumsal doğasını dikkate alan öğretimsel yöntemleri geliştirme ihtiyacı ve böylece bilgi edinimini ve kullanımını bütünleştirme
6. Öğrenme süreçlerine yerleştirilen, otantik görevlere odaklanan öğrenenlerin bireysel uyumlarını dikkate alan ve metabiliş yeteneklerini teşvik eden değerlendirme biçimlerini geliştirme ihtiyacı

Fosnot (1996) yapıcılıktan türetilen öğrenme ilkelerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Öğrenme gelişmedir, öğrenen tarafından buluş ve kendini örgütleme gerektirir.
2. Eşitsizlik öğrenmeyi kolaylaştırır. “Hatalar” öğrenenlerin kavrayışlarının sonucu olarak fark edilmeli ve azaltılmamalı veya önlenmemelidir.
3. Yansıtıcı soyutlama, öğrenmenin itici gücüdür. Çoklu sembolik biçiminde gösterim, deneyimler veya stratejiler boyunca bağlantıların tartışılması yansıtıcı soyutlamayı kolaylaştırabilir.
4. Bir topluluk içerisindeki iletişim daha fazla düşünmeye neden olur. Düşünceler sadece topluluk için anlamlı olduğu derecede gerçek olarak kabul edilir.
5. Öğrenenlerin anlamlandırmaya çalıştığı sırada, bakış açısında ilerleyen yapısal değişimler “büyük fikirler” duygusunda inşa edilmiştir. Öğrenen tarafından inşa edilen bu “büyük fikirler”, genelleştirilmiş deneyimler ve sık sık ilk düşünceyi bozma veya yeniden düzenlemeyi gerektiren temel düzenleme ilkeleridir. Bu süreç gelişmenin başından sonuna devam eder.

Savery ve Duffy (1995)’e göre yapıcılıktan türetilen öğretim ilkeleri şunlardır:

1. Tüm öğrenme etkinlikleri daha büyük bir görev ya da probleme bağlanmalıdır.
2. Öğrenenlerin problem ya da görev üzerindeki sahipliklerini geliştirmeleri desteklenmelidir.
3. Özgün bir görev tasarlanmalıdır.
4. Ortamın karmaşıklığını düşündürecek görev ve öğrenme ortamı tasarlanmalı, öğrenmenin en sonunda bir işlevi olmalıdır.

5. Öğrenenlere çözüm üretmek için kullanılan sürecin sorumluluğu verilmelidir.
6. Öğrenenlerin düşüncelerini destekleyecek öğrenme ortamı tasarlanmalıdır.
7. Alternatif bakış açıları ve alternatif bağlamlara karşı düşünceleri sınama teşvik edilmelidir.
8. Öğrenilen içerik ve öğrenme sürecinde düşündürmeyi destekleyecek olanaklar sağlanmalıdır.

Douglas (1998) pedagojik terimlerde bazı yapıcılık ilkelerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Öğrenciler sınıfa yıllar boyunca önceki deneyim ve öğrenimleriyle biçimlenmiş kurulu dünya görüşleri ile gelirler.
2. Öğrencinin dünya görüşü tüm deneyimleri süzer ve gözleme dayalı yorumlarını etkiler.
3. Dünya görüşlerini değiştirecek öğrenciler için çalışmak gerekmektedir.
4. Öğrenciler öğretmenden öğrendikleri kadar iyi bir şekilde birbirlerinden öğrenirler.
5. Öğrenciler yaparak daha iyi öğrenirler.
6. Yeni fikirlerin yapısını yükseltecek seslere izin verilmeli ve olanaklar yaratılmalıdır.

Yapıcı öğrenme düşünceleri ve ilkeleri doğrultusunda öğrenme ortamında bilginin öğrenen tarafından aktif biçimde yapılandırılması gerektiği, bilginin farklı bakış açıları ile sunumu ve paylaşımının sağlanması, problem çözme aktivitelerinin gerçekleştirilmesi ve öğrenenin öğrendiğini uygulama olanağı bulması gerektiği söylenebilir.

2.3.2. Yapıcı Öğrenme Ortamları

Wilson (1996, s.4)'a göre “bir öğrenme ortamı öğrenen ve öğrenenlerin hareket ettiği, araçları ve aygıtları kullandığı, bilgiyi topladığı ve kullandığı, diğerleriyle etkileştiği bir ortam ya da alanı içerir”. Wilson (1996, s.5) yapıcı öğrenme ortamını, “öğrenenlerin, rehber takipli öğrenme hedeflerinde ve problem çözme etkinliklerinde çeşitli araçlar ve

bilgi kaynaklarını kullanırken birlikte çalıştıkları ve birbirlerini destekledikleri bir yer” olarak tanımlamaktadır.

Brooks ve Brooks (1999)’a göre anlamın aktif yapımını teşvik eden eğitimsel ortamların birkaç özelliği vardır:

1. Bilgi-başarıya şartlanmış müfredat programlarının sıkıcılığında öğrencileri rahat bırakırlar ve geniş düşüncelere odaklanmaları için onlara izin verirler.
2. Eşsiz sonuçlara ulaşmak, düşünceleri tekrar formüleştirmek ve bağlantılar yapmak için, ilginç izleri takip edecek gücü öğrencinin ellerine yerleştirirler.
3. Dünyanın çoklu bakış açılarının var olduğu ve gerçeğin sık sık sorun olduğu karmaşık bir yer olduğu önemli mesajını öğrencilerle paylaşırlar.
4. Öğrenmeyi ve anlaşılması zor, kolayca yönetilemeyen öğrenmeyi değerlendirme işlemini kabul ederler.

Yapıcı kurama göre öğrenmenin kolaylaştırılması için gerçek dünya ortamı ya da onun sanal kopyası, birinci derecede zengin öğrenme kaynakları, insanların işbirliği halinde çalışarak sorunları birlikte çözebileceği ortamlara ihtiyaç vardır (Ataizi, 2002).

Yapıcı öğrenme ortamlarında öğrenenlerin öğrenmeden sorumlu olmasını sağlamak önemli bir ilkedir. Öğrenen; neyi, ne zaman öğreneceğine ve öğrenmenin nasıl oluşacağına karar veren, kendi öğrenme ihtiyacını belirleyen, bu ihtiyaçların en iyi nasıl karşılanacağına aktif olarak katılan kişidir (Yurdakul, 2005). Yapıcı öğrenme ortamlarında, öğrenenlere destek verilerek, rehberlik edilerek, bilgi kaynaklarıyla ve materyallerle etkileşime girmelerine yardım edilerek öğrenmeleri kolaylaştırılır (Oğuz, 2004). Çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunan bireylerin zengin öğrenme yaşantıları geçirmelerine olanak sağlayacak biçimde düzenlenen bu ortamlar, bireylere, zihinlerinde yapılandırdıkları bilgilerin doğruluğunu sına, yanlışlarını düzeltme ve hatta önceki bilgilerinden vazgeçerek yerine yenilerini koyma fırsatını vermektedir (Yaşar, 1998).

2.3.2.1. Yapıcı Öğrenme Ortamları Tasarımı

Jonassen, Peck ve Wilson (1999)'a göre anlamlı öğrenmenin özelliklerini izlemek, yapıcı öğrenme ortamlarını tasarlamada rehberlik eder. Öğrenme ortamları aktif, yapıcı, işbirlikli, etkileşimli, yansıtıcı, bağlamsal, karmaşık ve kasıtlı olmalıdır. Buna göre öğrenenler öğrendiklerini aktif olarak kullanabilmelidir. Yeni öğrendikleri konu için kendi fikirlerini oluşturabilmelidir. Problem çözmede ve bir görev yerine getirmede birlikte çalışabilmelidir. Öğrenenler birbirleriyle fikir alışverişi yapabilmelidir. Öğrendikleri bilgileri ortaya koyabilmeli, öğrendiklerini yeni durumlara aktarabilmeli, bilgi edinmek için araştırmaya ve çıkarım yaptırmaya yönlendirilmelidir. Öğrenme ortamları öğrenenlerin hedeflerine göre onları desteklemelidir.

Cunningham, Duffy ve Knuth (1993)'a göre yapıcı öğrenme ortamlarının tasarımında yedi pedagojik hedef bulunmaktadır:

1. Bilgi yapılanması süreci ile deneyim sağlamak.
2. Çeşitli bakış açıları için değerlendirme ve deneyim sağlamak.
3. Anlamlı ve gerçekçi bağlamlar içine öğrenmeyi yerleştirmek.
4. Öğrenme sürecinde söz hakkı ve sahipliği teşvik etmek.
5. Sosyal deneyim içine öğrenmeyi yerleştirmek.
6. Gösterimin birçok biçiminin kullanımını teşvik etmek.
7. Bilgi yapılanması sürecinin farkındalığını teşvik etmek.

Gagnon ve Collay (2001) yapıcı öğrenme tasarımı için üzerinde durulması gereken altı öge geliştirmiştir. Bunlar durum, gruplama, köprü, sorular, sergileme ve yansımalarıdır. Durum, öğrencilerden beklenen görevlerin açık anlatımı ile öğrenme olayının gözden geçirilmesidir. Bunu, öğrenciler ve materyallerin gruplanması izler. Daha sonra, önceki bilgi ve güncel öğrenme arasında köprü kurulur. Görevi tamamlama hakkında birlikte düşünen öğretmenlerin veya öğrencilerin soracağı sorular çerçevelenir. Öğrenciler görevi tamamladıktan sonra, işlerinin sergisini yaratırlar. Sonra onların düşünceleri üzerine bireysel ve toplu yansımalar için öğretmen düzenleme yapar. Görevin nasıl tamamlandığı hakkında birlikte düşündükleri sırada, öğrenciler öğrenme olayının odağıdır.

2.3.2.2. İnternete Dayalı Yapıcı Öğrenme Ortamları

Web, eğitimcilerin anlamlı öğrenmenin gelişmesine destek sağlayacak eğitsel ortamları yaratmasını olanaklı kılan bir düzenleme aracıdır. Ne yazık ki, birçok eğitsel web site, bir kaç grafik ve bazı durumlarda canlandırma ile süslenmiş metin tabanlı eğitsel içerikten biraz daha fazlasıdır. Bu geleneksel eğitsel yaklaşımlar, süslü yeni dağıtım ortamı, webin tüm potansiyelini kullanamaz. Web sunum aracından fazlasıdır (Gillani, 2003).

Şahin (2003)'e göre, web tabanlı öğretim tasarımında öğretimi desteklemek için öğrenme kuramları temel alınmadığında ortaya çıkan ürünler elektronik kitaplardan farksızdır. Sorun kullanıcıların yaparak öğrenmesini sağlayacak programlar hazırlamaktır.

Schwier (2002)'a göre, web tabanlı öğrenme ortamı, sağlıklı bir öğrenme ortamının var olması için yapıcı öğrenme ortamını gerektirmektedir. Web tabanlı öğrenmeyle ilgili iki geniş ölçüde kabul edilen bilgi kuramı bilişsel ya da eleştirel yapıcılık ve sosyal yapıcılıktır.

Vrasidas ve McIsaac (1999)'e göre çevrimiçi derslerin en büyük avantajlarından birisi hem eşzamanlı hem de eşzamansız biçimde etkileşime olanak sağlamalarıdır. Çevrimiçi dersler yer ve zaman bağımsızlığına imkân tanımaktadır. Eşzamanlı ve eşzamansız doğası nedeniyle bilgisayar aracılıklı iletişim kişinin öğrenmeyi kendisinin düzenlemesine ve konu üzerinde derinlemesine düşünmesine imkân tanımaktadır. Bilgisayar aracılıklı iletişimin gerçek gücü yapıcı bilgi kuramının temelleri üzerine dayanmaktadır.

Doolittle (1999) yapıcı varsayıma dayalı sekiz pedagojik durum ortaya koymuştur. Her bir ifade için, çevrimiçi eğitimin yeteneğini yansıtan puanlar vermiştir. Bu durumlar ve çevrimiçi eğitimin yeteneğini yansıtan puanlar aşağıda verilmiştir.

1. Öğrenme, gerçeğe yakın ve gerçek dünya çevresinde yer almalıdır. (Puan:A)
2. Öğrenme sosyal görüşme ve birliktelik içermelidir. (Puan:A)

3. İçerik ve beceriler öğrenci ile ilgili yapılmalıdır. (Puan: B)
4. İçerik ve beceriler öğrencinin önceki bilgi birikimiyle anlaşılır olmalıdır. (Puan: C)
5. Öğrenciler gelişme ile ilgili değerlendirilmeli ve gelecekteki öğrenme deneyimleri hakkında bilgilendirilmelidir. (Puan: C)
6. Öğrenciler kendi düzenleme, aracılık yapma ve kendi farkındalığında olmaya cesaretlendirilmelidir. (Puan: C)
7. Öğretmenler öncelikle öğretici değil, rehber ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı olmalıdır. (Puan: A)
8. Öğretmenler çoklu bakış açıları ve içerik sunumlarını sağlamalı ve teşvik etmelidirler. (Puan: A)

Bu doğrultuda çevrimiçi eğitimin özellikle gerçek dünya olaylarını yansıtmaya, sosyal görüşme ve birliktelik sağlama, eğitimci rollerini karşılama ve çoklu bakış açılarını sunma konularında yapıcı eğitimin gerçekleştirilmesine katkı sağladığı söylenebilir.

McCormack ve Jones (1998)'a göre yapıcı öğrenmeye yardımcı olacak web tabanlı öğretim sisteminin aşağıdaki bileşenleri içerdiğinden emin olmak gerekmektedir:

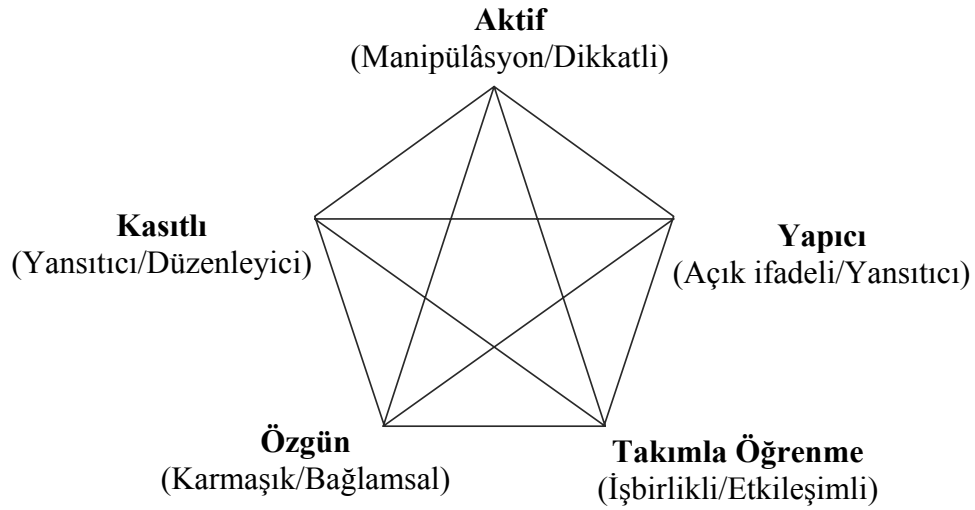
1. Öğrencilerin dikkatini probleme ya da öğreticinin konusuna çekecek, problemin ilginç bir örneği, problemin çoklu ortam açıklaması kullanılmalıdır.
2. Öğrencilerin daha önceden sahip olduğu bilgi bağlamı ve bu bilgiyle bağlantı sağlayan bir özet bulundurulmalıdır.
3. Kullanışlı parçalara bölünmüş sunum, açık olmalıdır ve materyalle tutarlı bir stil takip etmelidir.
4. Öğrencilere birlikte çalışma fırsatı tanınmalı, öğrencilerin dersleri birlikte gözden geçirmelerini ya da düşüncelerini paylaşmalarını sağlayan grup çalışmalarına yer verilmelidir.
5. Öğrencilerin yanıtlamak isteyeceği soruların cevaplarını içeren anlatımları kullanan sayfalara bağlantılar yaratılmalıdır.
6. Öğrencilerin kazandıkları bilgiyi uygulamasına olanak sağlanmalıdır.

7. Grup görüşmelerini izleyerek, öğrencilerin alıştıırma sonuçlarını kaydederek, ya da öğrenciye doğrudan ya da geri dönüt formları ile dolaylı olarak sorarak geri dönüt sağlanmalıdır. Öğrencilerin ne kadar iyi oldukları ve öğrendikleri bilginin anlamlılığının da geri dönütü alınmalıdır.
8. Öğrencilerin bilgisini pekiştirmek ve konu için çerçeve çizmek açısından dersi gözden geçirmek önemlidir.
9. Öğrencilere kılavuzluk yapacak öğrenme rehberliğı sağlanmalıdır.
10. Öğrencilerin derste ne öğrendiklerini kendi kelimeleriyle yazmaları ya da kendi öğrencilerini yazmaları teşvik edilmelidir.

Jonassen (1999), web tabanlı öğrenmeye doğrudan uygulanabilen yapıcı öğrenme ortamları tasarımı için bir model sunmaktadır. Model, problem, proje, soru ya da sorunun, çeşitli yorumlayıcı ve zihinsel destek sistemleri ile çevrili ortamın odağı olduğunu düşünmektedir. Öğrenenin hedefi, yorumlamak ve problemi çözmek, projeyi tamamlamak, soruyu yanıtlamak, sorunu çözmektir. İlişkili durumlar ve bilgi kaynakları problemi ve olası çözüm önerilerini anlamayı destekler; bilişsel araçlar öğrenenlerin yorumlamasını ve problemlere farklı bakış açılarıyla yaklaşmasına yardımcı olur; iletişim/işbirliğı araçları görüşmek ve problem için anlamı yapılandırmada öğrenen topluluklarını sağlar ve sosyal/bağlamsal destek sistemleri, öğretmenlere yapıcı öğrenme ortamlarının uygulanmasında yardımcı olur.

2.3.3. Programların Değerlendirilmesinde Kullanılacak Bileşenler

Jonassen'a göre anlamlı öğrenme özellikleri, yapıcı öğrenme ortamlarının tasarımı için yönerge oluşturmaktadır. Programların değerlendirilmesinde bu yönerge dikkate alınacaktır. Şekil 21'de anlamlı öğrenmenin özellikleri verilmektedir.

Şekil 21. Anlamli Öğrenmenin Beş Özelliği

Jonassen ve diğerleri, 2003, s.6.

2.3.3.1. Aktif (Manipülasyon/ Dikkatli)

Doğal öğrenme durumlarında her yaştan insan, resmi öğretim almaksızın öğrendiği hakkında gelişmiş bilgiler ve karmaşık beceriler edinebilmektedir. Doğal durumlarda, öğrenenler öğrenme sürecine, sonucundan sorumlu oldukları bilginin farkına vararak dâhil olmaktadır. Öğrenenler, öğrendiklerini birbirleriyle paylaşarak bilgi ve becerilerini geliştirmektedirler. Tüm bu durumlarda öğrenenler, yapmış oldukları şeyleri düşünerek, öğrendiklerini aktif olarak kullanmaktadırlar (Jonassen, Peck ve Wilson, 1999).

Anlamli öğrenme, içinde çalıştıkları ve müdahalelerinin sonuçlarını gözlemledikleri ortamın objelerini ve değişkenlerini kendileri için kullandıkları anlamli bir göreve aktif olarak katılan öğrenenler gerektirmektedir (Jonassen ve diğerleri, 2003).

2.3.3.2. Yapıcı (Açık İfadeli/Yansıtıcı)

Anlamli öğrenme için aktivite gereklidir fakat yeterli değildir. Öğrenenlerin başarmış oldukları şeyleri ifade etmeleri ve etkinliklerine yansıtmaları gerekmektedir. Yeni tecrübeler öğrenenlerin gözlemledikleri ile anladıkları arasında bir uyumsuzluk yaratmaktadır. Onlar gördükleri karşısında meraklı ve şaşkınlık doludur. Bu şaşkınlık anlam çıkarmayı kolaylaştırıcı etkendir. Şaşırtan tecrübeyi derinlemesine düşünerek,

öğrenenler yeni tecrübelerini var olan önceki dünya bilgileriyle birleştirmekte, ya da gözlemlediklerine akla uygun anlam yüklemek için öğrenmeleri gerektiği şeye ilişkin hedefler belirlemektedirler (Jonassen ve diğerleri, 2003).

Öğrenenler zihinsel modellerini yapılandırırken tecrübe, destek ve daha fazla derinlemesine düşünme ile onların zihinsel modelleri gittikçe karmaşık hale gelmektedir. Bu durum öğrenenlerin gözlemlediklerini daha tutarlı ve üretken bir biçimde sorgulamalarını sağlamaktadır (Jonassen, Peck ve Wilson, 1999).

Anlam çıkarma sürecinin aktif ve yapıcı bölümleri birbirine bağlıdır. Her ikisi de anlam çıkarmanın meydana gelmesi için diğerine güvenmektedir (Jonassen ve diğerleri, 2003).

2.3.3.3. Kasıtlı (Yansıtıcı/ Düzenleyici)

Yapılan her şey bir amaca ulaşmak içindir. Bu amaçlar açlık giderme, konfor sağlama gibi basitte olabilir, yeni kariyer becerileri kazanmak gibi karmaşıkta olabilir. Öğrenenler bir amacı başarmak için istekli ve aktif bir biçimde çabalarlarsa daha çok düşünürler ve daha etkili bir öğrenme gerçekleştirirler. Her durumda öğrenenlerin amaçları ne olursa olsun, öğrenme ortamları bu amaçların gerçekleştirilmesini desteklemelidir (Jonassen, Peck ve Wilson, 1999).

Teknoloji tabanlı öğrenme sistemleri öğrenenlerin ne yapıyor olduklarını, aldıkları kararları, kullandıkları stratejileri ve buldukları cevapları ifade etmelerini gerektirmelidir. Öğrenenler ne yapmakta olduklarını ifade ettiklerinde ve süreç tarafından istenen işlemler ve kararlar üzerine derinlemesine düşündüklerinde daha fazla anlamakta ve oluşturmuş oldukları bilgiyi yeni durumlarda daha iyi kullanabilmektedirler (Jonassen ve diğerleri, 2003).

2.3.3.4. Özgün (Karmaşık, Bağlamsal)

Öğrenenlerin gerçek hayatta karşılaştıkları problemleri çözebilmeleri için, konular eğitimciler tarafından basitleştirilmeden sunulmalıdır. Öğrenenlerin daha yüksek seviyede düşünmeleri için, eğitimciler basitleştirilmiş bilgiler sunmak yerine öğreneni, bilgi edinmek için araştırmaya yönlendirmeli ve gerçek hayattaki sorunlarla başa

çıkabilmeleri için problem çözme tekniklerini kavramış bireyler haline getirmelidir (Jonassen, Peck ve Wilson, 1999).

Öğrenme üzerine yapılan çok sayıda güncel araştırma, anlamlı gerçek dünya görevi içinde yer alan durum tabanlı veya problem tabanlı öğrenme ortamıyla arasında benzetim kurulan öğrenme görevlerinin yalnızca daha iyi anlaşıldıklarını değil aynı zamanda yeni durumlara daha tutarlı biçimde aktarıldıklarını göstermiştir. Öğrenenlere gerçek yaşamdaki bilgi ve becerileri, yararlı bağlamları-ilişkileri öğretmek ve öğrenenlerin pratik yapmaları için yeni ve farklı bağlamlar sağlamak gerekmektedir. Öğrenenlerin dünyaya ilişkin fazla basitleştirilmiş bakış açıları geliştirmemeleri için daha yüksek seviyeli düşünmeye katılmaları sağlanmalıdır (Jonassen ve diğerleri, 2003).

2.3.3.5. Takımla Öğrenme (İşbirlikli, Etkileşimli)

Öğrenme karşılıklı görüşme içeren sosyal bir süreçtir. Teknoloji, öğrenenleri dünyanın her yerine ulaştırarak bu görüşme içerikli süreci destekler. Öğrenenler hem okul içinde hem de okul dışında topluluk kurduklarında, çok sayıda dünyaya bakış açısı yolu olduğunu ve gerçek hayatta karşılaşılan sorunların çok sayıda çözümleri bulunduğunu öğrenmektedirler (Jonassen, Peck ve Wilson, 1999).

İşbirliği ile çalışma sıklıkla katılımcılar arasında etkileşim gerektirir. Gruplarda çalışan öğrenenler göreve ilişkin genel bir anlayışı ve onu başarmak için kullanacakları metotları sosyal biçimde tartışmalıdırlar (Jonassen ve diğerleri, 2003).

Öğrenenleri anlamlı deneyimlerin içine katan öğrenme etkinlikleri gibi, değerlendirmeler de bunu yapabilmelidir. Otantik veya performans değerlendirme uygulamaları benimsenmelidir. Performans değerlendirme, öğrenciden beceriler gerektiren ödevleri sergilemesini isteyerek bir öğrencinin becerilerini değerlendirme sürecini ifade etmektedir. Otantik değerlendirme ve alternatif değerlendirme performans değerlendirmesi için bazen kullanılmaktadır. Alternatif değerlendirme genellikle standart başarı testlerine ve objektif test maddesi formatına karşı çıkan değerlendirmeleri ifade etmektedir. Otantik/gerçeğe uygun değerlendirme, performans

değerlendirmeye daha yakından ilişkilidir ve öğrenenlerin gelecekte yerine getirmelerinin gerekebileceği gerçek görevlerle doğrudan ilişkili olan ve anlamlı olan eğitim görevlerine katılmaları anlamına gelmektedir (Jonassen ve diğerleri, 2003).

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırma modeli, evren ve örneklem, veriler ve toplanması, verilerin çözümü ve yorumlanmasına ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Türkiye’deki internete dayalı önlisans programlarının yapıcı öğrenme ortamları tasarımı açısından değerlendirilmesine yönelik bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. “Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir” (Karasar, 1995, s.79).

Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. “Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıları ve olayları doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül şekilde ortaya koyan nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2005, s.39).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2005 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda yer alan Merkezi Yerleştirme İle Öğrenci Alan Meslek Yüksekokulları ve Açıköğretim Önlisans Programları Tablosundaki, internete dayalı önlisans programları oluşturmaktadır. Araştırmada, çalışma evreninde belirtilen tüm internete dayalı önlisans programlarının değerlendirilmesi hedeflendiğinden, ayrıca örneklem alınmamıştır. Ahmet Yesevi Üniversitesi İnternete Dayalı Bilgisayar Programcılığı Önlisans Programı 2005 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda yer almadığından araştırma kapsamının dışında tutulmuştur. Araştırma kapsamında yer alan, Türkiye’de İnternete Dayalı Önlisans Programı yürüten üniversiteler ve programları Tablo3’de verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmanın Çalışma Evreni

Üniversite	Programlar
Anadolu Üniversitesi	Bilgi Yönetimi
Sakarya Üniversitesi	Bilgi Yönetimi Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Mekatronik Endüstriyel Elektronik İşletme
Mersin Üniversitesi	Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Endüstriyel Elektronik Endüstriyel Otomasyon Elektronik Haberleşme
Doğu Akdeniz Üniversitesi	Bilgi Yönetimi
Çukurova Üniversitesi	Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama

3.3. Veriler ve Toplanması

Araştırmanın kuramsal boyutunu ortaya koymak için konuyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması sonrasında yapıcı öğrenme ortamlarında bulunması gereken bileşenler belirlenmiştir.

Araştırma kapsamındaki internete dayalı önlisans programları ile ilgili veri toplama sürecinde veri toplama güçlüğünden dolayı farklı veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. İnternete dayalı önlisans programları ile ilgili veri toplamak için belge taraması yapılmış, ilgili üniversitelerden uzman kişilerle görüşme gerçekleştirilmiş, internet üzerinden sunulan demo dersler incelenmiştir. Araştırmanın gelişen evrelerinde belge tarama, görüşme ve internet üzerinden sunulan demo dersleri inceleme veri toplama yöntemleriyle ulaşılamayan, yanıtız kalan bir takım sorular da e-posta yoluyla ilgili kişilere iletilmiştir.

Belge taramasında üniversitelerin internete dayalı önlisans programlarını tanıtıcı kılavuzları, öğrenme ortamlarını tanıtıcı dokümanları, hakemsiz dergilerde ve uluslararası hakemli dergilerde yayınlanan makaleleri, ulusal ve uluslararası sempozyum ve kongrelerde sunulan bildirileri, ulusal kurultay ve uzaktan eğitim çalıştayında sunulan bildirileri incelenmiştir.

Araştırma kapsamındaki internete dayalı önlisans programları hakkında bilgi toplamak için 5 üniversiteden ilgili konu uzmanları ile yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. 29 Nisan 2005 tarihinde Süleyman Demirel Üniversitesi'nde gerçekleştirilen Uzaktan Eğitim Çalıştayı'nda 4 üniversiteden konuyla ilgili uzman kişilere, 19 Nisan 2006 tarihinde Doğu Akdeniz Üniversitesi'nde gerçekleştirilen 6. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı'nda 1 üniversiteden konuyla ilgili uzman kişiye ulaşılmış ve uzmanlarla görüşme gerçekleştirilmiştir.

“Görüşme, sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniğidir” (Karasar, 1998, s.165). Araştırmanın verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı-yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Yarı yapılanmış görüşme, yapılanmış ve yapılanmamış görüşmeler arasında bir ortamda yapılan görüşme türüdür (Karasar, 1998). Bu metotta, araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlar ancak görüşme sırasında soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin verir (Ekiz, 2003).

Yapılan görüşmelerde internete dayalı önlisans programları hakkında veri toplamak için aşağıdaki sorular sorulmuştur:

1. İnternete dayalı önlisans programı için kullanılmakta olan öğrenme yönetim sistemi hakkında bilgi verir misiniz?
2. Kullanılan öğrenme yönetim sisteminin öğrenci, eğitmen, yönetici açısından sağladığı olanaklar nelerdir?
3. Kullanılan öğrenme yönetim sisteminde eksik gördüğünüz noktalar nelerdir?
4. Bilginin öğrenciye aktarılmasında yazılı, işitsel, görsel veya web materyali olarak hangi bileşenler kullanılmaktadır?
5. Öğretim süresince öğrencilere verilen akademik danışmanlık hizmetleri nasıl yürütülmektedir?
6. Öğrenciye akademik danışmanlar ile eş zamanlı görüşme olanağı yaratılmakta mıdır?
7. Öğretim süresince öğrencilere verilen öğrenci destek hizmetleri nelerdir?
8. Öğrenci destek hizmetlerinin yürütülmesine kimler rol almaktadır?

9. Gerçek yaşam bağlamında ne tür uygulamalara yer verilmektedir? Konuların öğrenciler tarafından uygulamaya dönüştürülme şansı var mıdır?
10. İşbirliğine dayalı öğrenme çevreleri yaratılmakta mıdır?
11. Kullanılan öğrenme ortamının tasarlanmasında hangi öğrenme kuramlarına ağırlık verilmiştir?

Görüşme soruları görüşme sırasında yeniden düzenlenerek, sorular benzer sorularla desteklenmiştir. Bu bağlamda, görüşme sorularına ek olarak bazı görüşmecilere aşağıdaki sorulardan bazıları sorulmuştur:

1. Öğrenme yönetim sisteminin hazırlanmasında rol alan kişiler kimlerdir?
2. Ders kitapları elektronik ortamda yayınlanmakta mıdır?
3. Kurum içi ya da kurum dışı akademik danışmanlar rol almakta mıdır?
4. İnternet üzerinden sunulan içerikte animasyon kullanımı, görsel efektler var mı?
5. Genel sistemin nasıl işlediği hakkında öğrencilere ne tür bilgiler sunulmaktadır?
6. Öğrencilerin kullandıkları yazılımlar kurum tarafından sağlanmakta mıdır?
7. Öğrencilere verilen CD-ROM'ların içeriği hakkında bilgi verir misiniz?
8. Öğrencilerin kendi ilerlemelerini izleyebilecekleri bir hizmet var mı?

Kaynak kişiden alınan izin sonrasında görüşme verileri fiziki araçlarla anında kaydedilmiştir.

İnternete dayalı önlisans programlarının öğrenme ortamları hakkında bilgi toplamak için internet üzerinden sunulan demo dersler incelenmiştir. Çalışma evrenindeki 5 üniversiteden 3 üniversitenin demo derslerine ulaşılabildiği görülmüştür. Üniversitelerden birinin demo dersleri sunulmadığından birinin de demo ders bağlantısı çalışmadığından 2 üniversitenin demo derslerine ulaşılamamıştır.

Araştırmanın gelişen evrelerinde belge tarama, görüşme ve internet üzerinden sunulan demo dersleri inceleme veri toplama yöntemleriyle ulaşılamayan, yanıtız kalan bir takım sorular daha önceden görüşme gerçekleştirilen uzman kişilere e-posta yoluyla iletilmiştir. Gönderilen e-postalarda yer alan sorulara bir üniversiteden net biçimde

cevap alınabilmiştir. Gönderilen e-postalara bazı üniversitelerdeki uzman kişilerden cevap alınmadığından bu üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarına yönelik bazı sorular yanıtızsız kalmıştır.

Üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarını değerlendirirken, üniversiteler A, B, C, D ve E olarak isimlendirilmiştir. A, B, C, D ve E üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları Tablo 4’de belirtilen veri toplama yöntemlerinden elde edilen veriler kullanılarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4. Programların Değerlendirilmesinde Kullanılan Veri Toplama Yöntemleri

	Belge tarama	Görüşme	Demo dersleri inceleme	e-posta yolu ile görüşme
A	x	x	x	-
B	x	x	x	-
C	x	x	-	-
D	x	x	x	x
E	x	x	-	-

Araştırmanın çalışma evrenini oluşturan üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının öğrenme ortamları hakkında toplanan verilerin değerlendirilmesinde kontrol listesi kullanılmıştır.

Programların değerlendirilmesinde kullanılan kontrol listesi Jonassen’ın teknolojinin yapıcı kullanımlarını, yapıcı öğrencilerin öğrenmelerinin nasıl olduğunu ve yaratılan öğrenme çevrelerinin gücünü ve kalitesini değerlendirmede yardımcı olmak için geliştirdiği değerlendirme kriter (rubric) lerinin Türkiye’deki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının değerlendirilmesine yönelik olarak uyarlanması sonucu oluşmuştur.

Kontrol listesi yapıcı öğrenme ortamlarında bulunması gereken 5 özelliğin (Aktif Öğrenme, Yapıcı Öğrenme, Kasıtlı Öğrenme, Özgün Öğrenme, Takımla Öğrenme) değerlendirilmesine yönelik kriterlerden oluşmaktadır.

Kontrol listesi aktif öğrenmeyi değerlendirmek için 4 kriter (Öğrenenin Gerçek-Dünya Objeleriyle Etkileşimi, Gözlem ve Derinlemesine Düşünme, Öğrenen Etkileşimleri, Araç kullanımı), yapıcı öğrenmeyi değerlendirmek için 2 kriter (Uyumsuzluk/Şaşırma, Zihinsel Modelleri Oluşturma ve Anlamlandırma), kasıtlı öğrenmeyi değerlendirmek için 6 kriter (Hedef-Yönlülük, Kendi Hedeflerini Koyma, Kendi Öğrenmesini Düzenleme, Araçla Öğrenme- Nasıl Öğrenildiği, Etkinliğin Odağı Olan Hedeflere Yönelik Araç İfade Etme, Öğrenme Hedefleri Destekli Araç Teknolojisi Kullanımı), özgün öğrenmeyi değerlendirmek için 4 kriter (Karmaşıklık, Daha Yüksek Seviyede Düşünme, Problemlerin Tanınması, Doğru Cevaplar), takımla öğrenmeyi değerlendirmek için 4 kriter (Öğrenenler Arasındaki Etkileşim, Okul Dışındaki Kişilerle Etkileşim, Sosyal Tartışma, Rollerin ve Sorumluluğun Kabulü ve Dağıtımı) olmak üzere toplam 20 kriterden oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Uzmanlarla gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen sesli görüşme verileri kelime işlemci programı kullanılarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır.

Kontrol listesindeki kriterlerin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanıp karşılanmadığı, çalışma evrenindeki üniversitelerde bulunan internete dayalı önlisans programları ile ilgili görüşme, belge tarama, internet üzerinden sunulan demo dersleri inceleme ve e-posta yolu ile görüşme veri toplama yöntemlerinden elde edilen verilerden yola çıkılarak araştırmacı tarafından değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonrasında ulaşılan veriler, nitel analiz yöntemi ile çözümlenmiş ve yorumlanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma sonunda elde edilen verilerin çözümlenmelerine ve yorumlarına yer verilmiştir. A, B, C, D ve E üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının kontrol listesindeki kriterleri karşılayıp karşılamadığı aşağıdaki şekilde belirtilmiş ve yorumlar bu doğrultuda yapılmıştır.

Cevapsız: 0

Yok:1

Var:2

4.1. Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme

İnternete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının aktif öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumu Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme

(Cevapsız: 0, Yok:1, Var:2)

	A	B	C	D	E
Öğrenenin Gerçek Dünya Objeleriyle Etkileşimi					
1 Öğrenme ortamında öğrenenin gerçek dünya objeleriyle etkileşimini sağlayan etkinliklere yer verilmektedir.	2	2	2	2	2
Gözlem ve Derinlemesine Düşünme					
2 Öğrenme ortamı öğrenenlerin meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşüncelerini, arkadaşları ve ilgili yetişkinlerle gözlem paylaşımlarını sağlamaktadır.	2	2	2	2	2
Öğrenen Etkileşimleri					
3 Öğrenme ortamı öğrenenlerin ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için kullanmalarını sağlamaktadır.	2	2	2	2	2
Araç kullanımı					
4 Öğrenme ortamı öğrenenlerin bilişsel araç kullanmalarını sağlamaktadır.	2	2	2	2	2

(1) Öğrenenin Gerçek Dünya Objeleriyle Etkileşimi; “Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Öğrenenin Gerçek Dünya Objeleriyle Etkileşimi” kriterinin, tüm üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir.

A Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, A üniversitesi öğrenenlere sanal bir işletme ortamı sunmaktadır. Öğrenenler bu sanal şirketin çalışanları rolündedirler. Derslerde öğrenenlere çeşitli şirket problemleri sunulmakta ve roller verilmektedir. Öğrenenlerden problemlere çözüm üretmeleri beklenmektedir. Problemleri çözmeye çalışan öğrenenlere gerçek işletme deneyimleri yaşatılmaktadır. Bu verilerden yola çıkılarak öğrenenlerin gerçek şirkette çalışır gibi gerçek dünya objelerinden bilgisayar, yazılımlar vb. objeleri şirket problemlerine yönelik kullanmalarının sağlandığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

B Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, B üniversitesi öğrenenlere kampüs stajı ve endüstri stajı olanağı sağlamaktadır. Kampüs stajı öğrenenlerin kendi mesleki konularıyla ilgili laboratuvar çalışmalarını içermektedir. Öğrenenler kampüste yapılacak uygulamaları, yıl içinde kişisel bilgisayarlarında benzetim yazılımları ile uygulama imkânına sahiptirler. Endüstri stajında da öğrenenler mesleki alanlarına yönelik çeşitli kuruluşlarda çalışmaktadırlar. Bu verilerden yola çıkılarak öğrenenlere sağlanan bu ortamlarda, onların gerçek dünya objelerini kullandıkları yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

C üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenenlere gerçek yaşam bağlamında bir takım faaliyetler yaptırılıp yaptırılmadığı sorulmuştur. Öğrenenlerin her ders için 5 kez uygulama randevusu alarak kendi istediği tarih ve saatte laboratuvarlarda uygulama yaptıkları, tüm uygulamaların deney setleri, formları ve hangi deneylerin yapılacağına hazırlandığı bilgisi alınmıştır. Ayrıca belge taramasından elde edilen bilgiye göre, C üniversitesinde öğrenenlere çeşitli iş yerlerinde staj yaptırılmaktadır. Bu verilerden yola çıkılarak öğrenenlere sağlanan laboratuvar uygulamalarının ve stajların öğrenenin gerçek dünya objeleriyle etkileşimini sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenenlere gerçek yaşam bağlamında uygulamalar verilir verilmediği sorulmuştur. Öğrenenlere ikinci sınıfta grup çalışmasına dayalı bir proje dersi verildiği, bu derste öğrenenlerin günlük hayat konularından bir takım projeler yaptıkları bilgisi alınmıştır. Örnek olarak bir grup öğrencinin öğrenme yönetim sistemine bir modül yazdığı söylenmiştir. Bu verilerden yola çıkılarak D üniversitesinin, öğrenenlere gerçek dünya ile ilişkili proje çalışmaları vererek onların bilgisayar, yazılım gibi gerçek dünya objeleri ile etkileşimde bulunmasını sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

E Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, E üniversitesi öğrenenlere gerçek yaşam bağlamında uygulama ve staj olanakları sunmaktadır. Bu verilerden yola çıkılarak öğrenenlere sağlanan laboratuvar uygulamaları ve stajların öğrenenin gerçek dünya objeleriyle etkileşimini sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Öğrenenin Gerçek Dünya Objeleriyle Etkileşimi” kriterinin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programları tarafından karşılanma durumu, benzerlikleri ve farklılıkları ele alınarak Tablo 6 ve Tablo 7’de sunulmaktadır.

Tablo 6. “Öğrenenin Gerçek Dünya Objeleriyle Etkileşimi” Kriterini Karşılamada Benzerlikler

	A	B	C	D	E
A		-	-	-	-
B	-		Laboratuvar uygulamaları ve staj	-	Uygulama ve staj
C	-	Laboratuvar uygulamaları ve staj		-	Uygulama ve staj
D	-	-	-		-
E	-	Uygulama ve staj	Uygulama ve staj	-	

Tablo 7. “Öğrenenin Gerçek Dünya Objeleriyle Etkileşimi” Kriterini Karşılıamada Farklılıklar

	A	B	C	D	E
A		Sanal işletme ortamı	Sanal işletme ortamı	Sanal işletme ortamı	Sanal işletme ortamı
B	Kampüs stajı ve endüstri stajı Kampüs uygulamaları için sağlanan benzetim yazılımları		Kampüs stajı (100 saatlik örgün) Kampüs uygulamaları için sağlanan benzetim yazılımları	Kampüs stajı ve endüstri stajı Kampüs uygulamaları için sağlanan benzetim yazılımları	Kampüs stajı (100 saatlik örgün) Kampüs uygulamaları için sağlanan benzetim yazılımları
C	Laboratuvar uygulamaları ve staj	Her ders için, beş kez laboratuvar uygulaması, 40 iş günü staj		Laboratuvar uygulamaları ve staj	Her ders için, beş kez laboratuvar uygulaması, 40 iş günü staj
D	Projeler yoluyla öğrenenin gerçek dünya objeleri ile etkileşiminin sağlanması	Projeler yoluyla öğrenenin gerçek dünya objeleri ile etkileşiminin sağlanması	Projeler yoluyla öğrenenin gerçek dünya objeleri ile etkileşiminin sağlanması		Projeler yoluyla öğrenenin gerçek dünya objeleri ile etkileşiminin sağlanması
E	Uygulama ve staj	Uygulama (10 iş günü)	Uygulama (10 iş günü)	Uygulama ve staj	

(2) Gözlem ve Derinlemesine Düşünme; “Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Gözlem ve Derinlemesine Düşünme” kriterinin, tüm üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir.

A Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, A üniversitesi derslerin sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenleri bir takım sanal şirket problemleri ile karşılaştırmaktadır. Ayrıca A üniversitesinin internet üzerinden sunduğu demo dersler incelendiğinde, bazı derslerin ünite sonlarında öğrenenlere “Sıra Sizde” sayfaları sunulduğu görülmüştür. “Sıra Sizde” sayfalarında öğrenenlere dersin işlenen ünitesindeki bilgilerin uygulanmasına yönelik bir takım görevler verildiği gözlemlenmiştir. Bu verilerden yola çıkılarak, öğrenenlere sunulan problemler ve görevlerin onların meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşüncelerini sağladığı yorumu yapılabilir.

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, A üniversitesi öğrenenlere ekip çalışması için internet üzerinden çalışabilecekleri bir ekip sitesi sunmaktadır. Site olanakları içinde öğrenenlerin tartışmasını sağlayacak tartışma sayfası bulunmaktadır. Ayrıca öğrenenlere dersler hakkında tartışabildikleri ayrı bir tartışma sitesi sağlanmaktadır. Bunların dışında, öğrenenlere e-posta hizmeti, eşzamanlı olarak, görüntülü, sesli ve metin tabanlı iletişim olanakları sunulmaktadır. Bu verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki bu ortamların da öğrenenlerin meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşünmelerini, arkadaşları ve ilgili yetişkinlerle gözlem paylaşımlarını sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

B Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, B üniversitesi öğrenenlere e-posta ve forum ortamı sunmaktadır. Öğrenenlere kayıtlı oldukları her derse ait sanal bir not defteri sağlamaktadır. Ayrıca B üniversitesinin internet üzerinden sunduğu demo dersler incelendiğinde, bazılarının sonunda öğrenenlere çalışma soruları sorulduğu görülmüştür.

Çalışma sorularının öğrenenlerin etkinlikler hakkında düşünmesini sağladığı, sanal not defterinin öğrenenin düşündüklerini ve gözlemlediklerini not almasına imkân verdiği, e-posta ve forum ortamlarının da öğrenenlere tartışma ve iletişim olanakları sağlayarak etkinlikler hakkında düşünme ve gözlem paylaşımını desteklediği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, B üniversitesinin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme platformunun eşzamanlı sohbet ortamı bulunmaktadır. B üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenenlerin danışmanları ile eşzamanlı iletişim kurup kurmadıkları sorulduğunda yanıt olarak eşzamansız olduğu, eşzamanlı öğretimle ilgili çalışmaların devam ettiği bilgisi alınmıştır. Bu nedenle öğrenme ortamlarının, kriteri karşılama durumlarında benzerlikler ve farklılıklar incelenirken bu durum dikkate alınarak karşılaştırma yapılmıştır.

C Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, C üniversitesi öğrenenlere çeşitli ödevler sunmakta ve laboratuvar uygulamaları yaptırmaktadır. Öğrenenlere internet üzerinden yüksekokulla iletişim kurmaları için sağlanan programın sunduğu hizmetler arasında da eşzamanlı sohbet ortamı ve danışmanlar ile eşzamansız haberleşmede ortam sağlandığı görülmektedir. C üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede internete dayalı önlisans programlarının yürütüldüğü öğrenci iletişim programı hakkında bilgi alınmıştır. Program hizmetleri arasında danışman, konu uzmanları ve rehberlik hizmeti verecek kişiler ile öğrenenler arasında forum imkânı bulunduğu bilgisi alınmıştır. Yine C üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenci destek hizmetleri sorulduğunda, öğrenenlerin üniversite adına açılmış e-postası olduğu bilgisi alınmıştır.

Sunulan ödev ve uygulamaların öğrenenlerin meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşünmelerini sağladığı, e-posta, eşzamanlı sohbet ve forum ortamlarının da öğrenenlerin etkinlikler hakkında düşünmesini, birbirleriyle ve ilgili yetişkinlerle gözlem paylaşmasını desteklediği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenenlere gerçek yaşam bağlamında uygulamalar verilip verilmediği sorulduğunda, öğrenenlere ikinci sınıfta grup çalışmasına dayalı bir proje dersi verildiği, bu derste öğrenenlerin günlük hayat konularından bir takım projeler yaptıkları bilgisi alınmıştır. Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, D üniversitesi öğrenme ortamında öğrenenlere sohbet, forum ve e-posta hizmetleri sunmaktadır.

İkinci sınıfta proje dersi kapsamındaki proje çalışmalarının öğrenenlerin meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşünmelerini sağladığı düşünülebilir. Öğrenenlere sunulan sohbet, forum ve e-posta hizmetlerinin de öğrenenlerin etkinlikler hakkında düşünmelerini, arkadaşları ve ilgili yetişkinlerle gözlem paylaşmalarını sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

E Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, E üniversitesi öğrenme ortamında, öğrenenlere ödev ve uygulamalar verilmektedir. Ayrıca öğrenme ortamında öğrenenlere forum, sohbet ve e-posta hizmetleri sunulmaktadır. Öğrenme ortamında öğrenenler, derslerle veya özel konularla ilgili gözlemlerini yazabilecekleri not defteri yaratabilmektedirler.

Verilen ödev ve uygulamaların öğrenenlerin meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşüncelerini sağladığı düşünülebilir. Sunulan forum, sohbet, e-posta ve not defteri hizmetlerinin de öğrenenlerin etkinlikler hakkında düşünmesini, birbirleriyle ve ilgili yetişkinler ile gözlem paylaşımlarını sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Gözlem ve Derinlemesine Düşünme” kriterinin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programları tarafından karşılanma durumu, benzerlikleri ve farklılıkları ele alınarak Tablo 8 ve Tablo 9’da sunulmaktadır.

Tablo 8. “Gözlem ve Derinlemesine Düşünme” Kriterini Karşılamada Benzerlikler

	A	B	C	D	E
A		Forum, e-posta	Eşzamanlı sohbet, e-posta, forum	Eşzamanlı sohbet, forum, e-posta	Forum, eşzamanlı sohbet, e-posta
B	Forum, e-posta		Forum, e-posta	Forum, e-posta	Forum, e-posta, not defteri
C	Eşzamanlı sohbet, e-posta, forum	Forum, e-posta		Eşzamanlı sohbet, forum, e-posta	Ödev ve uygulamalar, eşzamanlı sohbet, forum, e-posta
D	Eşzamanlı sohbet, forum, e-posta	Forum, e-posta	Eşzamanlı sohbet, forum, e-posta		Eşzamanlı sohbet, forum, e-posta
E	Forum, eşzamanlı sohbet, e-posta	Forum, e-posta, not defteri	Ödev ve uygulamalar, eşzamanlı sohbet, forum, e-posta	Eşzamanlı sohbet, forum, e-posta	

Tablo 9. “Gözlem ve Derinlemesine Düşünme” Kriterini Karşılamada Farklılıklar

	A	B	C	D	E
A		Sanal işletme problemleri, Sıra Sizde sayfaları, ekip çalışmaları için ekip sitesi, eşzamanlı, görüntülü, sesli, metin tabanlı iletişim	Sanal işletme problemleri, Sıra Sizde sayfaları, ekip çalışmaları için ekip sitesi, eşzamanlı, görüntülü, sesli iletişim	Sanal işletme problemleri, Sıra Sizde sayfaları, ekip çalışmaları için ekip sitesi, eşzamanlı, görüntülü, sesli iletişim	Sanal işletme problemleri, Sıra Sizde sayfaları, ekip çalışmaları için ekip sitesi, eşzamanlı, görüntülü, sesli iletişim
B	Çalışma soruları, sanal not defteri		Çalışma soruları, sanal not defteri	Çalışma soruları, sanal not defteri	Çalışma soruları
C	-	Eşzamanlı sohbet		-	-
D	Projeler	Projeler, eşzamanlı sohbet	Projeler		Projeler
E	Not defteri	Eşzamanlı sohbet	Not defteri	Not defteri	

(3) Öğrenen Etkileşimleri; “Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Öğrenen Etkileşimleri” kriterinin, tüm üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir.

A Üniversitesi

A üniversitesi, öğrenenlere internet üzerinden program kılavuzu ve çalışma kılavuzu sağlamaktadır. Program kılavuzu ile verilecek derslerin tanıtımı, derslerin sunulacağı ortamın tanıtımı, ödevler hakkında bilgiler, akademik danışmanlık hizmetlerinin tanıtımı, kullanılan eğitim malzemeleri ve hizmet siteleri gibi programı tanıtıcı bilgiler yer almaktadır. Çalışma kılavuzu ile öğrenenlere öğretim yılı boyunca kullanacakları donanım ve yazılımlara yönelik ayarları ve bu ayarların nasıl yapılacağı anlatılmakta, sistemdeki tüm bileşenlerin etkili kullanımı için bilgi verilmektedir.

Öğrenenlerin öğretim süresince gerekli olan erişim ve iletişim araçlarını kurmaları, ayarlarını yapmaları ve kullanmaları için internet üzerinden animasyon destekli öğretici sayfalar bulunmaktadır. Ayrıca incelenen demo derslerde öğrenene yol gösterici olması açısından “çalışma koşulları” başlığı altında bir yönerge sunulduğu görülmüştür. Bu yönergede öğrenenlere eğitsel içeriği hangi sırada izleyecekleri ve bu süreç içinde akademik danışmanlık olanaklarından nasıl yararlanacakları konusunda yol

gösterilmektedir Öğrenenlere sunulan bu yönergeler ile onların ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için kullanmalarının sağlandığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

B Üniversitesi

B üniversitesi, internet üzerinden uzaktan eğitim sistemi ve eğitim programlarını tanıtan tanıtım kılavuzu ve öğretim platformunu kullanma rehberi sunmaktadır. Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, öğretim platformunda bulunan yardım aracı ile ders arayüzü ile ilgili yardım sağlamaktadır. Öğretim platformunun kullanımı konusunda internet üzerinden destek animasyonları sunmaktadır. Öğrenenlere sunulan yardım aracı, destek animasyonları ve kılavuzların onların ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için kullanmalarını sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, C üniversitesinde öğrenenlere sağlanan öğrenci iletişim programı ile yardım hizmeti sağlanmaktadır. C üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede, öğrenenleri genel sistem hakkında bilgilendirmek için bir hizmet verilip verilmediği sorulduğunda, kayıt sırasında kılavuz verildiği bilgisi alınmıştır. Bu olanakların öğrenenlerin ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için kullanmalarını sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, D üniversitesi öğrenenleri üniversiteye davet ederek oryantasyon programı sunmaktadır. Oryantasyon programında öğrenenlere internete dayalı önlisans programı hakkında bilgi verilmekte, bilgisayarları üzerine yükleyecekleri programlar verilerek, bunların kullanımı anlatılmaktadır. Ayrıca D üniversitesi internet üzerinden, ders sayfalarının kullanımı ile ilgili doküman sunmaktadır.

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede, öğrenenlere verilen CD-ROM'ların içeriği sorulduğunda, CD-ROM'larda öğrenme yönetim sistemi ile ilgili bilgi kütüklerinin yer aldığı belirtilmiştir. Öğrenenlerin neyi, nasıl ve ne zaman kullanacakları, bir quiz nasıl alınır, notları nasıl görürler, bir sorun olduğunda ne yaparlar, süreli quizlerde süre bittiğinde ne yapabilirler gibi bir takım ipuçlarının bulunduğu söylenmiştir. Bu olanakların öğrenenlerin ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için kullanmalarını sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

E Üniversitesi

E üniversitesi internet üzerinden uzaktan eğitim programı tanıtım kılavuzu sağlamaktadır. Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, öğrenme ortamında yardım ve yönlendirme aracı bulunmaktadır. E üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede yazılımların kullanımı konusunda öğretici destek hizmetleri hazırlanıp hazırlanmadığı sorulduğunda, öğrenenlere kullanacakları yazılımlar için interaktif simülasyonlar içeren CD-ROM'lar verildiği bilgisi alınmıştır. Sunulan bu hizmetlerin, sistemin çalışma ve işleyişi hakkında öğrenenlere yardım sağlayarak ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için kullanmalarını desteklediği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Öğrenen Etkileşimleri” kriterinin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programları tarafından karşılanma durumu, benzerlikleri ve farklılıkları ele alınarak Tablo 10 ve Tablo 11’de sunulmaktadır.

Tablo 10. “Öğrenen Etkileşimleri” Kriterini Karşılama Benzerlikler

	A	B	C	D	E
A		Program kılavuzu (internet üzerinden), internet üzerinden animasyon destekli öğreticiler	İnternete dayalı programı tanıtıcı kılavuz hizmeti	Kullanılacak öğrenme ortamının tanıtımının yapılması (internet üzerinden)	İnternete dayalı programı tanıtıcı kılavuz hizmeti (internet üzerinden)
B	Program kılavuzu (internet üzerinden), internet üzerinden animasyon destekli öğreticiler		Öğrenme ortamındaki yardım hizmeti, internete dayalı programı tanıtıcı kılavuz hizmeti	Kullanılacak öğrenme ortamının tanıtımının yapılması (internet üzerinden)	İnternete dayalı programı tanıtıcı kılavuz hizmeti (internet üzerinden), öğrenme ortamındaki yardım aracı
C	İnternete dayalı programı tanıtıcı kılavuz hizmeti	Öğrenme ortamındaki yardım hizmeti, internete dayalı programı tanıtıcı kılavuz hizmeti		-	İnternete dayalı programı tanıtıcı kılavuz hizmeti, öğrenme ortamındaki yardım hizmeti
D	Kullanılacak öğrenme ortamının tanıtımının yapılması (internet üzerinden)	Kullanılacak öğrenme ortamının tanıtımının yapılması (internet üzerinden)	-		Öğrenme ortamını tanıtıcı CD-ROM desteği
E	İnternete dayalı programı tanıtıcı kılavuz hizmeti (internet üzerinden)	İnternete dayalı programı tanıtıcı kılavuz hizmeti (internet üzerinden), öğrenme ortamındaki yardım aracı	İnternete dayalı programı tanıtıcı kılavuz hizmeti, öğrenme ortamındaki yardım hizmeti	Öğrenme ortamını tanıtıcı CD-ROM desteği	

Tablo 11. “Öğrenen Etkileşimleri” Kriterini Karşılama Farklılıklar

	A	B	C	D	E
A		Çalışma kılavuzu (internet üzerinden), öğrenme ortamındaki çalışma koşulları yönergesi	Program kılavuzu (internet üzerinden), çalışma kılavuzu (internet üzerinden), internet üzerinden animasyon destekli öğretmenler, öğrenme ortamındaki çalışma koşulları yönergesi	Program kılavuzu (internet üzerinden), çalışma kılavuzu (internet üzerinden), internet üzerinden animasyon destekli öğretmenler, öğrenme ortamındaki çalışma koşulları yönergesi	Çalışma kılavuzu (internet üzerinden), internet üzerinden animasyon destekli öğretmenler, öğrenme ortamındaki çalışma koşulları yönergesi
B	Öğrenme ortamında bulunan yardım aracı		Önlisans programını tanıtıcı kılavuz (internet üzerinden), öğretim platformunu kullanma rehberi (internet üzerinden), internet üzerinden destek animasyonları	Önlisans programını tanıtıcı kılavuz (internet üzerinden), öğrenme ortamında bulunan yardım aracı, internet üzerinden destek animasyonları	Öğretim platformunu kullanma rehberi (internet üzerinden), internet üzerinden destek animasyonları
C	Öğrenme ortamındaki yardım hizmeti	-		Öğrenme ortamındaki yardım hizmeti	-
D	Oryantasyon programı, öğrenme ortamını tanıtıcı CD-ROM desteği	Oryantasyon programı, öğrenme ortamını tanıtıcı CD-ROM desteği	Oryantasyon programı, öğrenme ortamını tanıtıcı CD-ROM desteği, internet üzerinden ders sayfalarının kullanım dökümanı		Oryantasyon programı, internet üzerinden ders sayfalarının kullanım dökümanı
E	Yazılım kullanımı konusunda öğretici CD-ROM desteği, öğrenme ortamındaki yardım aracı	Yazılım kullanımı konusunda öğretici CD-ROM desteği	Önlisans programı tanıtım kılavuzu (internet üzerinden), yazılım kullanımı konusunda öğretici CD-ROM desteği	Önlisans programı tanıtım kılavuzu (internet üzerinden), öğrenme ortamındaki yardım ve yönlendirme aracı	

(4) Araç Kullanımı; “Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Araç kullanımı” kriterinin, tüm üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir.

A Üniversitesi

A üniversitesinin incelenen demo ders sayfalarında, öğrenenlere sözlük, arama gibi araçlar sunulduğu görülmüştür. Bu araçlarla öğrenenlerin bilişsel gücünün zenginleştirildiği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

B Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, B üniversitesi öğrenme ortamında öğrenenlere sanal not defteri aracı sunmaktadır. Bu araç ile öğrenenlerin bilişsel gücünün zenginleştirildiği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

C üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede, öğrencinin bir takım konuları uygulamaya dönüştürme imkânı olup olmadığı sorulduğunda, laboratuvar çalışmaları örnek verilmiş ve öğrenenlere sağlanan laboratuvar uygulamalarında uygulamalar için gerekli olacak deney setlerinin bulunduğu bilgisi alınmıştır. Belge taramasından elde edilen bilgiye göre de, öğrenenlerin internet üzerinden kullandıkları iletişim programında uygulama bilgilerinin ve deneylerinin bulunduğu VCD dosyaları sağlanmaktadır. Öğrenenlere sağlanan deney setlerinin ve deneylerin bulunduğu VCD dosyalarının bilişsel araç kullanımını desteklediği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, üniversitenin kullandığı öğrenme yönetim sistemi, öğrenenlerin ders içeriği üzerinde arama yapabilmeleri için “ders içinde arama” aracını sunmaktadır. Bu araçla bilişsel araç kullanımının desteklediği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

E Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, E üniversitesinde kullanılan öğretim platformu çeşitli öğrenme araçları sağlamaktadır. Bunlardan not defteri ve arama/tarama araçlarının öğrenenlere sunulan bilişsel araçlar olduğu yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Araç kullanımı” kriterinin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programları tarafından karşılanma durumu, benzerlikleri ve farklılıkları ele alınarak Tablo 12 ve Tablo 13’de sunulmaktadır.

Tablo 12. “Araç Kullanımı” Kriterini Karşılamada Benzerlikler

	A	B	C	D	E
A		-	-	Arama aracı	Arama aracı
B	-		-	-	Not defteri
C	-	-		-	-
D	Arama aracı	-	-		Arama aracı
E	Arama aracı	Not defteri	-	Arama aracı	

Tablo 13. “Araç Kullanımı” Kriterini Karşılamada Farklılıklar

	A	B	C	D	E
A		Sözlük, arama aracı	Sözlük, arama aracı	Sözlük	Sözlük
B	Not defteri		Not defteri	Not defteri	-
C	Deney setleri	Deney setleri		Deney setleri	Deney setleri
D	-	Arama aracı	Arama aracı		-
E	Not defteri	Arama aracı	Not defteri, arama aracı	Not defteri	

Aktif öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanma durumlarına bakıldığında, kriterlerin tümünün tüm üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir. Bu bulgular, tüm üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının aktif öğrenmeyi sağladığı şeklinde yorumlanabilir.

4.2. Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme

İnternete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının yapıcı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumu Tablo 14’de verilmiştir.

Tablo 14. Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme

(Cevapsız: 0, Yok:1, Var:2)

		A	B	C	D	E
Uyumsuzluk/Şaşırma						
5	Öğrenme ortamı öğrenenlerin içsel bir ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenleri barındırmaktadır.	2	2	1	2	2
Zihinsel Modelleri Oluşturma ve Anlamlandırma						
6	Öğrenme ortamı öğrenenleri problemleri tanımlamada ve çözmeye uzmanlaşana kadar rutin olarak yeni tecrübelerle uğraştırmaktadır.	2	2	2	2	2

(5) Uyumsuzluk/Şaşırma; “Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Uyumsuzluk/Şaşırma” kriterinin, A, B, D ve E üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı, C üniversitesi öğrenme ortamı tarafından karşılanmadığı görülmektedir.

A Üniversitesi

A üniversitesinin incelenen demo derslerinde resim, animasyon ve ipuçlarının sıkça kullanıldığı görülmüştür. Ayrıca derslerin uygulama bölümlerinde çeşitli problemlerin sunulduğu gözlemlenmiştir.

Öğrenenlere sunulan problemlerin öğrenende merak uyandırdığı, yeni tecrübeler yaşamasını sağladığı; içerik aktarımında kullanılan resim, animasyon ve ipuçlarının da öğrenenlerde ilgi ve merak uyandıran öğeler olduğu yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

B Üniversitesi

B üniversitesinin incelenen demo derslerinde, resim, animasyon, video dosyalarına bağlantılar ve fotoğraflar bulunduğu görülmüştür. Öğrenme ortamındaki bu bileşenlerin öğrenenlerin içsel bir ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenler olduğu yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

C üniversitesinde internete dayalı önlisans programlarıyla ilgili internet üzerinden verilen bileşenler incelendiğinde, ders kitaplarının pdf formatında internet üzerinden sunulduğu, animasyonlara ve ilgi çekici görsel bileşenlere az sayıda yer verildiği görülmüştür. Bunun dışında uzaktan eğitim, öğrenenlerin kullandıkları iletişim programı ile yürütülmektedir. C üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede, ders içeriklerinde animasyon kullanımı ve görsel efektlerin yer alıp almadığı sorulduğunda, bu bileşenlerin az olduğu ve hazırlıklarının uzun sürdüğü şeklinde bilgi alınmıştır. Bu nedenle C üniversitesi öğrenme ortamında öğrenenlerde ilgi ve merak uyandıracak bileşenlerin yetersiz olduğu yorumu yapılarak kriterin karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

D üniversitesinin incelenen demo derslerinde, resim, fotoğraf, video klip ve animasyonlara yer verildiği görülmüştür. Öğrenme ortamındaki bu bileşenlerin öğrenenlerin içsel bir ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenler olduğu yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

E Üniversitesi

E üniversitesi demo derslerine ulaşamadığından öğrenme ortamındaki ilgi çekici bileşenler incelenememiştir. Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, öğrenenler her ders için animasyon ve simülasyon destekli ders malzemesine internet üzerinden erişebilmektedir. E üniversitesi öğrenme ortamındaki animasyon ve simülasyon destekli ders malzemesinin öğrenenlerin içsel bir ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenler olduğu yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Uyumsuzluk/Şaşırma” kriterinin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programları tarafından karşılanma durumu, benzerlikleri ve farklılıkları ele alınarak Tablo 15 ve Tablo 16’da sunulmaktadır.

Tablo 15. “Uyumsuzluk/Şaşıрма” Kriterini Karşılamada Benzerlikler

	A	B	D	E
A		Resim, animasyon	Resim, animasyon	Animasyon
B	Resim, animasyon		Resim, animasyon, video, fotoğraf	Animasyon
D	Resim, animasyon	Resim, animasyon, video, fotoğraf		Animasyon
E	Animasyon	Animasyon	Animasyon	

Tablo 16. “Uyumsuzluk/Şaşıрма” Kriterini Karşılamada Farklılıklar

	A	B	D	E
A		İpuçları, problem sunumu	İpuçları, problem sunumu	(demo çalışmadığından incelenemedi)
B	Video dosyaları, fotoğraf		-	(demo çalışmadığından incelenemedi)
D	Fotoğraf, video klip	-		(demo çalışmadığından incelenemedi)
E	(demo çalışmadığından incelenemedi)	(demo çalışmadığından incelenemedi)	(demo çalışmadığından incelenemedi)	

(6) Zihinsel Modelleri Oluşturma ve Anlamlandırma; “Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Zihinsel Modelleri Oluşturma ve Anlamlandırma” kriterinin, tüm üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir.

A Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, A üniversitesinde öğrenenlere sanal işletme ortamı sunulmaktadır. Derslerle ilgili uygulamalar ve ödevlerde öğrenenlere çeşitli şirket problemleri verilmekte ve bu problemlerin çözümleri istenmektedir. Sanal işletme ortamının öğrenenlerin kendilerini şirket çalışanı gibi hissetmelerini sağladığı, öğrenenlerin problem çözme becerilerini geliştirip, yeni tecrübeler yaşamalarını sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

B Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, B üniversitesi yaz stajlarında öğrenenlere çeşitli ödevler sunmaktadır. Öğrenenler çeşitli kaynaklardan araştırma yaparak, önceki

bilgilerini kullanarak ödevlerini yapmaya çalışmaktadırlar. Öğrenenler kampüste yapılacak uygulamaları, yıl içinde kişisel bilgisayarlarında benzetim yazılımları ile uygulama imkânına sahiptirler. Ayrıca, öğrenenlere kampüs stajı dışında çeşitli iş yerlerinde endüstri stajı yaptırılmaktadır.

Yaz stajlarında öğrenenlere sunulan ödevlerin, onların karşılaştıkları bir problemi nasıl çözecekleri konusunda deneyim sahibi olmalarını sağladığı yorumu yapılabilir. Öğrenenlere sağlanan benzetim yazılımlarının ve çeşitli iş yerlerinde yaptıkları endüstri stajlarının da onların farklı deneyimler kazanmasını sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, C üniversitesinde internet üzerinden derslere yönelik dönem ödevleri verilmektedir. Öğrenenlere staj ve laboratuvar uygulamaları olanakları sağlanmaktadır.

Verilen ödevlerin öğrenenlerin çeşitli problemler çözmelerini sağlayarak, yeni tecrübeler yaşamasına olanak tanıdığı yorumu yapılabilir. Staj ve laboratuvar uygulamalarının da öğrenenlerin yeni tecrübeler yaşamasını sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişiye e-posta aracılığı ile, öğrenme ortamında öğrenenlerin problemleri tanımlamasına, çözmeye ve yeni tecrübelerine anlam yüklemesine olanak sağlanıp sağlanmadığı sorulmuştur. Yanıt olarak verilen proje ve ödevlerin bu konuda yönlendirici olduğu bilgisi alınmıştır. Alınan bilgiler ışığında, kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

E Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, E üniversitesi internete dayalı önlisans programında yapılan ara sınavlar çevrim içi sınav, ödev ya da proje şeklinde uygulanmaktadır. Öğrenenlere laboratuvar ve staj uygulamaları sağlanmaktadır.

Verilen ödev ve projelerin öğrenenlere yeni problemlerin sunulmasını sağlayarak, onların farklı tecrübeler edinmelerine imkân verdiği yorumu yapılabilir. Öğrenenlere sağlanan laboratuvar ve staj uygulamalarının da onların farklı deneyimler yaşamalarını sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Zihinsel Modelleri Oluşturma ve Anlamlandırma” kriterinin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programları tarafından karşılanma durumu, benzerlikleri ve farklılıkları ele alınarak Tablo 17 ve Tablo 18’de sunulmaktadır.

Tablo 17. “Zihinsel Modelleri Oluşturma ve Anlamlandırma” Kriterini Karşılamada

Benzerlikler

	A	B	C	D	E
A		Ödev ve uygulama	Ödev ve uygulama	Ödevler	Ödev ve uygulama
B	Ödev ve uygulama		Ödev ve uygulama	Ödevler	Ödev ve uygulama
C	Ödev ve uygulama	Ödev ve uygulama		Ödevler	Ödev ve uygulama
D	Ödevler	Ödevler	Ödevler		Projeler ve ödevler
E	Ödev ve uygulama	Ödev ve uygulama	Ödev ve uygulama	Projeler ve ödevler	

Tablo 18. “Zihinsel Modelleri Oluşturma ve Anlamlandırma” Kriterini Karşılamada

Farklılıklar

	A	B	C	D	E
A		Sanal işletme ortamındaki problemler	Sanal işletme ortamındaki problemler	Sanal işletme ortamındaki problemler	Sanal işletme ortamındaki problemler
B	Staj ödevleri ve uygulamaları		Staj ödevleri, uygulamalar için benzetim yazılımları	Staj ödevleri ve uygulamaları	Staj ödevleri, uygulamalar için benzetim yazılımları
C	Dönem ödevleri, laboratuvar uygulamaları ve staj	Dönem ödevleri		Dönem ödevleri, laboratuvar uygulamaları ve staj	Dönem ödevleri
D	Projeler	Projeler	Projeler		-
E	Ara sınav ödev ve projeleri, laboratuvar uygulamaları ve staj	Ara sınav ödev ve projeleri	Ara sınav ödev ve projeleri	Ara sınav ödev ve projeleri, laboratuvar uygulamaları ve staj	

Yapıcı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanma durumlarına bakıldığında, A, B, D ve E üniversitelerinin yapıcı öğrenmeyi destekleyici ortamlar sunduğu, C üniversitesinin öğrenme ortamının öğrenenin ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenlerinin yetersiz olduğu görülmektedir.

4.3. Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme

İnternete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının kasıtlı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumu Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme

(Cevapsız: 0, Yok:1, Var:2)

		A	B	C	D	E
Hedef Yönlülük						
7	Öğrenme ortamı öğrenenlere belirtilen hedeflerin elde edilmesine katkı sağlayan etkinlikler sunmaktadır.	2	2	0	2	0
Kendi Hedeflerini Koyma						
8	Öğrenme ortamı öğrenme hedeflerini geliştirme ve ifade etme sorumluluğunu öğrenenlere bırakmıştır.	1	1	0	2	0
Kendi Öğrenmesini Düzenleme						
9	Öğrenme ortamı öğrenenlerin hedeflere yönelik kendi ilerlemelerini izlemelerini ve raporlamalarını sağlamaktadır.	1	2	1	1	1
Araçla Öğrenme- Nasıl Öğrenildiği						
10	Öğrenme ortamı öğrenmede yer alan süreçlere ve stratejilere (hem başarılı hem başarısız) ilişkin tartışmayı teşvik etmektedir.	2	0	2	0	2
Etkinliğin Odağı Olan Hedeflere Yönelik Araç İfade Etme						
11	Öğrenme ortamında öğrenenler belirtilmiş öğrenme hedefleriyle doğrudan ilişkili olmaları bakımından meşgul oldukları etkinlikleri tanımlarlar.	2	2	0	2	0
Öğrenme Hedefleri Destekli Araç Teknolojisi Kullanımı						
12	Öğrenme ortamında teknolojinin kullanımı belirtilen öğrenme hedeflerinin elde edilmesine güçlü katkıda bulunmaktadır.	2	2	2	2	2

(7) Hedef Yönlülük; “Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Hedef Yönlülük” kriterinin, A, B ve D üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir. C ve E üniversitelerine yönelik belge tarama ve görüşme yöntemleri ile bir veri elde edilememiştir. Bu üniversitelerin demo dersleri görülemediğinden ve uzmanlara

gönderilen e-postalara da yanıt alınmadığından kriteri karşılama durumlarının cevapsız kaldığı görülmektedir.

A ve B Üniversiteleri

A ve B üniversitelerinin internet üzerinden sunulan demo derslerine bakılmıştır. Sunulan etkinliklerin öğrenme hedefleri ile tutarlı olduğu gözlenmiş ve kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişiye e-posta aracılığı ile ders demolarında öğrenme hedeflerinin görülemediği, öğrenme ortamında öğrenenlere sağlanan etkinliklerin belirtilen hedeflerin elde edilmesine katkı sağlayıp sağlanmadığının bu nedenle incelenemediği belirtilerek, soru aynen iletilmiştir. Yanıt olarak, yapılacak etkinliklerin ve bunların neye yarayacağını gerçek derslerde hafta bazında verildiği, ancak her derste öğrenme hedeflerinin açık olarak yazılı olmadığı bilgisi alınmıştır. Alınan bilgiler ışığında, öğrenme ortamında yapılacak etkinlikler ve bunların neye yarayacakları belirtildiği için öğrenme hedeflerinin elde edilmesine katkı sağlayan etkinlikler sunulduğu yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

(8) Kendi Hedeflerini Koyma; “Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Kendi Hedeflerini Koyma” kriterinin, A ve B üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanmadığı görülmektedir. D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının ise kriteri karşıladığı görülmektedir. C ve E üniversitelerine yönelik belge tarama ve görüşme yöntemleri ile bir veri elde edilememiştir. Bu üniversitelerin demo dersleri görülemediğinden ve uzmanlara gönderilen e-postalara da yanıt alınmadığından kriteri karşılama durumlarının cevapsız kaldığı görülmektedir.

A Üniversitesi

A üniversitesinin internet üzerinden sunduğu demo dersler incelendiğinde öğrenme hedeflerinin, ünitelerin konular ve uygulamalar başlıklarının giriş sayfalarında öğrenene

hazır bir şekilde sunulduğu görülmüştür. Hedefler eğitimciler tarafından önceden belirlendiği için kriterin karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

B Üniversitesi

B üniversitesinin internet üzerinden sunduğu demo dersleri incelendiğinde öğrenme hedeflerinin eğitimciler tarafından önceden belirlenerek öğrenene sunulduğu görülmüş, kriterin karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişiye e-posta aracılığı ile öğrenme hedeflerini geliştirme ve ifade etme sorumluluğunun öğrenenlere bırakılıp bırakılmadığı sorulmuştur. Yanıt olarak, D üniversitesinin öğrenme ortamında öğrenme hedeflerini geliştirme ve ifade etme sorumluluğunun daha çok öğrenenlere bırakıldığı, eğitimcilerin yönlendirmelerinin bulunduğu belirtilmiştir. Alınan bilgiler ışığında, kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

(9) Kendi Öğrenmesini Düzenleme; “Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Kendi Öğrenmesini Düzenleme” kriterinin, A, C, D ve E üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanmadığı, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamı tarafından karşılandığı görülmektedir.

A Üniversitesi

A üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede, öğrenenlerin kendi ilerlemelerini izleyebilecekleri bir hizmetin olup olmadığı sorulmuştur. Derslerde her hafta bir ünite yayınlandığı, öğrenenin bütün üniteyi o hafta içinde tamamladığı belirtilmiştir. Öğrenenden 4-5 üniteden sonra kapsamlı bir ödev istendiği, ödevlerini tamamlayıp gönderen öğrenenlerin ödev sonuçlarına ödev sayfasındaki sorgulama bölümünden ulaşabildiği söylenmiştir. Her hafta yapılacak etkinlikler belli olduğundan ayrı bir raporlama sistemine gerek duyulmadığı bilgisi alınmıştır. Alınan bilgiler ışığında, kriterin karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

B Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, B üniversitesi öğrenme ortamı, öğrenene derslere ait ilerleme raporu sunmaktadır. Öğrenen raporu almak istediği dersi seçtikten sonra, ortamda yer alan ilerleme raporu bağlantısı ile, o derse son erişim zamanı, tamamlanma zamanı, kısa sınava ait skoru, erişim sayısı ve toplamda o aktivitede geçirdiği zamanı görebilmektedir. Sağlanan bu hizmet ile öğrenenlerin kendi öğrenmelerini düzenlemesine imkân verildiği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, C üniversitesi öğrenene internet üzerinden yüksekokulla iletişime geçebileceği öğrenci iletişim programı sunmaktadır. Bu programın öğrenene sağladığı hizmetler incelendiğinde öğrenenlerin hedeflere yönelik kendi ilerlemelerini izlemelerini ve raporlamalarını sağlayan bir hizmete rastlanmamıştır. Bu bilgiler ışığında, kriterin karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişiye e-posta aracılığı ile, öğrenme ortamında öğrenenlerin kendi ilerlemelerini izleyebilecekleri raporlara ulaşım ulaşılmadıkları sorulmuştur. Öğrenme ortamında sonuçların ve önerilerin öğrenenlere sürekli iletildiği bilgisi alınmıştır. Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, kullanılan öğrenme yönetim sistemi öğrenci izleme sistemlerini desteklemektedir ancak öğrenenlere sunulan bir ilerleme raporu hizmetine rastlanmadığından kriterin karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

E Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgilere göre, E üniversitesinin kullandığı öğrenme yönetim sisteminde öğrenci izleme aracı bulunmaktadır ancak öğrenenlerin dersi izleme ilerleme ve performansları eğiticiler tarafından görülebilmektedir. Bu bilgiler ışığında, kriterin karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

(10) Araçla Öğrenme - Nasıl Öğrenildiği; “Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Araçla Öğrenme” kriterinin, A, C ve E üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir. B ve D üniversitelerine yönelik belge tarama, görüşme ve demo ders inceleme yöntemleri ile bir veri elde edilememiştir. B ve D üniversitelerinden konuyla ilgili uzman kişilere e-posta aracılığı ile soru aynen iletilmiştir. Soruya yanıt alınamadığından kriteri karşılama durumlarının cevapsız kaldığı görülmektedir.

A Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, A üniversitesi öğrenenlere tartışma sitesi sağlamaktadır. Burada öğrenenler programa ait dersler ve ders içerikleri ile ilgili görüş ve önerilerini paylaşabilmektedirler. Öğrenenler tartışma sitesinde derslere ait tartışma panolarına, ilgili dersin ilgili ünitesi ile ilgili görüş ve önerilerini ekleyebilmektedirler.

A üniversitesinin öğrenenlere sunduğu tartışma sitesi ile öğrenmede yer alan süreçlere ve stratejilere ilişkin tartışmayı teşvik ettiği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, C üniversitesinin öğrenenlere internet üzerinden yüksekokulla iletişime geçmeleri için sağladığı programda, öğrenenlerin herhangi bir konuda yüksekokula önerilerini, şikâyetlerini ve görüşlerini yazabilecekleri bir ortam bulunmaktadır. C üniversitesinin öğrenenlere sunduğu bu ortam ile öğrenmede yer alan süreçlere ve stratejilere ilişkin tartışmayı teşvik ettiği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

E Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, E üniversitesi öğrenenlere yüksekokulla ilgili önerilerini iletmeleri için internet üzerinden bir forum ortamı sağlamaktadır. E üniversitesinin öğrenenlere sunduğu bu ortam ile öğrenmede yer alan süreçlere ve stratejilere ilişkin tartışmayı teşvik ettiği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

(11) Etkinliğin Odağı Olan Hedeflere Yönelik Araç İfade Etme; “Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Etkinliğin Odağı Olan Hedeflere Yönelik Araç İfade Etme” kriterinin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanıp karşılanmadığı, “Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Hedef Yönlülük” kriterinin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanma durumlarına bakılarak değerlendirilmiştir.

Değerlendirme sonuçlarına göre, “Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Etkinliğin Odağı Olan Hedeflere Yönelik Araç İfade Etme” kriterinin, A, B ve D üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı, C ve E üniversitelerinin kriteri karşılama durumlarının cevapsız kaldığı görülmektedir.

“Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Hedef Yönlülük” kriterinin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanma durumlarına bakıldığında, A B ve D üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının öğrenenlere belirtilen hedeflerin elde edilmesine katkı sağlayan etkinlikler sundukları görülmektedir. Bu doğrultuda A, B ve D üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarında, öğrenenlerin belirtilmiş öğrenme hedefleriyle doğrudan ilişkili olmaları bakımından meşgul oldukları etkinlikleri tanımlayabilecekleri, yani meşgul oldukları etkinliklerle belirtilmiş öğrenme hedefleri arasındaki ilişkiyi görebilecekleri yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

(12) Öğrenme Hedefleri Destekli Araç Teknolojisi Kullanımı; “Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Öğrenme Hedefleri Destekli Araç Teknolojisi Kullanımı” kriterinin, tüm üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir.

A Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, A üniversitesi öğrenenlere eğitim malzemesi olarak internete dayalı dersler, CD-ROM ortamındaki uygulama videoları ve lisanslı yazılımlar sunmaktadır. Kullanılan bu teknolojilerin öğrenme hedeflerinin elde edilmesine katkıda bulunduğu yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

B Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, B üniversitesi öğrenenlere internete dayalı dersler ve bazı dersler için yardımcı CD paketleri sağlamaktadır. B üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede, internet üzerinden sunulan materyaller dışında öğrenciye ne gibi bileşenler sunulduğu sorulduğunda, kullanılan programların hemen hepsinin lisanslarının alınarak öğrenenlere program desteğinin verildiği bilgisi alınmıştır. Kullanılan bu teknolojiler ile belirtilen öğrenme hedeflerinin elde edilmesine katkı sağlandığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, C üniversitesi okula kayıt yaptırıldığında öğrenenlere ders notlarına ait CD ve internet üzerinden yüksekokulla iletişime girebilecekleri öğrenci iletişim programının olduğu bir CD vermektedir. İnternet üzerinden ders kitaplarını pdf olarak yayınlamaktadır. Sunulan bu teknolojiler ile öğrenme hedeflerinin elde edilmesine katkı sağlandığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, D üniversitesi öğrenenlere çeşitli yazılımlar, CD-ROM ve internet üzerinden ulaştıkları ders notlarını sağlamaktadır. Sunulan bu teknolojiler ile öğrenme hedeflerinin elde edilmesine katkı sağlandığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

E Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, E üniversitesi öğrenenlere bir kısım ders malzemelerini içeren CD-ROM ve animasyon ve simülasyon destekli internete dayalı

ders malzemelerini sağlamaktadır. Sağlanan bu teknolojiler ile öğrenme hedeflerinin elde edilmesine katkı sağlandığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kasıtlı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanma durumlarına bakıldığında, öğrenenlerin kendi hedeflerini belirlemesine ve kendi öğrenmesini düzenlemesine imkân veren ortamlar yaratılması konularında yetersiz kaldığı görülmektedir. Öğrenme ortamlarının tümünün, kullanılan teknolojileri ile belirtilen öğrenme hedeflerinin elde edilmesine katkıda bulunarak kasıtlı öğrenmeyi desteklediği görülmektedir.

4.4. Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme

İnternete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının özgün öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumu Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme

(Cevapsız: 0, Yok:1, Var:2)

		A	B	C	D	E
Karmaşıklık						
13	Öğrenme ortamında öğrenenlerin karşılaştıkları görevler gerçek dünyaya ait karmaşık ve zor görevlerdir.	2	0	0	2	0
Daha Yüksek Seviyede Düşünme						
14	Öğrenme ortamında öğrenenlerin hipotezler üretmesi, incelemeler yürütmesi ve öngörülerde bulunması beklenmektedir.	2	2	2	2	0
Problemlerin Tanınması						
15	Öğrenme ortamı öğrenenleri bozuk yapıli problemlerle karşılaştırmaktadır ve problemi tanımada ve tanımlamadaki yeterliliklerini geliştirmelerini desteklemektedir.	2	0	0	0	0
Doğru Cevaplar						
16	Öğrenme ortamında öğrenenlere yeni problemler sunulmaktadır ve bu problemler “doğru cevaplardan” ziyade çeşitli nitelikte karışık çözümler içermektedir.	2	0	2	2	0

(13) Karmaşıklık; “Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Karmaşıklık” kriterinin, A ve D üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir. B, C ve E

üniversitelerinin kriteri karşılama durumlarına yönelik belge tarama, görüşme ve demo ders inceleme veri toplama yöntemleri ile bir veri elde edilememiştir. Konuyla ilgili uzman kişilere e-posta aracılığı ile soru aynen iletilmiştir. Soruya yanıt alınmadığından kriteri karşılama durumlarının cevapsız kaldığı görülmektedir.

A Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, A üniversitesi öğrenenlere sanal işletme ortamında gerçekçi işletme deneyimleri sunmaktadır. Öğrenenlere sunulan ödevler ve uygulamalar sanal şirket problemlerine dayandırılmaktadır. Bu bilgiler ışığında, öğrenenlere verilen ödev ve uygulamalardaki problemlerin gerçek dünya ile ilişkili, karmaşık ve zor görevler olduğu yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenenlere gerçek yaşam bağlamında uygulamalar verilip verilmediği sorulmuştur. Öğrenenlere ikinci sınıfta grup çalışmasına dayalı bir proje dersi verildiği, bu derste öğrenenlerin günlük hayat konularından bir takım projeler yaptıkları bilgisi alınmıştır. Örnek olarak bir grup öğrencinin öğrenme yönetim sistemine bir modül yazdığı söylenmiştir. Bu bilgiler ışığında öğrenenlere gerçek dünya ile ilişkili proje çalışmaları yaptırılarak, karmaşık ve zor görevler sunulduğu yorumu yapılabilir. D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişiye e-posta aracılığı ile soru aynen iletilildiğinde de öğrenenlere hem karmaşık hem de basit görevlerin sunulduğu bilgisi alınmıştır. Bu verilerden yola çıkılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

(14) Daha Yüksek Seviyede Düşünme; “Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Daha Yüksek Seviyede Düşünme” kriterinin, A, B, C ve D üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir. E üniversitesinin kriteri karşılama durumuna yönelik belge tarama ve görüşme veri toplama yöntemleri ile bir veri elde edilememiş, demo derslerine ulaşılamamıştır. Konuyla ilgili uzman kişiye e-posta

aracılığı ile soru aynen iletilmiştir. Soruya yanıt alınamadığından kriteri karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir.

A Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgilere göre, A üniversitesinde, öğrenenlere uygulamalı tüm derslerin her ünitesinde bulunan uygulamalarda ve bu derslere yönelik ödevlerde şirket problemi sunulmaktadır. Öğrenenlere bir rol tanımı yapılmakta ve tıpkı bir işletmede çalışan gibi bu problemlere çözüm bulmaları istenmektedir. Öğrenenlere çeşitli ekip ödevleri sunulmaktadır. Bu ödevleri gerçekleştirmelerini destekleyici ekip sitesi sağlanmaktadır. Ekip sitesinde öğrenenlere tartışma ortamları sağlanmaktadır.

Derslerin uygulama ve ödevlerinde sunulan işletme problemlerinin, öğrenenlerin incelemeler yürütmesi ve öngörülerde bulunmasını sağladığı yorumu yapılabilir. Ekip sitesindeki tartışma ortamı ile de öğrenenlerden yalnızca bilgiyi ezberlemelerinin beklenmediği, öğrenenlerin grup tartışmaları ile fikirler ve çözümler geliştirerek, yaratma ve sorgulama yeteneklerini geliştirmelerinin sağlandığı düşünülebilir.

Sağlanan bu olanaklar ile öğrenenlerden yüksek seviyede düşüncelerinin beklendiği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

B Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgilere göre, B üniversitesinde zorunlu bir ders olan “Yönlendirilmiş Çalışma” dersi okutulmaktadır. Bu ders, okulu bitirme aşamasına gelmiş bir öğrencinin, mesleği ile ilgili bir konuda derinlemesine araştırma yapması, çalışma konusuyla ilgili kendisini geliştirmesi, yaptığı çalışmayı önceden belirlenmiş şartlara uygun halde belgeleyebilmesi ve bunları sunabilmesi amacıyla hazırlanmıştır. “Yönlendirilmiş Çalışma” dersi ile öğrenenlerin yapmış oldukları araştırmaların onların incelemeler yürütmesi, öngörülerde bulunması ve daha yüksek seviyede düşünmesini sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

C üniversitesinin internete dayalı önlisans programlarını yürüttüğü internet sitesindeki dönem ödevlerine bakıldığında öğrenenin incelemeler yürütmesi ve öngörülerde bulunmasını gerektiren türde ödevlere yer verildiği görülmüştür. Ödevlerle öğrenenlerin daha yüksek seviyede düşünmesinin sağlandığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır (örnek ödevler: web sayfası hazırlama, işletim sistemi inceleme ve görüş belirtme).

D Üniversitesi

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenenlere gerçek yaşam bağlamında uygulamalar verilir verilmediği sorulduğunda, öğrenenlere ikinci sınıfta grup çalışmasına dayalı bir proje dersi verildiği, bu derste öğrenenlerin günlük hayat konularından bir takım projeler yaptıkları bilgisi alınmıştır (örnek proje: Öğrenme yönetim sistemine bir modül yazma). Bu projelerin öğrenenlerin incelemeler yürütmesi ve öngörülerde bulunmasını gerektirdiği düşünülerek kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Daha Yüksek Seviyede Düşünme” kriterinin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programları tarafından karşılanma durumu, benzerlikleri ve farklılıkları ele alınarak Tablo 21 ve Tablo 22’de sunulmaktadır.

Tablo 21. “Daha Yüksek Seviyede Düşünme” Kriterini Karşılamada Benzerlikler

	A	B	C	D
A		-	Ödevler	Ekip çalışması
B	-		-	İkisi de araştırmaya yönelik bir ders kapsamında gerçekleşiyor.
C	Ödevler	-		-
D	Ekip çalışması	İkisi de araştırmaya yönelik bir ders kapsamında gerçekleşiyor.	-	

Tablo 22. “Daha Yüksek Seviyede Düşünme” Kriterini Karşılama Farklılıklar

	A	B	C	D
A		Uygulamalı tüm derslerin her ünitesinde ve ders ödevlerinde sunulan işletme problemleri, ekip ödevlerindeki ekip sitesi olanağı	Uygulamalı tüm derslerin her ünitesinde ve ders ödevlerinde sunulan işletme problemleri, ekip ödevlerindeki ekip sitesi olanağı	Uygulamalı tüm derslerin her ünitesinde ve ders ödevlerinde sunulan işletme problemleri, ekip ödevlerindeki ekip sitesi olanağı
B	Yönlendirilmiş çalışma dersi ile araştırma sağlaması		Yönlendirilmiş çalışma dersi ile araştırma sağlaması	Yönlendirilmiş çalışma dersi ile araştırma sağlaması
C	Dönem ödevleri ile araştırma sağlaması	Dönem ödevleri ile araştırma sağlaması		Dönem ödevleri ile araştırma sağlaması
D	Proje dersi ile araştırma sağlaması	Proje dersi ile araştırma sağlaması	Proje dersi ile araştırma sağlaması	

(15) Problemlerin Tanınması; “Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Problemlerin Tanınması” kriterinin, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamı tarafından karşılandığı görülmektedir. B, C, D ve E üniversitelerinin kriteri karşılama durumlarına yönelik belge tarama, görüşme ve demo ders inceleme veri toplama yöntemleri ile bir veri elde edilememiştir. Konuyla ilgili uzman kişilere e-posta aracılığı ile soru aynen iletilmiştir. Soruya yanıt alınamadığından kriteri karşılama durumlarının cevapsız kaldığı görülmektedir.

Belge taramasından elde edilen bilgilere göre, A üniversitesinde derslerde verilen ekip ödevlerinde öğrenenler problemi çözmek için görev dağılımı gerçekleştirmektedirler. Bu yüzden verilen problemi tanımladıktan sonra alt problemleri de çıkarmak ve çözmek zorundadırlar. Böylece verilen problemlerin öğrenenler tarafından arındırıldığı problemi tanıma ve tanımlamadaki yeterliliklerinin geliştirildiği düşünülerek kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

(16) Doğru Cevaplar; “Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Doğru Cevaplar” kriterinin, A, C ve D üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir. B ve E üniversitelerinin kriteri karşılama durumlarına yönelik belge tarama, görüşme ve

demo ders inceleme veri toplama yöntemleri ile bir veri elde edilememiştir. Konu ile ilgili uzman kişilere e-posta yolu ile sorulan sorulara da yanıt alınmadığından kriteri karşılama durumlarının cevapsız kaldığı görülmektedir.

A Üniversitesi

A üniversitesinin incelenen demo derslerinde bazı ünitelerde uygulamalar sonrasında “Sıra Sizde” sayfaları sunulduğu görülmüştür. “Sıra Sizde” sayfaları ile öğrenenlere karışık çözümleri bulunan bir takım görevler verildiği gözlemlenmiştir. Öğrenenden beklenen özgün bir çalışma gerçekleştirmesidir. Sunulan problemin doğru bir cevabı yoktur. Problemi çözen kişinin özgün çalışması sonucu çözüm karmaşıklaşmaktadır. Sunulan “Sıra Sizde” sayfaları ile öğrenenlerin daha önceden edindiği tecrübeler yolu ile sunulan yeni problemi çözmeye çalıştıkları, problemlerin karışık çözümler içerdiği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

C üniversitesinin derslere yönelik olarak internet ortamında sunduğu dönem ödevlerinin içeriği incelendiğinde, web sayfası yapma, bir işletim sistemini inceleme ve sistem hakkındaki görüşlerini yazma gibi tek bir doğru cevabın olmadığı türde ödev konuları bulunduğu görülmüştür. Bu ödevlerle öğrenenlerden özgün bir çalışma gerçekleştirmelerinin beklendiği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişiye e-posta aracılığı ile, öğrenme ortamında öğrenenlere yeni problemler sunulup sunulmadığı ve bu problemlerin “doğru cevaplardan” ziyade çeşitli nitelikte karışık çözümler içerip içermediği sorulmuştur. Alınan bilgiye göre D üniversitesi öğrenme ortamında öğrenenlere yeni problemler sunmaktadır ve bu problemler “doğru cevaplardan” ziyade çeşitli nitelikte karışık çözümler içermektedir. Ayrıca konuyla ilgili uzman kişiyle yapılan görüşmede uzman kişi öğrencilere verilen proje dersinin nasıl olduğunu anlatırken “öğrenme yönetim sistemine bir modül yazma” proje görevini örnek olarak vermiştir. Bu proje görevi tek bir doğru cevabı olmayan, karışık çözümler içeren özgün bir görevdir. Bu bilgiler

ışığında verilen proje görevlerinin çeşitli nitelikte karışık çözümler içerdiği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özgün öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanma durumlarına bakıldığında, A üniversitesi internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının özgün öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin tümünü karşılayarak, özgün öğrenme sağladığı görülmektedir.

B üniversitesinin öğrenenlerin daha yüksek seviyede düşünmesini sağlayan öğrenme ortamları sunarak, özgün öğrenmeyi desteklediği görülmektedir.

C üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamının, öğrenenlerin daha yüksek seviyede düşünmesini sağlayarak ve karışık çözümler içeren problemlere yer vererek özgün öğrenmeyi desteklediği görülmektedir.

D üniversitesinin öğrenenlere gerçek dünyaya ait karmaşık ve zor görevler sunarak, öğrenenlerin daha yüksek seviyede düşünmesini sağlayarak ve karışık çözümler içeren problemlere yer vererek özgün öğrenmeyi destekleyen ortamlar sağladığı görülmektedir.

E üniversitesinin özgün öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumuna yönelik belge tarama ve görüşme veri toplama yöntemleri ile veri elde edilememiştir. E üniversitesi demo sayfaları görülemediğinden ve e-posta yolu ile sorulan sorulara da yanıt alınamadığından üniversitedeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının tüm özgün öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir.

4.5. Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme

İnternete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının takımla öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumu Tablo 23’de verilmiştir.

Tablo 23. Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme

(Cevapsız: 0, Yok:1, Var:2)

		A	B	C	D	E
Öğrenenler Arasındaki Etkileşim						
17	Öğrenme ortamında öğrenenler arkadaşlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği aktivitelere sokulmaktadır.	2	2	1	2	2
Okul Dışındaki Kişilerle Etkileşim						
18	Öğrenme ortamında öğrenenler okul dışındaki uzmanlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği etkinliklere dâhil edilmektedir.	1	0	2	1	2
Sosyal Tartışma						
19	Öğrenme ortamı öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasına olanak yaratmakta, görevlere ya da çözüm stratejilerine yönelik ortak anlayış geliştirmek için birlikte çalışmalarını sağlamaktadır.	2	2	1	2	2
Rollerin ve Sorumluluğun Kabulü ve Dağıtımı						
20	Öğrenme ortamında öğrenenlerin birbirlerine özgürce yardım etmelerine ve birbirlerinden yardım almalarına imkân verilmekte, rollere ve sorumluluklara ilişkin kendi kararlarını almaları desteklenmektedir.	2	0	1	2	0

(17) Öğrenenler Arasındaki Etkileşim; “Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Öğrenenler Arasındaki Etkileşim” kriterinin, A, B, D ve E üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı, C üniversitesinde bulunan internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamı tarafından karşılanmadığı görülmektedir.

A Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, A üniversitesi ikinci sınıftaki öğrenenlere ekip ödevleri sunmaktadır. Ayrıca öğrenenler dosya alışverişi, duyuru ekleme, tartışma ve görev atama gibi ortak çalışmalarını yürütülecekleri ve sadece o ekip üyelerinin erişebileceği bir çalışma alanına sahiptirler. Sunulan ekip ödevleri ve ekip sitesi olanaklarının işbirliğinin başarıyı getirdiği aktiviteleri desteklediği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

B Üniversitesi

B üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenenler için işbirliğine dayalı çevreler yaratılıp yaratılmadığı sorulmuştur. Forum ortamlarında öğrenenlerin kendi aralarında zaman zaman öğretim elemanlarının da müdahale ettiği çalışma gruplarını oluşturdukları bilgisi alınmıştır. Bu uygulamaların işbirliğinin

başarıyı getirdiği aktiviteleri desteklediği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

C üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenenler için işbirliğine dayalı çevreler yaratılıp yaratılmadığı sorulmuştur. Müfredat gereği böyle bir uygulama yapılmadığı bilgisi alınmıştır. Alınan bilgi doğrultusunda kriterin karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede işbirliğine dayalı öğrenme ortamlarının yaratılıp yaratılmadığı sorulmuştur. İkinci sınıfta verilen proje dersinde öğrenenlerin verilen bir görevi grup çalışması yaparak gerçekleştirdiği bilgisi alınmıştır. Proje çalışmalarının işbirliğinin başarıyı getirdiği aktiviteleri desteklediği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

E Üniversitesi

Belge taramasında elde edilen bilgiye göre, E üniversitesinde eğiticiler öğrenenleri farklı sohbet kanalları veya tartışma forumlarını oluşturmak suretiyle gruplar halinde organize etmekte ve öğrenenlere grup çalışmaları atayabilmektedir. Öğrenenlere kulüp, dernek, kol veya hobi grubu gibi bilimsel ve kültürel konularda topluluk veya gruplar oluşturabilmeleri için yine tartışma grupları veya sohbet kanalları yaratılabilmektedir. Bu bilgiler ışığında işbirliğinin başarıyı getirdiği aktivitelerin desteklendiği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Öğrenenler Arasındaki Etkileşim” kriterinin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programları tarafından karşılanma durumu, benzerlikleri ve farklılıkları ele alınarak Tablo 24 ve Tablo 25’de sunulmaktadır.

Tablo 24. “Öğrenenler Arasındaki Etkileşim” Kriterini Karşılama Benzerlikler

	A	B	D	E
A		-	İkinci sınıfta grup çalışmasına yer verilmesi	-
B	-		Grup çalışmaları	Forum ortamındaki grup çalışmaları
D	İkinci sınıfta grup çalışmasına yer verilmesi	Grup çalışmaları		Grup çalışmaları
E	-	Forum ortamındaki grup çalışmaları	Grup çalışmaları	

Tablo 25. “Öğrenenler Arasındaki Etkileşim” Kriterini Karşılama Farklılıklar

	A	B	D	E
A		Ekip ödevleri, ekip sitesi	Ekip ödevleri, ekip sitesi	Ekip ödevleri, ekip sitesi
B	Forum ortamında yapılan grup çalışmaları		Forum ortamında yapılan grup çalışmaları	-
D	-	-		-
E	Sohbet kanalları ve forum ortamında grup çalışması, bilimsel ve kültürel konularda grup oluşturulması için sağlanan forum ve sohbet kanalları	Sohbet kanalları ortamında grup çalışması, bilimsel ve kültürel konularda grup oluşturulması için sağlanan forum ve sohbet kanalları	Sohbet kanalları ve forum ortamında grup çalışması, bilimsel ve kültürel konularda grup oluşturulması için sağlanan forum ve sohbet kanalları	

(18) Okul Dışındaki Kişilerle Etkileşim; “Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Okul Dışındaki Kişilerle Etkileşim” kriterinin, A ve D üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanmadığı, C ve E üniversitelerinde bulunan internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı görülmektedir. B üniversitesinin kriteri karşılama durumuna yönelik belge tarama, görüşme ve demo ders inceleme veri toplama yöntemleri ile bir veri elde edilememiştir. Konu ile ilgili uzman kişiye e-posta yolu ile sorulan sorulara da yanıt alınamadığından kriteri karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir.

A ve D Üniversiteleri

A üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenme ortamında öğrenenlerin okul dışındaki uzmanlarla işbirliğinde bulunarak çeşitli etkinlikler yapıp yapmadıkları sorulmuştur. Böyle bir uygulamanın olmadığı bilgisi alınmıştır.

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişiye e-posta aracılığı ile, soru aynen iletilmiştir. Böyle bir hizmetin olmadığı bilgisi alınmıştır.

Bu bilgiler ışığında “Okul Dışındaki Kişilerle Etkileşim” kriterinin A ve D üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

C üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede internete dayalı önlisans programlarının yürütüldüğü öğrenci iletişim programı hakkında bilgi alınmıştır. Program hizmetleri arasında C üniversitesinde uzaktan eğitime destek veren üniversite dışı kurumlarda çalışan uzman danışmanlar ve üniversite dışı konu uzmanlarının bulunduğu, öğrenenler ve uzmanlar arası iletişim için forumlar ve eşzamanlı sohbet ortamlarının kullanıldığı bilgisi alınmıştır. Bu bilgiler ışığında öğrenme ortamında öğrenenlerin okul dışındaki uzmanlarla işbirliği içinde bulunduğu düşünülerek kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

E Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, E üniversitesinde her ders için ders danışmanları görevlendirilmektedir. Gerektiğinde üniversite içinden veya dışından, alanında uzman olan kişiler ders danışmanı olarak görevlendirilebilmektedir. Ders danışmanları, internet üzerinden öğrenenlerle bağlantı kurmaktadır. Bu bilgiler ışığında öğrenme ortamında öğrenenlerin okul dışındaki uzmanlarla işbirliği içinde bulunduğu düşünülerek kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

(19) Sosyal Tartışma; “Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Sosyal Tartışma” kriterinin, A, B, D ve E üniversitelerindeki internete dayalı önlisans

programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı, C üniversitesinde bulunan internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamı tarafından karşılanmadığı görülmektedir.

A Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, A üniversitesi ikinci sınıfta öğrenenlere ekip ödevleri sunmaktadır. Her gruba, sadece grup üyelerinin girebileceği bir ekip web sitesi açılmaktadır. Bu ortamda öğrenenlerin verilen ödevleri gerçekleştirirken tartışabilecekleri genel tartışma sayfası bulunmaktadır.

Ekip ödevleri ve ekip ödevlerinin yürütüldüğü ekip web sitesinin öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasına olanak yarattığı, görevlere ya da çözüm stratejilerine yönelik ortak anlayış geliştirmek için birlikte çalışmalarını sağladığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

B Üniversitesi

B üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenenler için işbirliğine dayalı çevreler yaratılıp yaratılmadığı sorulmuştur. Forum ortamlarında öğrenenlerin kendi aralarında zaman zaman öğretim elemanlarının da müdahale ettiği çalışma gruplarını oluşturdukları bilgisi alınmıştır. Forum ortamının öğrenenlerin görevleri gerçekleştirirken tartışmalarına olanak sağladığı düşünülebilir. Forum ortamları ile öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasına olanak yaratıldığı, görevlere ya da çözüm stratejilerine yönelik ortak anlayış geliştirmek için birlikte çalışmalarının sağlandığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

C üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenenler için işbirliğine dayalı çevreler yaratılıp yaratılmadığı sorulmuştur. Müfredat gereği böyle bir uygulama yapılmadığı bilgisi alınmıştır. Alınan bilgi doğrultusunda kriterin karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede işbirliğine dayalı öğrenme ortamlarının yaratılıp yaratılmadığı sorulmuştur. İkinci sınıfta verilen proje dersinde öğrenenlerin verilen bir görevi grup çalışması yaparak gerçekleştirdiği, öğrenenlere kendi aralarında iletişim kurmaları için özel bir ortam sağlanmadığı, kendi haberleşme olanakları (internet, telefon, faks vb.) ile iletişim gerçekleştirmelerinin beklendiği bilgisi alınmıştır. Proje çalışmaları ile öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasına olanak yaratıldığı, görevlere ya da çözüm stratejilerine yönelik ortak anlayış geliştirmek için birlikte çalışmalarının sağlandığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

E Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, E üniversitesinde eğiticiler öğrenenleri farklı sohbet kanalları veya tartışma forumlarını oluşturmak suretiyle gruplar halinde organize etmekte ve grup çalışmaları atamaktadırlar. Kullanılan sohbet kanallarının veya tartışma forumlarının görev gerçekleştirilirken öğrenenler arası sosyal tartışmaya imkân verdiği düşünülebilir. Sohbet kanalları veya tartışma forumları ile öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasına olanak yaratıldığı, görevlere ya da çözüm stratejilerine yönelik ortak anlayış geliştirmek için birlikte çalışmalarının sağlandığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

“Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Sosyal Tartışma” kriterinin, üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programları tarafından karşılanma durumu, benzerlikleri ve farklılıkları ele alınarak Tablo 26 ve Tablo 27’de sunulmaktadır.

Tablo 26. “Sosyal Tartışma” Kriterini Karşılamada Benzerlikler

	A	B	D	E
A		-	-	-
B	-		-	Forum ortamı
D	-	-		-
E	-	Forum ortamı	-	

Tablo 27. “Sosyal Tartışma” Kriterini Karşılamada Farklılıklar

	A	B	D	E
A		Ekip sitesi tartışma sayfası	Ekip sitesi tartışma sayfası	Ekip sitesi tartışma sayfası
B	Forum ortamı		Forum ortamı	-
D	Öğrenenin kendi iletişim olanakları	Öğrenenin kendi iletişim olanakları		Öğrenenin kendi iletişim olanakları
E	Sohbet kanalları ve forumlar	Sohbet kanalları	Sohbet kanalları ve forumlar	

(20) Rollerin ve Sorumluluğun Kabulü ve Dağıtımı; “Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme” tablosundaki “Rollerin ve Sorumluluğun Kabulü ve Dağıtımı” kriterinin, A ve D üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı, C üniversitesinde bulunan internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamı tarafından karşılanmadığı görülmektedir. B ve E üniversitelerinin kriteri karşılama durumlarına yönelik belge tarama, görüşme ve demo ders inceleme veri toplama yöntemleri ile bir veri elde edilememiştir. Konuyla ilgili uzman kişilere e-posta aracılığı ile soru aynen iletilmiştir. Soruya yanıt alınamadığından kriteri karşılama durumlarının cevapsız kaldığı görülmektedir.

A Üniversitesi

Belge taramasından elde edilen bilgiye göre, A üniversitesinde gerçekleştirilen ekip ödevlerinde ekip üyeleri kendi aralarında ekip lideri belirlemektedir. Ekip liderliği görevi öğretim yılı boyunca ekip üyeleri tarafından eşit sayıda üstlenilmektedir. Ekip lideri, gerekli görevleri ekip üyelerine atamakta ve öğrenenlere duyurmaktadır. Ekip sitesini kullanılarak, ekip üyeleri birlikte çalışarak görevi gerçekleştirmektedirler. Ödev tamamlandıktan sonra ekip liderleri ödevin yapımında ekip üyelerinin rollerini ve sorumluluklarını açıklayan bir tutanak hazırlamakta ve bu tutanak için ekip üyelerinin görüşlerini almaktadırlar. Ödevlerin yapım sürecine bakıldığında roller ve sorumlulukların öğrenenler tarafından belirlendiği, ekip çalışmasının gerçekleşmesi ve ödevin tamamlanması için öğrenenlerin yardımlaşmasını destekleyici ortamlar sağlandığı yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

C Üniversitesi

C üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede öğrenenler için işbirliğine dayalı çevreler yaratılıp yaratılmadığı sorulmuştur. Müfredat gereği böyle bir uygulama yapılmadığı bilgisi alınmıştır. Alınan bilgi doğrultusunda kriterin karşılanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

D Üniversitesi

D üniversitesinden konuyla ilgili uzman kişi ile yapılan görüşmede işbirliğine dayalı öğrenme ortamlarının yaratılıp yaratılmadığı sorulmuştur. İkinci sınıftaki proje dersinde, kişilerin kendi gruplarını oluşturduğu daha sonra bir proje önerisi hazırlayarak, kendilerine danışman hoca seçtikleri bilgisi alınmıştır. Hocaları ile görüşen öğrenenlerin proje üzerinde anlaşarak projelerini gerçekleştirdiği belirtilmiştir. Ayrıca öğrenenlere ödev ve projelerini hazırlarken birbirleriyle haberleşmelerinin, birbirleriyle fikir alışverişinde bulunmalarının, materyal alışverişinde bulunmalarının söylendiği ve her zaman grup çalışmasının teşvik edildiği belirtilmiştir.

Bu bilgiler ışığında öğrenenlerin birbirlerine özgürce yardım etmelerine ve birbirlerinden yardım almalarına imkân verildiği, rollere ve sorumluluklara ilişkin kendi kararlarını almalarının desteklendiği yorumu yapılarak kriterin karşılandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Takımla öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamları tarafından karşılanma durumlarına bakıldığında, A ve D üniversitelerindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının “Okul Dışındaki Kişilerle Etkileşim” kriteri hariç, diğer takımla öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılayarak takımla öğrenmeyi destekledikleri görülmektedir. A üniversitesinin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının D’den farklı olarak takımla öğrenmede öğrenenlere sosyal tartışma ve yardımlaşma için internet üzerinden ortam sağladığı görülmektedir.

B üniversitesinin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının, “Öğrenenler Arasındaki Etkileşim” ve “Sosyal Tartışma” kriterlerini karşılayarak takımla öğrenmeyi desteklediği görülmektedir.

C üniversitesinin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının, takımla öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinden yalnızca öğrenenlerin “Okul Dışındaki Kişilerle Etkileşim” kriterini karşıladığı, diğer kriterleri karşılamadığı görülmektedir. Bu durumda C üniversitesinin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının takımla öğrenmeyi sağlamada yetersiz olduğu yorumu yapılabilir.

E üniversitesinin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının, takımla öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinden “Öğrenenler Arasındaki Etkileşim”, “Okul Dışındaki Kişilerle Etkileşim” ve “Sosyal Tartışma” kriterlerini karşılayarak takımla öğrenmeyi desteklediği görülmektedir.

Önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının kontrol listesindeki “Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme”, “Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme”, “Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme”, “Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme” ve “Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme” olmak üzere 5 başlık altındaki toplam 20 kriteri karşılama durumlarına genel olarak bakıldığında, A üniversitesinin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının 20 kriterden 17 tanesini karşıladığı, 3 kriteri karşılamadığı görülmektedir. B üniversitesinin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının 20 kriterden 13 tanesini karşıladığı, 1 kriteri karşılamadığı, 6 kriteri karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir. C üniversitesinin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının 20 kriterden 10 tanesini karşıladığı, 5 kriteri karşılamadığı, 5 kriteri karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir. D üniversitesinin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının 20 kriterden 16 tanesini karşıladığı, 2 kriteri karşılamadığı, 2 kriteri karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir. E üniversitesinin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının 20 kriterden 11 tanesini karşıladığı, 1 kriteri karşılamadığı, 8 kriteri karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç

Türkiye’deki internete dayalı önlisans programlarını, yapıcı öğrenme ortamları tasarımı açısından değerlendirmeyi amaçlayan bu araştırma, 2005 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzunda yer alan 5 üniversitedeki internete dayalı önlisans programlarının, Jonassen’ın teknolojinin yapıcı kullanımlarını değerlendirme kriterlerinin programların sunulduğu öğrenme ortamlarının değerlendirilmesine yönelik olarak uyarlanması sonucu oluşturulan kontrol listesiyle değerlendirilmesi sonucunda gerçekleştirilmiştir.

Önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının kontrol listesindeki “Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme”, “Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme”, “Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme”, “Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme” ve “Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme” olmak üzere 5 başlık altındaki toplam 20 kriteri karşılama durumlarına göre elde edilen sonuçlar aşağıda özetlenmektedir.

5.1.1. Aktif Öğrenmeyi Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar

5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının aktif öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumlarına ilişkin genel sonuçlara bakıldığında, öğrenme ortamlarının kontrol listesinin ilk bölümünü oluşturan aktif öğrenmeyi değerlendirmede kullanılan 4 kriterin hepsini karşıladıkları görülmektedir. Araştırma kapsamındaki tüm üniversitelerin internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarında, öğrenenin gerçek dünya objeleriyle etkileşimini sağlayan etkinliklere yer verilmektedir. Öğrenenlerin meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşünmeleri, arkadaşları ve ilgili yetişkinlerle gözlem paylaşımları sağlanmaktadır. Öğrenenlerin ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için

kullanmaları sağlanmaktadır. Öğrenme ortamları öğrenenlerin bilişsel araç kullanmalarını sağlamaktadır.

Aktif öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin hepsi, tüm üniversitelerin internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarınca karşılandığından, tüm üniversitelerin internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının aktif öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının kontrol listesinin birinci bölümünü oluşturan, aktif öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumlarına ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir.

5.1.1.1. A Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenin gerçek dünya objeleriyle etkileşimini sağlayan etkinliklere yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Belge tarama ve internet üzerinden sunulan demo dersleri inceleme veri toplama yöntemlerinden elde edilen verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşüncelerini, arkadaşları ve ilgili yetişkinlerle gözlem paylaşımlarını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

İnternet üzerinden sunulan demo dersleri inceleme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için kullanmalarını sağladığı ve öğrenenlerin bilişsel araç kullanmalarını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aktif öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin hepsi, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamınca karşılandığından, A üniversitesinin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının aktif öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.2. B Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenin gerçek dünya objeleriyle etkileşimini sağlayan etkinliklere yer verildiği, öğrenenlerin ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için kullanmalarının sağlandığı ve öğrenenlerin bilişsel araç kullanmalarının sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Belge tarama ve internet üzerinden sunulan demo dersleri inceleme veri toplama yöntemlerinden elde edilen verilerden yola çıkılarak, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşünmelerini, arkadaşları ve ilgili yetişkinlerle gözlem paylaşmalarını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aktif öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin hepsi, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamınca karşılandığından, B üniversitesinin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının aktif öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.3. C Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Belge tarama ve görüşme veri toplama yöntemlerinden elde edilen verilerden yola çıkılarak, C üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenin gerçek dünya objeleriyle etkileşimini sağlayan etkinliklere yer verildiği, öğrenenlerin meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşüncelerinin, arkadaşları ve ilgili yetişkinlerle gözlem paylaşımlarının sağlandığı, öğrenenlerin ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için kullanmalarının sağlandığı ve öğrenenlerin bilişsel araç kullanmalarının sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aktif öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin hepsi, C üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamınca karşılandığından, C üniversitesinin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının aktif öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.4. D Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Görüşme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenin gerçek dünya objeleriyle etkileşimini sağlayan etkinliklere yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Belge tarama ve görüşme veri toplama yöntemlerinden elde edilen verilerden yola çıkılarak, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşüncelerini, arkadaşları ve ilgili yetişkinlerle gözlem paylaşımlarını sağladığı ve öğrenenlerin ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için kullanmalarını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin bilişsel araç kullanmalarını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aktif öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin hepsi, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamınca karşılandığından, D üniversitesinin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının aktif öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.1.5. E Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, E üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenin gerçek dünya objeleriyle etkileşimini sağlayan etkinliklere yer verildiği, öğrenenlerin meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşüncelerinin, arkadaşları ve ilgili yetişkinlerle gözlem paylaşımlarının sağlandığı ve öğrenenlerin bilişsel araç kullanmalarının sağlandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Belge tarama ve görüşme veri toplama yöntemlerinden elde edilen verilerden yola çıkılarak, E üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için kullanmalarını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Aktif öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin hepsi, E üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamınca karşılandığından, E üniversitesinin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının aktif öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2. Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar

5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının yapıcı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumlarına ilişkin genel sonuçlara bakıldığında, yapıcı öğrenmeyi değerlendirmede kullanılan 2 kriterden birinin, 5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının tümü tarafından karşılandığı görülmektedir. Diğer kriterin 4 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamları tarafından karşılandığı, 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamı tarafından karşılanmadığı görülmektedir.

5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının tümü, öğrenenleri problemleri tanımlamada ve çözmeye uzmanlaşana kadar rutin olarak yeni tecrübelerle uğraştırmaktadır. 4 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamları, öğrenenlerin içsel bir ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenleri barındırmaktadır. 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin içsel bir ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenleri yetersizdir.

Yapıcı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin 5 üniversitedeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarınca karşılanma durumlarına bakıldığında, 4 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının yapıcı öğrenmeyi sağladığı, birinin ise yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının kontrol listesinin ikinci bölümünü oluşturan, yapıcı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumlarına ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir.

5.1.2.1. A Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

İnternet üzerinden sunulan demo dersleri inceleme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin içsel bir ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenleri barındırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenleri problemleri tanımlamada ve çözmeye uzmanlaşana kadar rutin olarak yeni tecrübelerle uğraştırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapıcı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin hepsi, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamınca karşılandığından, A üniversitesinin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının yapıcı öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2.2. B Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

İnternet üzerinden sunulan demo dersleri inceleme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin içsel bir ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenleri barındırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenleri problemleri tanımlamada ve çözmeye uzmanlaşana kadar rutin olarak yeni tecrübelerle uğraştırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapıcı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin hepsi, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamınca karşılandığından, B üniversitesinin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının yapıcı öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2.3. C Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Görüşme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, C üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin içsel bir ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenlerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, C üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenleri problemleri tanımlamada ve çözüme uzmanlaşana kadar rutin olarak yeni tecrübelerle uğraştırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ulaşılan sonuçlara göre, C üniversitesinin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının yapıcı öğrenmeyi sağlamada yetersiz olduğu görülmektedir.

5.1.2.4. D Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

İnternet üzerinden sunulan demo dersleri inceleme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin içsel bir ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenleri barındırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

e-posta yolu ile görüşme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenleri problemleri tanımlamada ve çözümede uzmanlaşana kadar rutin olarak yeni tecrübelerle uğraştırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapıcı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin hepsi, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamınca karşılandığından, D üniversitesinin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının yapıcı öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.2.5. E Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, E üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin içsel bir ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenleri barındırdığı, öğrenenleri problemleri tanımlamada ve çözümede uzmanlaşana kadar rutin olarak yeni tecrübelerle uğraştırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Yapıcı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin hepsi, E üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamınca karşılandığından, E üniversitesinin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının yapıcı öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.3. Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar

5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının kasıtlı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumlarına ilişkin genel sonuçlara bakıldığında, 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının, kasıtlı öğrenmeyi değerlendirmede kullanılan 6 kriterden 4 tanesini karşıladığı, 2 kriteri karşılamadığı görülmektedir. 2 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının, 6 kriterden 4 tanesini karşıladığı,

1 kriteri karşılamadığı, 1 kriteri karşılama durumlarına yönelik bir veri elde edilemediğinden kriteri karşılama durumlarının cevapsız kaldığı görülmektedir. Diğer 2 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının, 6 kriterden 2 tanesini karşıladığı, 1 kriteri karşılamadığı, 3 kriteri karşılama durumlarına yönelik bir veri elde edilemediğinden kriteri karşılama durumlarının cevapsız kaldığı görülmektedir.

Kasıtlı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinden “Teknolojinin kullanımı belirtilen öğrenme hedeflerinin elde edilmesine güçlü katkıda bulunmaktadır” kriteri 5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının tümünde karşılanmaktadır. Kasıtlı öğrenmeyi değerlendirmede kullanılan kriterlerden “Öğrenme ortamı öğrenme hedeflerini geliştirme ve ifade etme sorumluluğunu öğrenenlere bırakmıştır” ve “Öğrenme ortamı öğrenenlerin hedeflere yönelik kendi ilerlemelerini izlemelerini ve raporlamalarını sağlamaktadır” kriterlerini karşılamada genel olarak yetersiz kaldığı görülmektedir.

Kasıtlı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin 5 üniversitedeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarınca karşılanma durumlarına bakıldığında, genel olarak öğrenme ortamlarında öğrenenlerin kendi hedeflerini koymas ve kendi öğrenmesini düzenlemesinde desteklenmedikleri, kasıtlı öğrenmeyi sağlamada da yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının kontrol listesinin üçüncü bölümünü oluşturan, kasıtlı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumlarına ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir.

5.1.3.1. A Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

İnternet üzerinden sunulan demo dersleri inceleme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans

programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlere belirtilen hedeflerin elde edilmesine katkı sağlayan etkinlikler sunulduğu, öğrenme hedeflerini geliştirme ve ifade etme sorumluluğunun öğrenenlere bırakılmadığı, öğrenenlerin belirtilmiş öğrenme hedefleriyle doğrudan ilişkili olmaları bakımından meşgul oldukları etkinlikleri tanımladığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Görüşme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin hedeflere yönelik kendi ilerlemelerini izlemelerini ve raporlamalarını sağlayan bir hizmeti olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenmede yer alan süreçlere ve stratejilere ilişkin tartışmayı teşvik ettiği, öğrenme ortamında kullanılan teknolojilerin belirtilen öğrenme hedeflerinin elde edilmesine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ulaşılan sonuçlara göre, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenin kendi hedeflerini koyması ve kendi öğrenmesini düzenlemesini desteklemediği, diğer kasıtlı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılayarak da kasıtlı öğrenmeyi desteklediği görülmektedir.

5.1.3.2. B Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

İnternet üzerinden sunulan demo dersleri inceleme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlere belirtilen hedeflerin elde edilmesine katkı sağlayan etkinlikler sunulduğu, öğrenme hedeflerini geliştirme ve ifade etme sorumluluğunun öğrenenlere verilmediği ve öğrenenlerin belirtilmiş öğrenme

hedefleriyle doğrudan ilişkili olmaları bakımından meşgul oldukları etkinlikleri tanımladıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenlerin hedeflere yönelik kendi ilerlemelerini izlemelerini ve raporlamalarını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenmede yer alan süreçlere ve stratejilere ilişkin tartışmayı teşvik edip etmediğine yönelik bir veri elde edilemediğinden kriteri karşılama durumuna yönelik bir sonuca ulaşılamamıştır.

Belge tarama ve görüşme veri toplama yöntemlerinden elde edilen verilerden yola çıkılarak, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında teknoloji kullanımının belirtilen öğrenme hedeflerinin elde edilmesine güçlü katkıda bulunduğu sonuca ulaşılmıştır.

Ulaşılan sonuçlara göre, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenin kendi hedeflerini koymasını desteklemediği, öğrenmede yer alan süreçlere ve stratejilere ilişkin tartışmayı teşvik edip etmediğine yönelik bir veri elde edilemediği, diğer kasıtlı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılayarak da kasıtlı öğrenmeyi desteklediği görülmektedir.

5.1.3.3. C Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, C üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin hedeflere yönelik kendi ilerlemelerini izlemelerinin ve raporlamalarının sağlanmadığı, öğrenmede yer alan süreçlere ve stratejilere ilişkin

tartışmanın teşvik edildiği, teknoloji kullanımının belirtilen öğrenme hedeflerinin elde edilmesine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

C üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında, öğrenenlere belirtilen hedeflerin elde edilmesine katkı sağlayan etkinlikler sunulup sunulmadığı, öğrenme hedeflerini geliştirme ve ifade etme sorumluluğunun öğrenenlere bırakılıp bırakılmadığı, öğrenenlerin belirtilmiş öğrenme hedefleriyle doğrudan ilişkili olmaları bakımından meşgul oldukları etkinlikleri tanımlayıp tanımlamadıklarına yönelik bir veri elde edilemediğinden öğrenme ortamının bu kriterleri karşılama durumuna yönelik bir sonuca ulaşılamamıştır.

5.1.3.4. D Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

e-posta yolu ile görüşme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlere belirtilen hedeflerin elde edilmesine katkı sağlayan etkinlikler sunulduğu, öğrenme hedeflerini geliştirme ve ifade etme sorumluluğunun öğrenenlere bırakıldığı, öğrenenlerin belirtilmiş öğrenme hedefleriyle doğrudan ilişkili olmaları bakımından meşgul oldukları etkinlikleri tanımladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Belge tarama ve e-posta yolu ile görüşme veri toplama yöntemlerinden elde edilen verilerden yola çıkılarak, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin hedeflere yönelik kendi ilerlemelerini izlemelerinin ve raporlamalarının sağlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenmede yer alan süreçlere ve stratejilere ilişkin tartışmayı teşvik edip etmediğine yönelik bir veri elde edilemediğinden kriteri karşılama durumuna yönelik bir sonuca ulaşılamamıştır.

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında teknolojinin kullanımının belirtilen öğrenme hedeflerinin elde edilmesine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ulaşılan sonuçlara göre, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının, öğrenenlerin kendi öğrenmesini düzenlemesini desteklemediği, öğrenmede yer alan süreçlere ve stratejilere ilişkin tartışmayı teşvik edip etmediğine yönelik bir veri elde edilemediği, diğer kasıtlı öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılayarak da kasıtlı öğrenmeyi desteklediği görülmektedir.

5.1.3.5. E Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, E üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin hedeflere yönelik kendi ilerlemelerini izlemelerinin ve raporlamalarının sağlanmadığı, öğrenmede yer alan süreçlere ve stratejilere ilişkin tartışmanın teşvik edildiği, teknolojinin kullanımının belirtilen öğrenme hedeflerinin elde edilmesine katkıda bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

E üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlere belirtilen hedeflerin elde edilmesine katkı sağlayan etkinlikler sunulup sunulmadığı, öğrenme hedeflerini geliştirme ve ifade etme sorumluluğunun öğrenenlere bırakılıp bırakılmadığı, öğrenenlerin belirtilmiş öğrenme hedefleriyle doğrudan ilişkili olmaları bakımından meşgul oldukları etkinlikleri tanımlayıp tanımlamadıklarına yönelik bir veri elde edilemediğinden öğrenme ortamının bu kriterleri karşılama durumuna yönelik bir sonuca ulaşılammıştır.

5.1.4. Özgün Öğrenmeyi Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar

5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının özgün öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumlarına ilişkin genel sonuçlara bakıldığında, 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının, özgün öğrenmeyi değerlendirmede kullanılan 4 kriterin tamamını karşıladığı görülmektedir. 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının 4 kriterden 1 tanesini karşıladığı, 3 kriteri karşılama durumuna yönelik bir veri elde edilemediğinden kriteri karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir. 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının 4 kriterden 2 tanesini karşıladığı, 2 kriteri karşılama durumuna yönelik bir veri elde edilemediğinden kriteri karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir. 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının 4 kriterden 3 tanesini karşıladığı, 1 kriteri karşılama durumuna yönelik bir veri elde edilemediğinden kriteri karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir. 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının kriterleri karşılama durumuna yönelik veriler elde edilemediği, tüm kriterleri karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir.

İncelenen üniversitelerdeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının çoğunun, öğrenenlerin hipotezler üretmesi, incelemeler yürütmesi ve öngörülerde bulunmasını sağlayarak özgün öğrenmeyi desteklediği görülmektedir.

Özgün öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin 5 üniversitedeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarınca karşılanma durumlarına bakıldığında, 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının özgün öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının kontrol listesinin dördüncü bölümünü oluşturan, özgün öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumlarına ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir.

5.1.4.1. A Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin karşılaştıkları görevlerin gerçek dünyaya ait karmaşık ve zor görevler olduğu, öğrenenlerin hipotezler üretmesi, incelemeler yürütmesi ve öngörülerde bulunmasının beklendiği, öğrenenlerin bozuk yapıli problemlerle karşılaştırıldığı ve problemi tanıma ve tanımlamadaki yeterliliklerini geliştirmelerinin desteklendiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

İnternet üzerinden sunulan demo dersleri inceleme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlere yeni problemler sunulduğu ve bu problemlerin “doğru cevaplardan” ziyade çeşitli nitelikte karışık çözümler içerdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Özgün öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin hepsi A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamınca karşılandığından, A üniversitesinin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının özgün öğrenmeyi sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

5.1.4.2. B Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin hipotezler üretmesi, incelemeler yürütmesi ve öngörülerde bulunmasının beklendiği sonucuna ulaşılmıştır.

B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin karşılaştıkları görevlerin gerçek dünyaya ait karmaşık ve zor görevler olup olmadığı, öğrenenlerin bozuk yapıli problemlerle karşılaştırılarak problemi tanımada ve tanımlamadaki yeterliliklerini geliştirmelerinin desteklenip desteklenmediği, öğrenenlere sunulan problemlerin “doğru cevaplardan” ziyade çeşitli nitelikte karışık çözümler içerip içermediğine yönelik bir veri elde edilemediğinden öğrenme ortamının bu kriterleri karşılama durumuna yönelik bir sonuca ulaşılamamıştır.

5.1.4.3. C Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

C üniversitesinin internet üzerinden sunduğu hizmetler incelendiğinde, C üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin hipotezler üretmesi, incelemeler yürütmesi ve öngörülerde bulunmasının beklendiği, öğrenenlere sunulan problemlerin “doğru cevaplardan” ziyade çeşitli nitelikte karışık çözümler içerdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

C üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin karşılaştıkları görevlerin gerçek dünyaya ait karmaşık ve zor görevler olup olmadığı, öğrenenlerin bozuk yapıli problemlerle karşılaştırılarak problemi tanımada ve tanımlamadaki yeterliliklerini geliştirmelerinin desteklenip desteklenmediğine yönelik bir veri elde edilemediğinden öğrenme ortamının bu kriterleri karşılama durumuna yönelik bir sonuca ulaşılamamıştır.

5.1.4.4. D Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Görüşme ve e-posta yolu ile görüşme veri toplama yöntemlerinden elde edilen verilerden yola çıkılarak, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin karşılaştıkları görevlerin gerçek dünyaya ait

karmaşık ve zor görevler olduğu, öğrenenlere sunulan problemlerin “doğru cevaplardan” ziyade çeşitli nitelikte karışık çözümler içerdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Görüşme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin hipotezler üretmesi, incelemeler yürütmesi ve öngörülerde bulunmasının beklendiği sonucuna ulaşılmıştır.

D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin bozuk yapıli problemlerle karşılaştırılarak problemi tanımada ve tanımlamadaki yeterliliklerini geliştirmelerinin desteklenip desteklenmediğine yönelik bir veri elde edilemediğinden öğrenme ortamının bu kriteri karşılama durumuna yönelik bir sonuca ulaşlamamıştır.

Ulaşılan sonuçlara göre, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının öğrenenleri bozuk yapıli problemlerle karşılaştırıp karşılaştırmadığına dair bir veri elde edilemediği, diğeri özgün öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılayarak da özgün öğrenmeyi desteklediği görülmektedir.

5.1.4.5. E Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

E üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının özgün öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumuna yönelik belge tarama ve görüşme veri toplama yöntemleri ile veri elde edilememiştir. E üniversitesinin internet üzerinden sunulan demo dersleri çalışmadığından ve e-posta yolu ile iletilen sorulara da yanıt alınamadığından, internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamının özgün öğrenmeyi karşılama durumuna yönelik bir sonuca ulaşlamamıştır.

5.1.5. Takımla Öğrenmeyi Değerlendirmeye İlişkin Sonuçlar

5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının takımla öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumlarına ilişkin genel sonuçlara bakıldığında, 2 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının takımla öğrenmeyi değerlendirmede kullanılan 4 kriterden 3 tanesini karşıladıkları, 1 kriteri karşılamadıkları görülmektedir. 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının 4 kriterden 2 tanesini karşıladığı, 2 kriteri karşılama durumuna yönelik bir veri elde edilemediğinden bu kriterleri karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir. 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının 4 kriterden 1 tanesini karşıladığı, 3 kriteri karşılamadığı görülmektedir. 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programını sunduğu öğrenme ortamının 4 kriterden 3 tanesini karşıladığı, 1 kriteri karşılama durumuna yönelik bir veri elde edilemediğinden bu kriteri karşılama durumunun cevapsız kaldığı görülmektedir.

4 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının “Öğrenme ortamında öğrenenler arkadaşlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği aktivitelere sokulmaktadır” ve “Öğrenme ortamı öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasına olanak yaratmakta, görevlere ya da çözüm stratejilerine yönelik ortak anlayış geliştirmek için birlikte çalışmalarını sağlamaktadır” kriterlerini ortak olarak karşıladıkları görülmektedir.

Takımla öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin 5 üniversitedeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarınca karşılanma durumlarına bakıldığında, 1 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamının takımla öğrenmeyi sağlamadığı, diğer öğrenme ortamlarının da bazı kriterleri karşılayarak takımla öğrenmeyi desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

5 üniversitenin internete dayalı önlisans programlarını sunduğu öğrenme ortamlarının kontrol listesinin beşinci bölümünü oluşturan, takımla öğrenmeyi değerlendirme kriterlerini karşılama durumlarına ilişkin sonuçlar aşağıdaki gibidir.

5.1.5.1. A Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin arkadaşlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği aktivitelere sokulduğu, öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasına olanak yaratıldığı, görevlere ya da çözüm stratejilerine yönelik ortak anlayış geliştirmek için birlikte çalışmalarının sağlandığı, öğrenenlerin birbirlerine özgürce yardım etmelerine ve birbirlerinden yardım almalarına imkân verildiği, rollere ve sorumluluklara ilişkin kendi kararlarını almalarının desteklendiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Görüşme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin okul dışındaki uzmanlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği etkinliklere dâhil edilmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Ulaşılan sonuçlara göre, A üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin okul dışındaki kişilerle etkileşiminin sağlanmasında yetersiz kalındığı, diğer takımla öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin karşılanarak da takımla öğrenmenin desteklendiği görülmektedir.

5.1.5.2. B Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Görüşme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin arkadaşlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği aktivitelere sokulduğu, öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasına olanak yaratıldığı, görevlere ya da

çözüm stratejilerine yönelik ortak anlayış geliştirmek için birlikte çalışmalarının sağlandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

B üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin okul dışındaki uzmanlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği etkinliklere dâhil edilip edilmedikleri, öğrenenlerin birbirlerine özgürce yardım etmelerine ve birbirlerinden yardım almalarına imkân verilip verilmediği, rollere ve sorumluluklara ilişkin kendi kararlarını almalarının desteklenip desteklenmediğine yönelik bir veri elde edilemediğinden, öğrenme ortamının bu kriterleri karşılama durumuna yönelik bir sonuca ulaşılammıştır.

5.1.5.3. C Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programlarının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Görüşme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, C üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin arkadaşlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği aktivitelere sokulmadıkları, öğrenenlerin okul dışındaki uzmanlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği etkinliklere dâhil edildikleri, öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasına olanak yaratılmadığı, görevlere ya da çözüm stratejilerine yönelik ortak anlayış geliştirmek için birlikte çalışmalarının sağlanmadığı, takımla öğrenmede öğrenenlerin birbirlerine özgürce yardım etmelerine ve birbirlerinden yardım almalarına imkân verilmediği, rollere ve sorumluluklara ilişkin kendi kararlarını almalarında desteklenmedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Ulaşılan sonuçlara göre, C üniversitesindeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamının takımla öğrenmeyi sağlamada yetersiz olduğu görülmektedir.

5.1.5.4. D Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Görüşme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin arkadaşlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği aktivitelere sokulduğu, öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasına olanak yaratıldığı, görevlere ya da çözüm stratejilerine yönelik ortak anlayış geliştirmek için birlikte çalışmalarının sağlandığı, öğrenenlerin birbirlerine özgürce yardım etmelerine ve birbirlerinden yardım almalarına imkân verildiği, rollere ve sorumluluklara ilişkin kendi kararlarını almalarının desteklendiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

e-posta yolu ile görüşme veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin okul dışındaki uzmanlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği etkinliklere dâhil edilmedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Ulaşılan sonuçlara göre, D üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin okul dışındaki kişilerle etkileşiminin sağlanmasında yetersiz kalındığı, diğer takımla öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin karşılanarak da takımla öğrenmenin desteklendiği görülmektedir.

5.1.5.5. E Üniversitesindeki İnternete Dayalı Önlisans Programının Sunulduğu Öğrenme Ortamının Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme Kriterlerini Karşılama Durumuna İlişkin Sonuçlar

Belge tarama veri toplama yönteminden elde edilen verilerden yola çıkılarak, E üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin arkadaşlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği aktivitelere sokulduğu, öğrenenlerin okul dışındaki uzmanlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği etkinliklere dâhil edildikleri, öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasına olanak yaratıldığı, görevlere ya da

çözüm stratejilerine yönelik ortak anlayış geliştirmek için birlikte çalışmalarının sağlandığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

E üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında öğrenenlerin birbirlerine özgürce yardım etmelerine ve birbirlerinden yardım almalarına imkân verilip verilmediği, rollere ve sorumluluklara ilişkin kendi kararlarını almalarının desteklenip desteklenmediğine yönelik bir veri elde edilemediğinden öğrenme ortamının bu kriteri karşılama durumuna yönelik bir sonuca ulaşılammıştır.

Ulaşılan sonuçlara göre, E üniversitesindeki internete dayalı önlisans programının sunulduğu öğrenme ortamında takımla öğrenmede rollerin ve sorumlulukların kabulü ve dağıtımına yönelik bir veri elde edilemediği, diğer takımla öğrenmeyi değerlendirme kriterlerinin karşılanarak da takımla öğrenmenin desteklendiği görülmektedir.

5 üniversitedeki internete dayalı önlisans programlarının sunulduğu öğrenme ortamlarının kontrol listesindeki “Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme”, “Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme”, “Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme”, “Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme” ve “Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme” olmak üzere 5 başlık altındaki toplam 20 kriteri karşılama durumlarına genel olarak bakıldığında, tamamı ile yapıcı öğrenme ortamları yaratılmadığı, bazı üniversitelerin diğerlerine göre daha fazla yapıcı öğrenme ortamları sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Araştırma sonuçlarına bağlı olarak araştırmacılara, tasarımcılara ve uygulayıcılara bir dizi öneri geliştirilmiştir.

Gelecekte yapılacak araştırmalara yön göstermesi bakımından araştırmacılara yönelik geliştirilen öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- İnternete dayalı önlisans programlarının yapıcı öğrenme ortamları tasarımı açısından değerlendirilmesine yönelik bu araştırma internete dayalı olarak

yürütülen sertifika, lisans ve lisansüstü eğitim programlarına yönelik olarak da yapılabilir.

- İnternete dayalı öğrenme ortamlarının değerlendirilmesine yönelik yapılacak araştırmalarda öğrenme ortamlarının kullanıcılar tarafından değerlendirilmesi sağlanabilir.
- İnternete dayalı eğitim programlarının yapıcı öğrenme ortamları tasarımı açısından değerlendirilmesinde araştırmacı tarafından geliştirilen geçerlik çalışmaları yapılmış bir ölçek kullanılarak, alana katkı sağlanabilir.
- İnternete dayalı öğrenme ortamlarının tasarımına ilişkin gelecekte yapılacak araştırmalar farklı öğrenme kuramları dikkate alınarak gerçekleştirilebilir.

İnternete dayalı öğrenme ortamları tasarlayacak olan tasarımcılara yönelik aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- İnternete dayalı öğrenme ortamları tasarlanırken öğrenenlerin ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak görsel bileşenlere önem verilmelidir. Bunun için çoklu ortam teknolojileri etkili biçimde kullanılmalıdır.
- Tasarımcılar, internete dayalı öğrenme ortamlarında öğrenenlerin kendi ilerlemelerini izlemelerini ve raporlamalarını sağlayacak araçlar geliştirmelidirler.
- İnternete dayalı öğrenme ortamları tasarlanırken takımla öğrenmeyi destekleyecek ortamlar oluşturulmalı, öğrenenler arası etkileşimin gerçekleşmesi sağlanmalıdır.

Uygulayıcılara, internete dayalı eğitim programlarının etkililiğini, verimliliğini ve çekiciliğini etkileyecek bir takım öneriler geliştirilmiştir. Bu öneriler aşağıda sunulmaktadır:

- İnternete dayalı öğrenme ortamlarında öğrenende merak uyandıran, kendi anlam yapılarını oluşturmalarını destekleyen yeni tecrübeler yaşamalarını sağlayan etkinliklere yer verilmelidir.
- İnternete dayalı öğrenme ortamlarında öğrenenlerin aktif ve istekli biçimde çalışmaları için öğrenme hedeflerini kendilerinin belirlemesi desteklenmelidir.
- İnternete dayalı öğrenme ortamlarında öğrenenlerin görev gerçekleştirirken ya da problem çözerken birbirleriyle işbirliği içinde çalışmasına olanak sağlanmalıdır.
- İnternete dayalı öğrenme ortamlarında öğrenenlere gerçek dünya ile ilişkili karmaşık ve zor görevler verilmelidir.
- İnternete dayalı önlisans programları ile ilgili yayınlar internete dayalı önlisans programlarının değerlendirilmesi ve geliştirilmesine yönelik araştırmalara kaynaklık etmesi bakımından artırılmalı, ders demoları sürekli aktif tutulmalıdır.
- Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği gereğince ders geçme notunun, ön lisans ve lisans programlarında % 80'i gözetim altında yapılan sınavlardan oluşmaktadır. Dolayısıyla öğrenenlerin internet üzerinden yapacakları çalışmalar notun sadece %20'sini belirlemektedir. Üniversitelerin öğrenenlere internet üzerinden daha etkili çalışmalar yaptırılabilmesi açısından, internet üzerinden yapılacak çalışmaların değerlendirilme yüzdesinin artırılması önerilebilir.

EKLER**EK****Sayfa**

EK 1. TÜRKİYE'DEKİ İNTERNETE DAYALI ÖNLİSANS PROGRAMLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİNDE KULLANILAN KONTROL LİSTESİ 145

**EK 1. TÜRKİYE’DEKİ İNTERNETE DAYALI ÖNLİSANS
PROGRAMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİNDE KULLANILAN KONTROL
LİSTESİ**

Aktif Öğrenmeyi Değerlendirme		Var	Yok	Cevapsız
Öğrenenin Gerçek Dünya Objeleriyle Etkileşimi				
1	Öğrenme ortamında öğrenenin gerçek dünya objeleriyle etkileşimini sağlayan etkinliklere yer verilmektedir.	( )	( )	( )
Gözlem ve Derinlemesine Düşünme				
2	Öğrenme ortamı öğrenenlerin meşgul oldukları etkinlikler hakkında düşüncelerini, arkadaşları ve ilgili yetişkinlerle gözlem paylaşımlarını sağlamaktadır.	( )	( )	( )
Öğrenen Etkileşimleri				
3	Öğrenme ortamı öğrenenlerin ortamdaki değişkenleri ve kontrolleri kendileri için kullanmalarını sağlamaktadır.	( )	( )	( )
Araç kullanımı				
4	Öğrenme ortamı öğrenenlerin bilişsel araç kullanmalarını sağlamaktadır.	( )	( )	( )
Yapıcı Öğrenmeyi Değerlendirme		Var	Yok	Cevapsız
Uyumsuzluk/Şaşırma				
5	Öğrenme ortamı öğrenenlerin içsel bir ilgi ya da merakla öğrenmelerini sağlayacak bileşenleri barındırmaktadır.	( )	( )	( )
Zihinsel Modelleri Oluşturma ve Anlamlandırma				
6	Öğrenme ortamı öğrenenleri problemleri tanımlamada ve çözüme uzmanlaşana kadar rutin olarak yeni tecrübelerle uğraştırmaktadır.	( )	( )	( )
Kasıtlı Öğrenmeyi Değerlendirme		Var	Yok	Cevapsız
Hedef Yönlülük				
7	Öğrenme ortamı öğrenenlere belirtilen hedeflerin elde edilmesine katkı sağlayan etkinlikler sunmaktadır.	( )	( )	( )
Kendi Hedeflerini Koyma				
8	Öğrenme ortamı öğrenme hedeflerini geliştirme ve ifade etme sorumluluğunu öğrenenlere bırakmıştır.	( )	( )	( )
Kendi Öğrenmesini Düzenleme				
9	Öğrenme ortamı öğrenenlerin hedeflere yönelik kendi ilerlemelerini izlemelerini ve raporlamalarını sağlamaktadır.	( )	( )	( )
Araçla Öğrenme- Nasıl Öğrenildiği				
10	Öğrenme ortamı öğrenmede yer alan süreçlere ve stratejilere (hem başarılı hem başarısız) ilişkin tartışmayı teşvik etmektedir.	( )	( )	( )
Etkinliğin Odağı Olan Hedeflere Yönelik Araç İfade Etme				
11	Öğrenme ortamında öğrenenler belirtilmiş öğrenme hedefleriyle doğrudan ilişkili olmaları bakımından meşgul oldukları etkinlikleri tanımlarlar.	( )	( )	( )
Öğrenme Hedefleri Destekli Araç Teknolojisi Kullanımı				

12	Öğrenme ortamında teknolojinin kullanımı belirtilen öğrenme hedeflerinin elde edilmesine güçlü katkıda bulunmaktadır.	( )	( )	( )
Özgün Öğrenmeyi Değerlendirme		Var	Yok	Cevapsız
Karmaşıklık				
13	Öğrenme ortamında öğrenenlerin karşılaştıkları görevler gerçek dünyaya ait karmaşık ve zor görevlerdir.	( )	( )	( )
Daha Yüksek Seviyede Düşünme				
14	Öğrenme ortamında öğrenenlerin hipotezler üretmesi, incelemeler yürütmesi ve öngörülerde bulunması beklenmektedir.	( )	( )	( )
Problemlerin Tanınması				
15	Öğrenme ortamı öğrenenleri bozuk yapıli problemlerle karşılaştırmaktadır ve problemi tanımada ve tanımlamadaki yeterliliklerini geliştirmelerini desteklemektedir.	( )	( )	( )
Doğru Cevaplar				
16	Öğrenme ortamında öğrenenlere yeni problemler sunulmaktadır ve bu problemler “doğru cevaplardan” ziyade çeşitli nitelikte karışık çözümler içermektedir	( )	( )	( )
Takımla Öğrenmeyi Değerlendirme		Var	Yok	Cevapsız
Öğrenenler Arasındaki Etkileşim				
17	Öğrenme ortamında öğrenenler arkadaşlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği aktivitelere sokulmaktadır.	( )	( )	( )
Okul Dışındaki Kişilerle Etkileşim				
18	Öğrenme ortamında öğrenenler okul dışındaki uzmanlarla işbirliğinin başarıyı getirdiği etkinliklere dâhil edilmektedir.	( )	( )	( )
Sosyal Tartışma				
19	Öğrenme ortamı öğrenenlerin işbirliği içinde çalışmasına olanak yaratmakta, görevlere ya da çözüm stratejilerine yönelik ortak anlayış geliştirmek için birlikte çalışmalarını sağlamaktadır.	( )	( )	( )
Rollerin ve Sorumluluğun Kabulü ve Dağıtımı				
20	Öğrenme ortamında öğrenenlerin birbirlerine özgürce yardım etmelerine ve birbirlerinden yardım almalarına imkân verilmekte, rollere ve sorumluluklara ilişkin kendi kararlarını almaları desteklenmektedir.	( )	( )	( )

KAYNAKÇA

Kitaplar ve Makaleler

- Aksoy, H.H., “Eğitim Kurumlarında Teknoloji Kullanımı ve Etkilerine İlişkin Bir Çözümleme”, (http://education.ankara.edu.tr/~aksoy/yayinlar/aksoy_egitimde_teknoloji.pdf), (2003).
- Al, Umut ve Madran, R. Orçun. “Web Tabanlı Uzaktan Eğitim Sistemleri: Sahip Olması Gereken Özellikler ve Standartlar”, **Bilgi Dünyası** 5, 2: 259-271, 2004.
- Alkan, Cevat. **Eğitim Teknolojisi**. Yenilenmiş altıncı basım. Ankara: Anı Yayıncılık, 1998.
- Ataizi, M., “Çevrimiçi (Online) Yapıcı Öğrenme Çevreleri”, Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 23-25 Mayıs 2002, Eskişehir, (<http://aof20.anadolu.edu.tr>).
- Aybay, I., “Doğu Akdeniz Üniversitesi: Uzaktan Eğitim Programları”, **The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET**, Volume 3, Issue 2, Article 19, April 2004.
- Aybay, I., Abdulova, V., “Uzaktan Eğitim İçin Bir Öğrenme Yönetim Sistemi: EMU_LMS İkinci Sürüm”, IV. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, 24-26 Kasım 2004, Sakarya.
- Aybay, I., Dağ, O.O., “A Learning Management System Developed at the Eastern Mediterranean University”, **The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET**, Volume 2, Issue 2, Article 2, April 2003.
- Aydın, C.H., “Uzaktan Eğitimin Geleceğine İlişkin Eğilimler”, Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 23-25 Mayıs 2002, Eskişehir, (<http://aof20.anadolu.edu.tr>).

- Balcı, B., “Mersin Üniversitesi Mersin Meslek Yüksekokulu”, Uzaktan Eğitim Çalıştayı Uzaktan Önlisans Programlarının Değerlendirilmesi Paneli, Süleyman Demirel Üniversitesi, 29 Nisan 2005, Isparta.
- Barkan, M., Eroğlu, E., “Eğitim İletişiminde Çağdaş Ortamlar: İletişim Bir Sorun Kaynağı mı Yoksa Çözüm Seçeneği mi?”, **The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET**, Volume 3, Issue 3, Article 14, July 2004.
- Başaran, S. ve B. Tulu, “Bilişim Çağında Asenkron Eğitim Ağlarının Konumu”, V. Türkiye’de İnternet Konferansı, 19-21 Kasım 1999, Ankara.
- Bayam, Y. ve M. Urin, "Uzaktan Eğitimde Öğrenci Takibi ve Değerlendirmesi", Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 23-25 Mayıs 2002, Eskişehir, (<http://aof20.anadolu.edu.tr>).
- Beydoğan, Ömer. “Öğretim Stratejilerindeki Değişmeler ve Öğretmenlerin Değişen Rollerini”, **Çağdaş Eğitim Dergisi** 27, 287: 34-39, Şubat 2002.
- Brooks, J.G. ve Martin G. Brooks. **In Search Of Understanding: The Case for Constructivist Classrooms**. Association for Supervision and Curriculum Development, USA, 1999.
- Campbell, P.B., Lesley K. Perlman and Earl N. Hadley, “Lessons Learned On The Line: Working with Web-based Courses”, **Web-Based Learning: What Do We Know? Where Do We Go?**, (Ed:Roger Bruning, Christy A. Horn and Lisa M. PytlikZillig), Greenwich, Conn. : Information Age Pub., 2003.
- Cebeci, Z., “E-Çukurova: Akademik Bakış Açısından Bir E-Öğrenim Sistemi”, ([http://cebeciz.cu.edu.tr/documents/word/e-Cukurova\(turkce\).Doc](http://cebeciz.cu.edu.tr/documents/word/e-Cukurova(turkce).Doc)), (Erişim tarihi Aralık 2006).

_____, “Çukurova Üniversitesi Adana Meslek Yüksekokulu Bilgisayar Teknolojisi ve Programlama Uzaktan Eğitim Önlisans Programı”, Uzaktan Eğitim Çalıştay Uzaktan Önlisans Programlarının Değerlendirilmesi Paneli, Süleyman Demirel Üniversitesi, 29 Nisan 2005, Isparta.

Cunningham, D.J., Duffy, T.M. & Knuth, R.A., “The Textbook of the Future”, **Hypertext: A Psychological Perspective**, (Ed: Cliff McKnight, Andrew Dillon and John Richardson), London: Ellis Horwood Publishing, 1993.

Çakıroğlu, M., Çetin, Ö., Bayılmış, C., Eskikurt, H. İ., “Uzaktan Eğitimde Okul İçi Stajlarının Öğrencilere Kazandırmış Olduğu Bilişsel ve Duyuşsal Değerler”, III. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu ve Fuarı, 28-30 Mayıs 2003, Doğu Akdeniz Üniversitesi, Gazimağusa / KKTC.

Çetiner, M.H., Gencel, Ç., Erten, Y.M., “İnternete Dayalı Uzaktan Eğitim ve Çoklu Ortam Uygulamaları”, V. Türkiye’de İnternet Konferansı, 19-21 Kasım 1999, Ankara.

Çetinöz, N., Dinçer, G.D., Uğur Şişman, S., "E-Öğrenmede Ekip Ödevleri", IV. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Sempozyumu, Sakarya Üniversitesi, 24-26 Kasım 2004, Sakarya.

Deryakulu, D., “Yapıcı Öğrenme”, (<http://www.egitim.aku.edu.tr/yapici.doc>), (2001).

Doolittle, P.E., “Constructivism and Online Education”, (<http://edpsychserver.ed.vt.edu/workshops/tohe1999/text/doo2.pdf>), (1999).

Dougiamas, M., “A journey into Constructivism”, (<http://dougiamas.com/writing/constructivism.html>), (1998).

Duffy, T.M. ve Cunningham, D.J., “Constructivism: Implications for the Design and Delivery of Instruction”,
(<http://sage.sdsu.edu/compswiki/uploads/CompsWiki/Constructivism.pdf>),
(1996).

Ekiz, Durmuş. **Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş : Nitel, Nicel Ve Eleştirel Kuram Metodolojileri**. Ankara : Anı Yayıncılık, 2003.

Erorta Özöğüt, Ö., Okur, R., Gümüş, S., “E-Öğrenme’de Sanal Şirket Uygulaması: Anayay.com Örneği”, 3. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, Osmangazi Üniversitesi, 25-26 Kasım 2004, Eskişehir.

Fosnot, C. T., “Constructivism: A Psychological Theory of Learning”,
Constructivism: Theory, Perspectives, And Practice, (Ed: Catherine Twomey Fosnot), New York : Teachers College Press, 1996.

Gagnon, G. W. ve Michelle Collay. **Designing for learning: Six elements in Constructivist Classrooms**. Thousand Oaks, Calif., Corwin Pres, 2001.

Gillani, Bijan B. **Learning Theories and The Design Of E-learning Environments**. Lanham, Maryland. : University Press of America, 2003.

Gürol, M., “Oluşturmacı Öğrenme Yaklaşımının Uzmanlaşmaya Etkisi”, **The Turkish Online Journal of Educational Technology – TOJET**, Volume 4, Issue 1, Article 19, January 2005.

İşman, Aytekin. **Uzaktan Eğitim Genel Tanımı Türkiye’deki Gelişimi ve Proje Değerlendirmeleri**. Birinci basım. Sakarya: Değişim Yayınları, 1998.

_____. **Uzaktan Eğitim Genel Tanımı Türkiye’deki Gelişimi ve Proje Değerlendirmeleri**. Genişletilmiş 2. baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2005.

İşman, A., Baytekin, Ç., Kıyıcı, M., Horzum, M.B., “Uzaktan Öğretimde İnternet Destekli Eğitim Tasarımı”, Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 23-25 Mayıs 2002, Eskişehir, (<http://aof20.anadolu.edu.tr>).

Jonassen, D.H., “Designing constructivist learning environments on the Web: Engaging students in meaningful learning”, EdTech99: Educational Technology Conference and Exhibition, Singapore Exhibition Centre, Singapore, 1999.

Jonassen, D.H., Howland, J., Moore, J., Marra, R.M. **Learning To Solve Problems With Technology: A Constructivist Perspective.** 2nd. Ed. Columbus, OH: Merrill/Prentice-Hall, 2003.

Jonassen, D.H., Peck, K.L., Wilson, B.G. **Learning With Technology: A Constructivist Perspective.** Upper Saddle River, N.J. : Merrill Prentice Hall, 1999.

Jung, Insung, “A Keynote Address for the sub-theme on Enhancing Teaching and Learning Through Research: Focusing on Web-based Distance Education”, (<http://www.ouhk.edu.hk/~rcwww/cridala/conf/messages/16/jung.pdf>), (2000).

Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler.** Yedinci basım. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd., 1995.

_____.**Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler.** Sekizinci basım. Ankara: 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd., 1998.

Kaya, Zeki. **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme.** Birinci baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık Tic. Ltd. Şti., 2005.

Kılıç, E., Karadeniz, Ş., Karataş, S. “İnternet Destekli Yapıcı Öğrenme Ortamları”, **G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi** 23, 2:149-160, 2003.

- Knabe, A.P., "Constructivist learning perspectives in the online public relations classroom", (http://praxis.massey.ac.nz/fileadmin/Praxis/Files/Journal_Files/Issue2/Knabe.pdf), (2004).
- Koçoğlu, Ç., Sezgin, E., "WWW İçin Etkili Öğretim Materyali Tasarım Önerileri", VI. Türkiye'de İnternet Konferansı, 9-11 Kasım 2000, İstanbul.
- Kurmanaliyev, M. ve M. Köksoy, "Ahmet Yesevi Üniversitesi'nde Uzaktan Eğitim Uygulamaları", Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 23-25 Mayıs 2002, Eskişehir, (<http://aof20.anadolu.edu.tr>).
- Marlowe, Bruce A. ve Marilyn L. Page. **Creating and Sustaining the Constructivist Classroom**. Thousand Oaks, Calif. : Corwin Press, 1998.
- McCormack, Colin ve David Jones. **Building a Web-Based Education System**. New York :Wiley Computer Publishing,1998.
- McIsaac, M.S., Gunawardena, C.N., "Distance Education", **Handbook of Research for Educational Communications and Technology: A Project of the Association for Educational Communications and Technology**, (Ed:David H. Jonassen), New York: Macmillan, 1996.
- Moallem, M., "Applying Constructivist and Objectivist Learning Theories in the Design of A Web-Based Course: Implications for Practice", (http://www.ifets.info/journals/4_3/moallem.pdf), (2001).
- Moore, Michael G. ve Greg Kearsley. **Distance Education: A Systems View**. Australia: Thomson / Wadsworth Pub, 2005.
- Mutlu, M.E., "e-Öğrenme", Eskişehir Yazılım Üssü ve e-Öğrenme Konferansı, Osmangazi Üniversitesi, 3 Ocak 2006, Eskişehir.

Mutlu, M. E., Gümüş, S., Dinçer, G.D., “İnternete Dayalı Açıköğretim Sisteminde Akademik Danışmanlık Derslerinin Yeniden Tasarımı”, 22. TBD Ulusal Bilişim Kurultayı (Bilişim’05), Sheraton Kongre Merkezi, 9-11 Kasım 2005, Ankara.

Mutlu, M.E., Kip, B., Kayabaş, İ., “Açıköğretim E-Öğrenme Sisteminde Öğrenci - İçerik Etkileşimi”, V. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı, 21-23 Eylül 2005, Sakarya.

_____, “İnternet Ortamında Sunulan Açıköğretim Hizmetlerinde Öğrencilerin Teknik Sorunlarının Çözümü İçin Merkezi Bir Yaklaşım: Açıköğretim E-Destek Hizmeti", Bilgi Teknolojileri IV & Akademik Bilişim 2006, Pamukkale Üniversitesi Kongre ve Kültür Merkezi, 9-11 Şubat 2006.

Mutlu, M.E. ve Özkul, A.E., “İnternet Destekli Açıköğretim Modeli: İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı”, Uzaktan Eğitim Çalıştayı, Süleyman Demirel Üniversitesi, 29 Nisan 2005, Isparta.

Mutlu, M.E. ve Özöğüt, Ö., “Açıköğretim’de e-Öğrenme’nin Yapıtaşları”, Bilgi Teknolojileri Işığında Eğitim (BTIE) Sempozyumu, 20-22 Mayıs 2004, Ankara.

Mutlu, M.E., Özöğüt, Ö. ve Avdan, H., “İnternet Ortamında Rol Tabanlı İşletme Eğitimi ve Anayay.com”, Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 23-25 Mayıs 2002, Eskişehir, (<http://aof20.anadolu.edu.tr>).

Mutlu, M.E., Özöğüt Erorta, Ö. ve Gümüş, S., “İnternet Ortamında Bilgi Yönetimi Eğitimi : AÖF Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Örneği”, Biltek2005 Uluslararası Bilişim Kongresi, 10-12 Haziran 2005, Eskişehir.

Mutlu, M.E., Öztürk, C., “İnternet Ortamında Takım Çalışmasına Dayalı Eğitim”, III. International Educational Technologies Symposium and Fair, Doğu Akdeniz Üniversitesi, 28-30 Mayıs 2003, KKTC.

- Mutlu, M.E., Öztürk, M.C. ve Çetinöz, N., “Alternatif Eğitim Araçlarıyla Zenginleştirilmiş İnternete Dayalı Eğitim Modeli”, Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 23-25 Mayıs 2002, Eskişehir, (<http://aof20.anadolu.edu.tr>).
- Odabaş, H., “İnternet Tabanlı Uzaktan Öğrenim Modelinin Bilgi Hizmetlerine Yönelik Yüksek Öğretim Programlarında Kullanımı”, Kütüphaneciliğin Destanı Uluslararası Sempozyumu, 2004, Ankara.
- Oğuz, Aytunga. “Yükseköğretimde Yapılandırmacı Öğrenme Ortamları”, **Eğitim Araştırmaları** 17:188-197, 2004.
- Özden, Yüksel. **Öğrenme ve Öğretme**. Geliştirilmiş 5. bs. Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2003.
- Özkan, Y. ve Dondurmacı, G. A., “İnternet Üzerindeki Üniversite ve Bir Uygulama”, (http://kurultay.tbd.org.tr/kurultay20/Bildiriler/Gulser_Dondurmaci/bildiri.pdf), (2003).
- Özkul, A.E. , Mutlu, M.E. ve Öztürk, C., “İnternete Dayalı Eğitimde Oluşturmacı Yaklaşım Deneyimi”, Bilgi Teknolojileri Işığında Eğitim (BTIE) Sempozyumu 21-23 Mayıs 2003, Ankara.
- San José State University, “Constructivism and Web-based Learning Environments“, (<http://www2.sjsu.edu/depts/it/itcdpdf/constructivism1.pdf>), (2004).
- Savery, J.R. ve Duffy, T.M., “Problem based learning: An instructional model and its constructivist framework”, (http://crlt.indiana.edu/publications/duffy_publ6.pdf), (1995).

Schwier, R., “Web-Based Distance Education: Pedagogy, Epistemology, and Instructional Design”,
(<http://www.usask.ca/education/coursework/802papers/boulton/boulton.pdf>),
(2002).

“Staver, J.R, Scientific Research and Oncoming Vehicles: Can Radical Constructivist Embrace One and Dodge The Other? **Journal of Research in Science Teaching**, 32 (10), 1995, s. 1125-1128” Peter E. Doolittle, “Constructivism and Online Education”, 1999’deki alıntı.

Şahin, M.C., “Web Tabanlı Öğretimde Etkileşimin Önemi”, Akademik Bilişim 2003, Çukurova Üniversitesi, 3-5 Şubat 2003, Adana.

Torkul, O., Bayam, Y., Karadoğan, İ.C., “Uzaktan Öğretimde Tümlleşik Çözümler”, Akademik Bilişim 2002 Sempozyumu, 6-8 Şubat 2002, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Torkul, O., Karadoğan, İ.C., “Sakarya Üniversitesi Uzaktan Öğretim Önlisans Projesi”, Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 23-25 Mayıs 2002, Eskişehir, (<http://aof20.anadolu.edu.tr>).

Wilson, Brent G., “Reflections on Constructivism and Instructional Design”, (<http://carbon.cudenver.edu/~bwilson/construct.html>), (1997).

_____, “What Is a Constructivist Learning Environment?”, **Constructivist Learning Environments: Case Studies In Instructional Design**, (Ed: Brent G. Wilson), Englewood Cliffs, N.J: Educational Technology Publications, 1996.

Vrasidas, C., McIsaac, M. S., “Principles of Pedagogy and Evaluation for Web-Based Learning”, (<http://vrasidas.intercol.edu/pubs/pedagogy.pdf>), (1999).

Vural, H., Pelit, N., Kılıç, Ü. ve Ö. Erişen, “Uzaktan Eğitim Programlarına Genel Bir Bakış”, Açık ve Uzaktan Eğitim Sempozyumu, 23-25 Mayıs 2002, Eskişehir, (<http://aof20.anadolu.edu.tr>).

Yalın, Halil İbrahim. **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**. 16. baskı. Ankara : Nobel Yayın Dağıtım, 2006.

Yaşar, Şefik. “Yapısalcı Kuram ve Öğrenme-Öğretme Süreci”, **Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** 8, 1-2: 68-75, Güz 1998.

Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek. **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**. Genişletilmiş beşinci baskı. Ankara: Seçkin yayıncılık, 2005.

Yurdakul, Bünyamin. “Bilişötesi ve Yapılandırmacı Öğrenme Çevreleri”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi** 11, 42: 279-298, Bahar 2005.

Diğer Kaynaklar

AÖF, 2006-2007 Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Kılavuzu, Anadolu Üniversitesi Yayını, 2006.

Çukurova Üniversitesi, Adana M.Y.O., Uzaktan Eğitim Programı Tanıtım Kılavuzu, Çukurova Üniversitesi Yayını, 2006.

Doğu Akdeniz Üniversitesi, Bilgi Yönetimi Önlisans Programı Öğretim Platformu Kullanım Rehberi, 2006.

İDÖ Magazin Dergisi,

(http://www.adamyo.sakarya.edu.tr/Sources/PDF/ADAMAG/0412_IDOMAG_-_Aralik_2004.pdf), (Aralık 2004).

İDÖ Magazin Dergisi,

(http://www.adamyo.sakarya.edu.tr/Sources/PDF/ADAMAG/0501_IDOMAG_-_Ocak_2005.pdf), (Ocak 2005).

İDÖ Magazin Dergisi,

(http://www.adamyo.sakarya.edu.tr/Sources/PDF/ADAMAG/0502_IDOMAG_-_Subat_2005.pdf), (Şubat 2005).

Sakarya Üniversitesi, 2004-2005 Adapazarı M.Y.O., Öğretim Platformu Kullanım Rehberi, 2004.

Sakarya Üniversitesi, 2006-2007 Adapazarı M.Y.O. Uzaktan Eğitim Tanıtım Kılavuzu, Sakarya Üniversitesi Yayını, 2006.

Türkiye II. Bilişim Şurası Eğitim Çalışma Grubu Taslak Raporu, (http://www.bilisimsurasi.org.tr/egitim/docs/egitim_calisma_grubu_taslak_raporu.doc), (17 Şubat 2004).

Üniversitelerarası İletişim ve Bilgi Teknolojilerine Dayalı Uzaktan Yükseköğretim Yönetmeliği, **Resmi Gazete**. 23906; 14 Aralık 1999.

İnternet Kaynakları

<http://www.oidb.metu.edu.tr/basvuru/ikinciogr/programlar/bilisim.htm>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.dil.metu.edu.tr/tanitimalt.htm>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://ekon.anadolu.edu.tr/pisleyisi.htm>, Erişim tarihi Mart 2006.

http://geycop.anadolu.edu.tr/program/prog_isle.htm, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://cevrimici.aof.edu.tr/>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.yesevi.net/>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.emba.sakarya.edu.tr/production/index.htm#ust>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.ido.sakarya.edu.tr/sertifika>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.ecdl.sakarya.edu.tr>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://myo.mersin.edu.tr/UZAK/uzaktan.html>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.bilgiemba.net/tr/>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://by.emu.edu.tr/>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.uzem.itu.edu.tr/tr/>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.buyem.boun.edu.tr/>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.ankuzem.ankara.edu.tr/hakkimizda.htm>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.ankuzem.ankara.edu.tr/duyurular.htm>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.tomer.ankara.edu.tr/html/utom.htm>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.e-learning.yildiz.edu.tr/>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.enocta.com>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.e-kodat.com/>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.halici.com.tr>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.sbs.com.tr>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.kocbryce.com.tr/>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.isection.com> , Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.oytek.com.tr>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.im.com.tr>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.cdromdata.com>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.rtb.com.tr/>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.pleksus.com.tr>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.cisco.com/tr>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.mobilsoft.com.tr>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.probil.com.tr>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.datatraining.net>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.netron.com.tr>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/program/tanim.html>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/program/kayit.html>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.adamyo.sakarya.edu.tr/index.php?m=165&i=about>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.adamyo.sakarya.edu.tr/index.php?m=21&i=main>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://mmyo.mersin.edu.tr/>, Erişim tarihi Mart 2006.

http://mmyo.mersin.edu.tr/end_eln.html, Erişim tarihi Mart 2006.

http://mmyo.mersin.edu.tr/end_oto.html, Erişim tarihi Mart 2006.

http://mmyo.mersin.edu.tr/elk_hab.html, Erişim tarihi Mart 2006.

http://mmyo.mersin.edu.tr/bilg_tekn.html, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://by.emu.edu.tr/ogrenci.asp>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://by.emu.edu.tr/amaclar.asp>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://www.yesevi.net/basvuru/basvurusarti.htm>, Erişim tarihi Mart 2006.

<http://adanamyo.cukurova.edu.tr/index.php?sayfa=1006>, Erişim tarihi Mart 2006.

http://www.personal.psu.edu/txl166/kb/theory/obj_con.html, Erişim tarihi Haziran 2006.

<http://sharepoint.bilgi.aof.edu.tr/tartisma>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://www.adamyo.sakarya.edu.tr/Sources/Package/TeknikDestek/ada02.swf>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://uzak.mersin.edu.tr>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://by.emu.edu.tr/sss.htm>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/ogrkilavuz.pdf>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://www.anayay.com/default.aspx>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/demo/2406/lrnviewer.htm>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/Learn-BirinciSinif/1397-1/odev01/1397-odev1.html>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/demo/1400/lrnviewer.htm>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/demo/2405/lrnviewer.htm>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://www.bilgi.aof.edu.tr/demo/2404/lrnviewer.htm>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://sharepoint.bilgi.aof.edu.tr/ekip/Lists/General%20Discussion/AllItems.aspx>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://sharepoint.bilgi.aof.edu.tr/dersarasi/default.aspx>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://sharepoint.bilgi.aof.edu.tr/tartisma/default.aspx>, Erişim tarihi Aralık 2006.

<http://www.uzem.sakarya.edu.tr/Admin/PageViewer.aspx?name=ADAMYOornekders>, Erişim tarihi Aralık 2006.